

Industriemonitor

Februari 2000

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie Landbouw, Nijverheid en Milieu
Sector Industrie, Sector Conjunctuur en Technologie

Voorburg/Heerlen, 2000

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
-	= nihil
-	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (00)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
1998-1999	= 1998 tot en met 1999
1998/1999	= het gemiddelde over de jaren 1998 tot en met 1999
1998/'99	= oogstjaar boekjaar schooljaar enz. beginnend in 1998 en eindigend in 1999
1988/'89-1998/'99	= boekjaar enz. 1988/'89 tot en met 1998/'99

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Explanation of symbols

.	= data not available
*	= provisional figure
x	= publication prohibited (confidential figure)
-	= nil
-	= (between two figures) inclusive
0 (00)	= less than half of unit employed
a blank	= category not applicable
1998-1999	= 1998 to 1999 inclusive
1998/1999	= average for the years 1998 up to and including 1999
1998/'99	= crop year financial year school year etc. beginning in 1998 and terminating in 1999
1988/'89-1998/'99	= book year etc. 1988/'89 up to and including 1998/'99

Detailed items in tables do not necessarily add to totals because of rounding. Revised figures are not marked as such.

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 2000
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of intern gebruik is toegestaan

Bestelinformatie

Wilt u steeds als eerste op de hoogte zijn van alle actuele ontwikkelingen over de industrie, neem dan contact op met de Sector Marketing en Verkoop, Heerlen. Telefoon: 045 - 570 7070, fax: 045 - 570 6268, e-mail: verkoop@cbs.nl.

Abonnement: Prijs: f 190,- per jaar (11 nummers)
Losse nummers f26,-
Prijzen excl. administratie- en verzendkosten

Kengetal: K-2/2000
ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Voorburg

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 428
Voorburg

Postadres

Postbus 4000
2270 JM Voorburg

Telefoon: 070 - 337 38 00

Fax: 070 - 387 74 29

Heerlen

Bezoekadres

Kloosterweg 1
Heerlen

Postadres

Postbus 4481
6401 CZ Heerlen

Telefoon: 045 - 570 60 00

Fax: 045 - 572 74 40

Internet

<http://www.cbs.nl>

Inhoud

- *Artikel*
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000 5

- *Industrie totaal*
Nederland en de industrie 11

- *Industrie per branche*
Voedings- en genotmiddelenindustrie 15
Textiel-, kleding- en lederindustrie 21
Papier- en grafische industrie 27
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 33
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 39
Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 47

- *Gepubliceerde artikelen* 52

- *Gepubliceerde producttabellen* 53

- *Andere CBS-publicaties* 54

- *Informatieservice* 55

- *Alfabetische begrippenlijst* 56

Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000

André Meurink ¹

Samenvatting

In december 1999 is het meest recente najaarsonderzoek naar de investeringsverwachtingen van industriële ondernemers door het CBS afgesloten. Uit de analyse van de resultaten blijkt dat het investeringsniveau in 1999 naar verwachting 1% lager uitkomt dan in 1998. Vervolgens zullen de investeringen in 2000 toenemen met 5%. Hiermee bereikt de industrie een investeringsbedrag van bijna 18 miljard gulden. Als alle plannen gerealiseerd worden, zou dit betekenen dat in 2000 het recordniveau van 1997 op zijn minst geëvenaard wordt.

Andere uitkomsten van het najaarsonderzoek gaan over motieven voor de investeringen en factoren die van invloed zijn geweest op de hoogte van de investeringsbedragen. Uit de resultaten blijkt dat in 1999 de motieven 'vervanging' en 'uitbreiding' een patroon laten zien dat in een conjunctureel daljaar optreedt. In 2000 tonen deze motieven daarentegen het patroon van een piekjaar. De ondernemers zien vooral in 2000 'de vraag naar hun producten' en 'de technische ontwikkeling' als stimulerende factoren.

Opzet van het onderzoek

De resultaten zijn gebaseerd op een steekproefonderzoek bij ondernemingen in de nijverheid met 10 of meer werknemers. In het onderzoek is gevraagd naar de totale waarde van de materiële vaste activa die in het lopende en komende kalenderjaar in gebruik zullen worden genomen. Zowel aanschaf in eigendom als huur en lease van activa tellen mee als investering. Naast de investeringsbedragen zijn ook de investeringsmotieven en factoren die van invloed zijn op het investeringsgedrag aan de orde gekomen.

Op verzoek van de Europese Commissie wordt dit onderzoek gehouden in alle lidstaten van de Europese Unie. De Commissie draagt bij in de kosten.

De verwachtingen in de industrie

Volgens voorlopige uitkomsten is in 1998 in de industrie geïnvesteerd voor 17,3 miljard gulden. Dit is 2,5% minder dan in 1997 toen de ondernemers voor 17,7 miljard gulden aan productiemiddelen uitgaven. Naar verwachting blijft het investeringsniveau van 1999 vrijwel op het niveau van 1998 gehandhaafd; de ondernemers verwachten een daling van 1%. In 2000 duiden de investeringsplannen van de ondernemers op een stijging van het investeringsbedrag met 5%. Als de plannen in 1999 en 2000 daadwerkelijk worden gerealiseerd zal in 2000 het investeringsrecord van 1997 op zijn minst worden geëvenaard.

De daling van de investeringen in 1999 blijft beperkt tot 1% door de verwachte stijging van de investeringen bij de kleinere bedrijven. Die stijging wordt veroorzaakt door een incidentele grote investering in de chemie. Daarentegen zorgen de grotere bedrijven in de chemie voor een daling. Een tegengesteld beeld treedt op in 2000 wanneer de stijging van 5% vrijwel geheel voor rekening komt van de grotere bedrijven.

Onderscheiden naar branche valt op dat de voedings- en genotmiddelenindustrie en de metaal- en

elektrotechnische industrie over de gehele periode 1997-2000 een hoog niveau respectievelijk een groei van de investeringen laten zien. Hier tegenover staan de investeringen in de aardolie-industrie die na het uitzonderlijk hoge niveau in 1997 in de jaren daarna sterk terugvallen. Ook de investeringen van de chemie stagneren in 1999 na de piek in 1998 en zullen in 2000 naar verwachting flink dalen. De groep 'overige industrie' beweegt zich, qua investeringsgedrag, tussen de eerdergenoemde branches in. In 1998 is een hoog investeringsniveau bereikt dat in 1999 en 2000 naar verwachting zal worden gehandhaafd.

Investeringsverwachtingen en conjunctuur

Het CBS peilt ieder jaar in het voorjaar en in het najaar de investeringsverwachtingen bij de ondernemers in de industrie. Een definitieve meting stelt de realisatie van de plannen vast. De ontwikkeling van de conjunctuur vindt haar weerslag in de plannen van de ondernemers om te investeren. Zo leidt een neergaande conjunctuur over het algemeen tot negatieve en een opgaande conjunctuur tot positieve bijstellingen van eerder geuite investeringsplannen. Het is daarom interessant om de investeringsverwachtingen te vergelijken met de ontwikke-

Tabel 1. Gerealiseerde en te verwachten investeringen in materiële vaste activa in de industrie

	Gerealiseerd						Verwachte mutaties t.o.v. voorafgaand jaar	
	1985	1990	1995	1996	1997	1998 1)	1999	2000
	mln gld						%	
Delfstoffenwinning	2178	2116	1759	1607	4123	2494	-4	27
Industrie	14138	16722	13867	15321	17746	17302	-1	5
w.v.								
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2337	2707	2553	2816	3160	2972	8	22
Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie	2109	867	447	487	3568	798	-57	38
Chemische industrie	2515	3772	2525	3201	2994	3734	1	-21
Metaal- en elektrotechnische industrie	4636	5220	4669	4899	4313	5131	3	17
Overige industrie	2542	4157	3673	3918	3711	4667	-3	-1
Nutsbedrijven	2542	2809	5052	7742	4313	3916	28	-16
Bouwnijverheid	1437	1862	1778	2337	2478	2529	-12	-23
Nijverheid	20294	23510	22456	27007	28660	26241	2	12

1) Voorlopige uitkomsten

Tabel 2. Verwachte investeringen in de industrie, naar bedrijfsgrootte

	Bedrijven met				Totaal		
	10-99 werknemers		≥ 100 werknemers		1999	2000	
	1999	2000	1999	2000			
	% -mutatie t.o.v. voorgaand jaar						
Industrie		12	-23	-6	16	-1	5
w.o.							
Voedings- en genotmiddelenindustrie		-25	19	18	22	8	22
Chemische industrie		x	-74	-32	9	1	-21
Metaal- en elektrotechnische industrie		-18	13	10	18	3	17

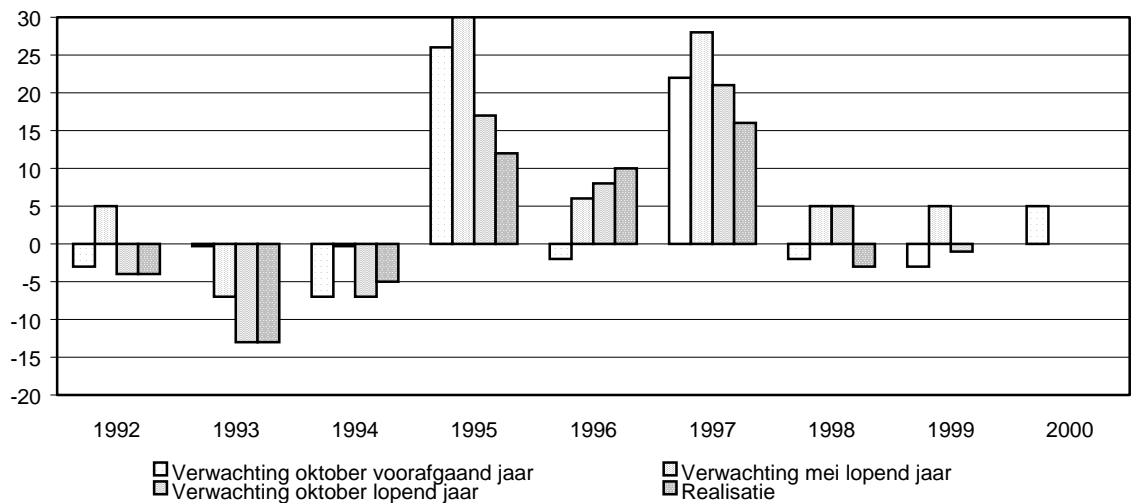
ling van de conjunctuur. In grafiek 1 is te zien dat de ondernemers soms hun investeringsplannen flink kunnen bijstellen. Over het algemeen is de laatste uitgesproken verwachting over een jaar (verwachting oktober lopend jaar) vrij betrouwbaar als indicatie voor de gerealiseerde investeringen. Met grafiek 2 is de relatie duidelijk gemaakt tussen productie en het producentenvertrouwen. De ontwikkeling van de productie geeft in de grafiek de beweging van de conjunctuur weer. Het producentenvertrouwen treedt op als indicator voor de industriële productie.

Uit vergelijking van de grafieken blijkt dat een toenemend of hoog producentenvertrouwen inderdaad gepaard gaat met een toename van de groei van productie en investeringen. Voor een dalend of laag producentenvertrouwen geldt het omgekeerde. In 1998 lijkt de relatie niet uit te komen. Hoewel in de tweede helft van dit jaar het producentenvertrouwen sterk daalt, heeft dit geen effect op het optimisme van de ondernemers over de investeringen. Zelfs in oktober 1998 rekent men op een investeringsgroei met 5%; uiteindelijk is sprake van een daling met 2,5%. De terugval van de productie in 1998 komt dus wel overeen met de teruggang van het vertrouwen.

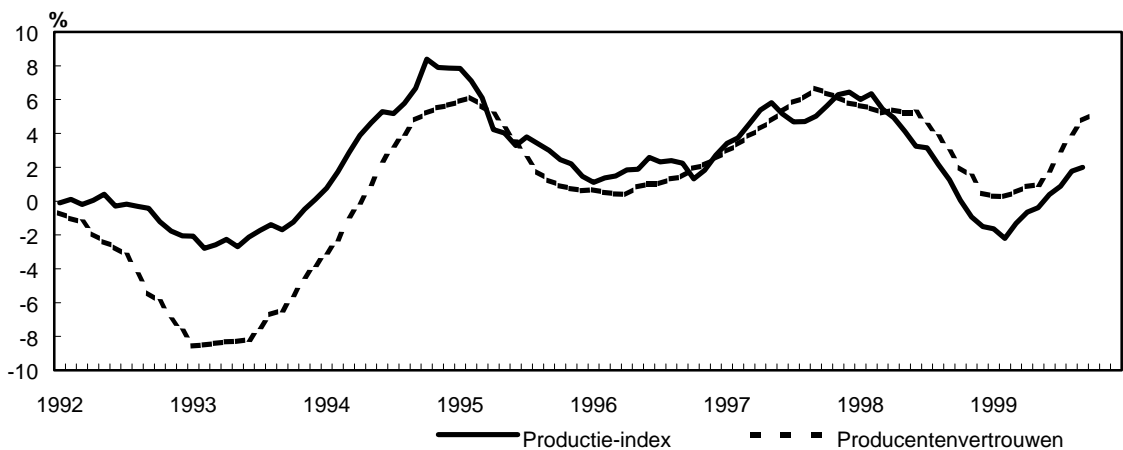
In de loop van 1999 stijgt het producentenvertrouwen (het laagste punt ligt in februari) en ten tijde van de voorjaarsenquête zijn de ondernemers, net als in het najaar van 1998, opnieuw optimistisch maar nu over de investeringen in 1999. Opmerkelijk is de verwachte daling van de investeringen die in de najaarsenquête blijkt. Dit terwijl het producentenvertrouwen in de laatste maanden van 1999 een fors herstel toont en een zeer hoog niveau bereikt. Wellicht kwam dit herstel van het vertrouwen te laat om nog een hoog investeringsniveau in 1999 te bereiken. Wel wordt voor 2000 een groei van de investeringen verwacht.

In grafiek 3 is het bovenstaande bijeen gezet. Met lijnen zijn de productie-index en het producentenvertrouwen aangegeven. De waarden zijn gemiddeld over het vierde en eerste kwartaal (voorjaar) en over het tweede en derde kwartaal (najaar). Dit is gedaan om aan te sluiten bij de staafjes van de investeringen: verwachtingen voorjaar en realisatie (hier gelijkgesteld aan verwachtingen najaar). De grafiek toont in de meeste jaren het causale verband aan tussen producentenvertrouwen en investeringen.

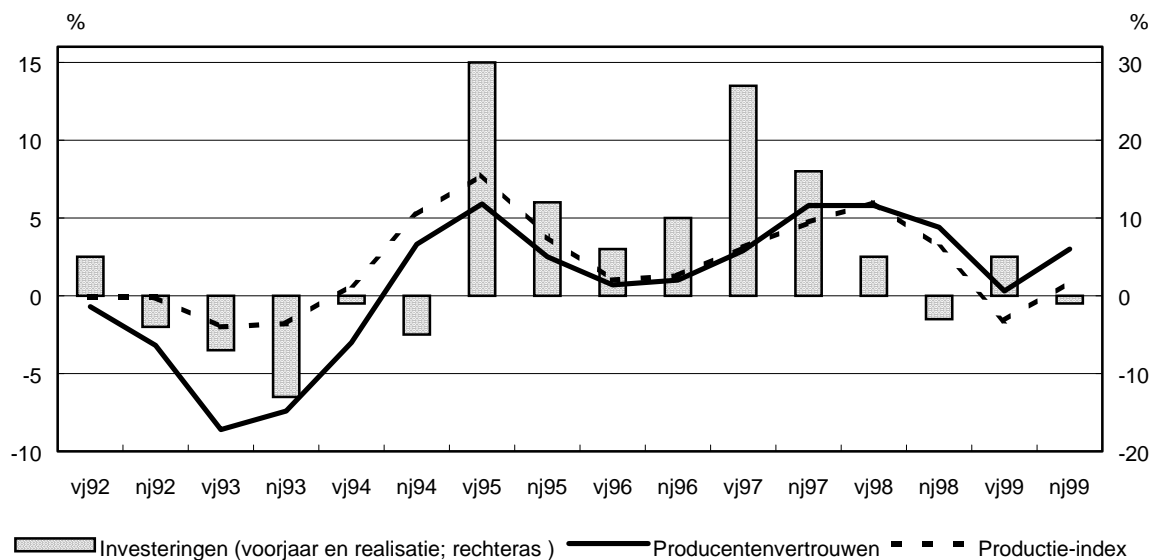
Grafiek 1. Mutaties ten opzichte van voorafgaand jaar van verwachte en gerealiseerde investeringen in de industrie

Grafiek 2. Productie-index / producentenvertrouwen (6-maandsvoortschrijdend)

Grafiek 3. Investeringsverwachtingen, vertrouwen en productie industrie

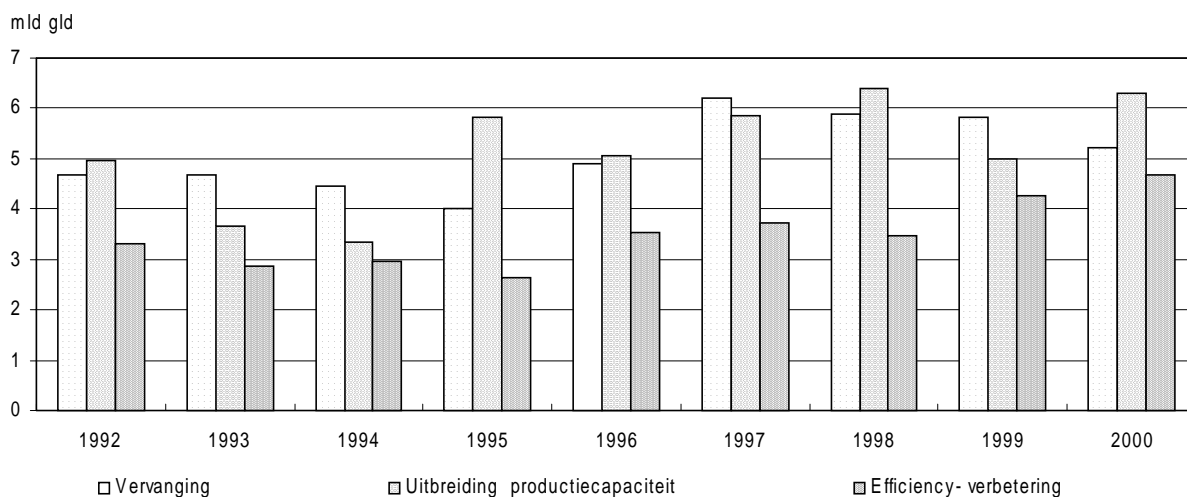
Investeringsmotieven en conjunctuur

Met het najaarsonderzoek komt ook informatie beschikbaar over de motieven die ondernemers bewegen om te investeren. In tabel 3a. is hiervan een overzicht gemaakt waaruit blijkt dat in de industrie de motieven vervanging en uitbreiding van productiecapaciteit samen 60-70 % van het investeringsbudget opleveren. Met efficiencyverbeteringen is doorgaans 20-25% gemoeid. De motieven milieu en overig nemen samen rond 10% voor hun rekening. Genoemde percentages moeten louter indicatief geïnterpreteerd worden. Het is voor de ondernemers soms moeilijk aan te geven in welke mate bijvoorbeeld de aanschaf van een nieuwe machine de weerslag vormt van een specifiek investeringsmotief. De beantwoording van de vraag naar de investeringsmotieven zal daarom in die gevallen een schatting zijn.

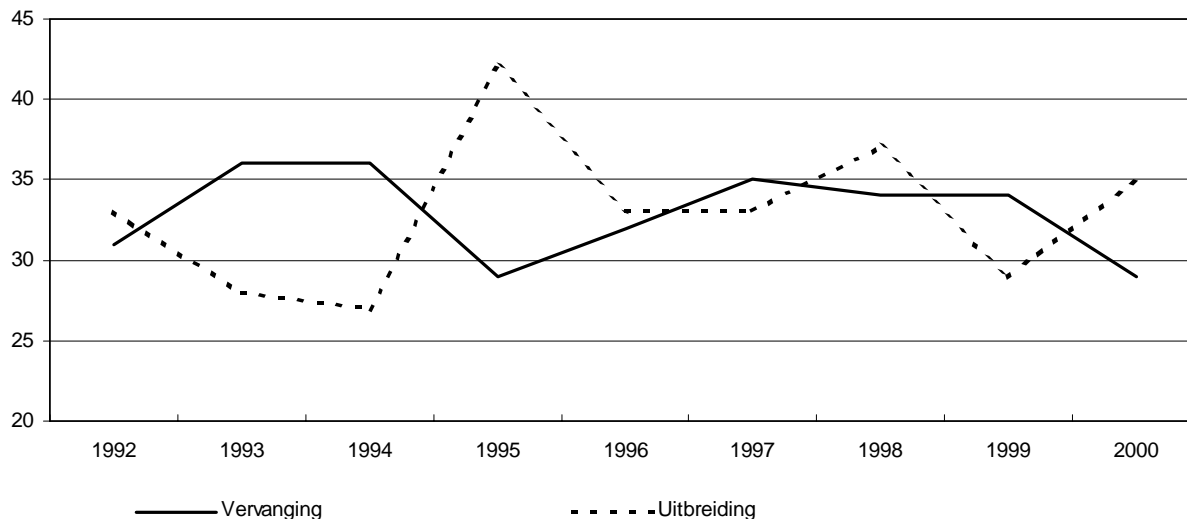
Bekeken over een langere periode is zichtbaar dat investeringsmotieven samenhangen met de stand van de conjunctuur. Vergelijk hiervoor grafiek 4a. met grafiek 2. In de hier beschouwde jaren valt op

dat in de periode met een laag producentenvertrouwen (dal in 1993, zie grafiek 2) de ondernemers hun investeringen meer beperken tot vervanging van kapitaalgoederen. Daarentegen is uitbreiding van de productiecapaciteit in de perioden met een hoog of toenemend producentenvertrouwen (1995 en 1996,1998) relatief een belangrijk investeringsmotief. Deze afwisseling in het relatieve belang van de motieven is ook in grafiek 4b. geïllustreerd. Het motievenpatroon dat 1999 laat zien komt overeen met dat van een conjunctureel daljaar. Dit is in tegenstelling met het feit dat in 1999 er geen sprake is van een instorten van de investeringen. Wellicht hebben de ondernemers in 1999 afgewacht hoe het jaar zou verlopen. Het herstel van het producentenvertrouwen, dat zich laat in de tweede helft van 1999 duidelijk manifesteert, heeft kennelijk de bakens verzet. Vergeleken met een jaar eerder toont het derde kwartaal van 1999 dan ook enige stijging van de productie na drie voorgaande kwartalen van krimp of stagnatie. In het vierde kwartaal lijkt de productiegroei zich te versterken. Dit zou kunnen verklaren dat het jaar 2000 een motievenpatroon toont dat hoort bij een conjunctureel piekjaar.

Grafiek 4a. Belangrijkste investeringsmotieven in de industrie

Grafiek 4b. Relatief belang van uitbreiding in totaal investeringen

Tabel 3a. Investeringsmotieven in de industrie

	Alle bedrijven				Bedrijven met 10-99 werknemers		Bedrijven met ≥ 100 werknemers	
	1997	1998	1999	2000	1999	2000	1999	2000
	In % van investeringen							
Motief:								
Vervanging	35	34	34	29	39	38	34	29
Uitbreiding productiecapaciteit met:								
- ongewijzigd productenpakket	20	21	17	19	21	16	17	19
- verbreding productenpakket	13	16	12	16	13	16	12	16
Efficiencyverbetering door:								
- automatisering / mechanisering	17	16	20	20	16	18	20	20
- energie / grondstoffen besparing	4	4	5	6	2	2	6	6
Milieu	7	6	7	7	3	4	7	8
Overige	4	3	4	3	6	5	4	3

Tabel 3b. Investeringsmotieven bij enkele industriële branches

		Vervanging	Uitbreiding productiecapaciteit met:		Efficiencyverbetering door:		Milieu	Overig
			- ongewijzigd productenpakket	- verbreding productenpakket	- automatisering/ mechanisering	- energie/ grondstoffen-Besparing		
		In % van investeringen						
Voedings- en genotmiddelenindustrie	1999	32	14	15	20	7	5	6
	2000	28	18	20	19	7	4	5
Chemische industrie	1999	31	24	9	14	8	12	2
	2000	21	22	16	21	7	10	3
Metaal- en elektrotechnische industrie	1999	30	13	15	28	4	7	4
	2000	26	22	18	21	5	7	2

Motieven naar branche en bedrijfsgrootte

Tabel 3a. geeft aan dat de kleinere bedrijven dan de grotere bij het investeren gericht zijn op vervanging. De grotere bedrijven richten zich in het algemeen iets meer op uitbreiding en efficiencyverbetering. Uit verdere analyse blijkt dat dit patroon zich in alle branches voordoet.

Bepalende factoren voor de investeringen

Naast de vraag naar motieven voor hun investeringen is aan de ondernemers in de industrie ook gevraagd om aan te geven in hoeverre bepaalde factoren hun investeringsgedrag hebben beïnvloed. In tabel 4 op pagina 10 zijn de resultaten van deze vraag opgenomen evenals die uit de enquêtes in voorgaande jaren. Duidelijk wordt dat door de jaren heen de vraag naar het product en technische factoren stimulerend zijn.

De mate waarin de factoren stimulerend zijn, varieert echter naar gelang de stand van de conjunc-

tuur. Bij de factor vraag naar het product is goed zichtbaar dat ten tijde van laagconjunctuur (1992/1993) de ondernemers door de geringe vraag minder tot investeren worden aangezet. Ook financiële factoren worden dan vaker als beperkend ervaren dan in andere jaren. Het omgekeerde treedt op in perioden met hoogconjunctuur. Voorbeelden zijn 1995 en 1999 met een stimulerende invloed vanuit de financiële factoren.

Technische factoren houden verband met de technologische ontwikkeling, bijvoorbeeld het beschikbaar komen van verbeterde machines, en de beschikbaarheid van arbeidskrachten die met de nieuwe technologie om kunnen gaan. Ook overheidsvoorschriften, bijvoorbeeld op het gebied van het milieu, vallen onder deze categorie van factoren. Het ligt minder voor de hand om het effect van deze technische factoren te koppelen aan de stand van de conjunctuur.

Over het algemeen menen de ondernemers bij de kleinere bedrijven minder te worden beïnvloed bij hun investeringen door de hier genoemde factoren dan hun collega's bij de grotere bedrijven.

Tabel 4. Invloeden op de investeringen in de industrie 1992-2000

Jaar	Vraag naar product					Financiële factoren					Technische factoren					Andere factoren				
	++	+	=	-	--	++	+	=	-	--	++	+	=	-	--	++	+	=	-	--
Gewogen % bedrijven																				
1992	42	21	13	13	12	11	15	24	18	33	36	30	18	4	12	3	4	87	5	1
1993	33	28	16	11	13	12	11	14	29	34	35	32	20	8	5	2	3	84	9	2
1994	41	29	17	7	7	15	10	27	21	28	33	29	21	9	7	3	2	87	6	2
1995	53	25	10	8	4	21	11	29	24	15	38	33	16	8	5	1	3	89	5	2
1996	43	27	20	4	5	18	12	26	26	18	35	29	20	9	7	3	2	85	8	2
1997	51	25	17	4	3	20	13	31	24	13	39	33	16	8	4	2	4	77	6	11
1998	49	26	16	5	4	18	18	27	24	14	36	32	17	8	6	3	7	83	6	1
1999	48	28	14	5	5	25	14	26	24	11	32	36	16	9	7	7	7	77	5	4
2000	55	21	14	5	5	21	18	25	24	12	38	30	15	9	8	6	9	76	5	4
Gewogen % bedrijven met 10-99 werknemers																				
1999	41	14	36	4	5	16	12	47	11	14	32	16	37	6	10	3	7	84	4	3
2000	41	14	36	3	5	16	12	46	12	15	30	17	38	6	9	3	7	85	4	2
Gewogen % bedrijven met 100 en meer werknemers																				
1999	48	29	13	5	5	26	14	24	25	11	33	37	14	9	7	7	8	76	5	4
2000	56	22	12	5	4	21	18	24	25	12	38	31	14	9	8	6	9	75	5	5

Betekenis van symbolen: ++ : sterk stimulerend; + : zwak stimulerend; = : geen invloed; - : zwak beperkend; -- : sterk beperkend

¹ De auteur is werkzaam bij de sector Conjunctuur en Technologie van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland en de industrie

De Nederlandse economie heeft in het derde kwartaal van 1999 opnieuw goed gedraaid: vooral de toename van de consumptieve bestedingen en de toename van de export leiden tot economische groei. De industriële productie stijgt, en het vertrouwen van de producenten blijft op een hoog niveau. Verwacht wordt dat de productie blijft toenemen en dat de prijzen blijven stijgen.

Groei van consumptie en uitvoer

De economische groei in het derde kwartaal van 1999 is uitgekomen op 3,6%. In het eerste halfjaar was dit 3,1%. Aan de bestedingenkant van de economie wordt de groei in het derde kwartaal vooral gedragen door de consumptie en de uitvoer. Aan de productiekant kennen de landbouw en de vervoers- en communicatiebedrijven de hoogste groei. Het aantal geregistreerde werklozen komt in de periode oktober-december voor het eerst sinds juni 1980 onder de 200 duizend. Het consumentenprijsindexcijfer ligt in 1999 gemiddeld 2,2% hoger dan in het jaar ervoor. In januari 2000 groeit het vertrouwen van de consumenten. Het consumentenvertrouwen is nog maar een fractie verwijderd van het recordniveau van 1998.

Industriële omzet stijgt

In de industrie is de omzet in november 1999 gestegen met bijna 14%, vergeleken met november van het voorafgaande jaar. Deze gemiddelde stijging is opgebouwd uit een stijging van 13% voor de buitenlandse omzet, en een stijging van bijna 15% voor de binnenlandse omzet. De omzetstijging vindt voor een belangrijk deel zijn oorzaak in een extra werkdag en gestegen prijzen. Het productievolume is in november met bijna 4% gestegen.

Stijgende prijzen industrie

Vooral door de voortgaande stijging van de prijs van ruwe aardolie stijgen de prijzen van de industriële producten. November laat gemiddeld voor de industrie een prijsstijging van ruim 6% zien. Deze stijging wordt echter sterk gedomineerd door de prijsstijging in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie met ruim 24%. De prijzen van verbruikte grond- en hulpstoffen voor de industrie stijgen gemiddeld met ruim 12%, de importprijzen met ruim 18%. Ook hier springt de branche aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie er volledig uit met een stijgingspercentage van bijna 48 voor het totaal en een stijging van de importprijzen met ruim 64%.

Hogere bezettingsgraad

Industriële ondernemers hebben in december 1999 meer geproduceerd dan in november. Zij hebben de bezettingsgraad van hun productie-installaties in de loop van het laatste kwartaal van 1999 opgevoerd. De benutting van het machinepark nam met 0,2 procentpunt toe tot 84,5%. Deze toename leidt volgens de ondernemers niet tot capaciteitsproblemen. De ondernemers die wel productiebelemmeringen ondervinden noemen daarvoor een tekort aan arbeidskrachten als oorzaak. Ongeveer 7% van de producenten maakt hiervan melding. Uit de Conjunctuurtest blijkt verder dat de producenten in december meer orders hebben ontvangen dan in november. Daardoor neemt de werkvoorraad behoorlijk toe. De index van de orderpositie is in december 1999 uitgekomen op 102, een stijging van meer dan twee procentpunten ten opzichte van november en bereikt daarmee het hoogste niveau sinds december 1995.

Producentenvertrouwen

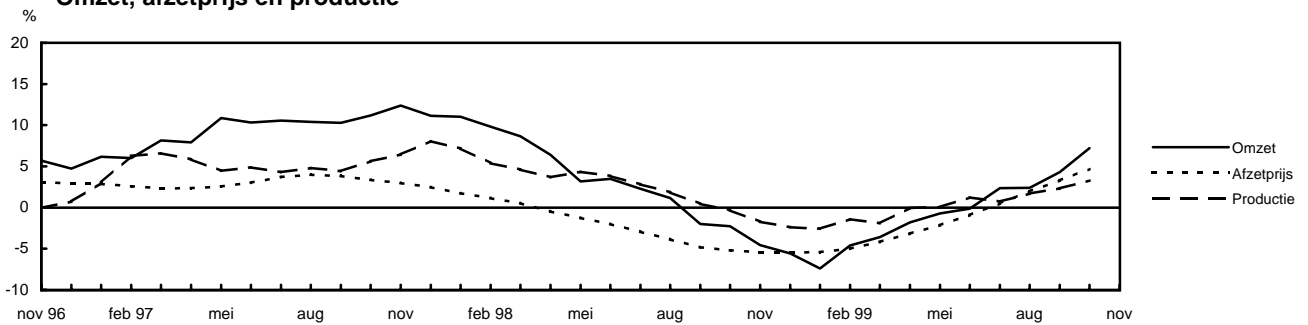
Ondanks een lichte daling ten opzichte van het niveau van november handhaaft het producentenvertrouwen zich op een relatief hoog niveau. De stemmingsindicator komt in december uit op 4,9. De afname van het producentenvertrouwen wordt veroorzaakt doordat minder ondernemers een productietoename verwachten. Daarentegen oordelen de ondernemers gunstiger over hun orderpositie en over hun voorraden gereed product.

Verwachtingen

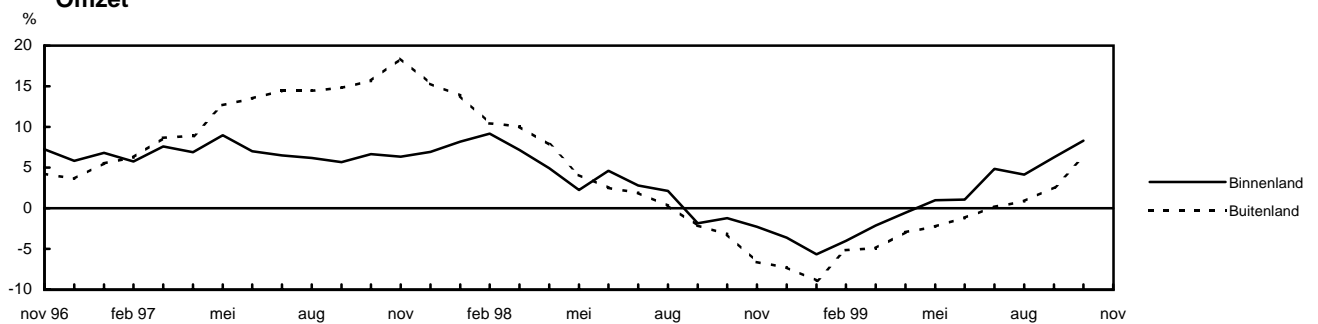
Uit de Conjunctuurtest van december 1999 blijkt dat ondernemers in de industrie verwachten dat de bedrijvigheid in de maanden januari tot en met maart 2000 zal toenemen. Ook wordt verwacht dat de verkoopprijzen van de producten blijven stijgen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

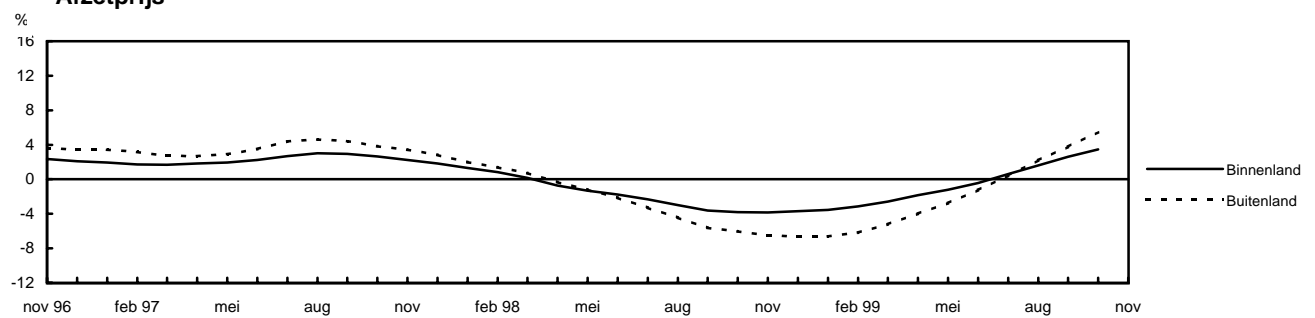
Omzet, afzetprijs en productie

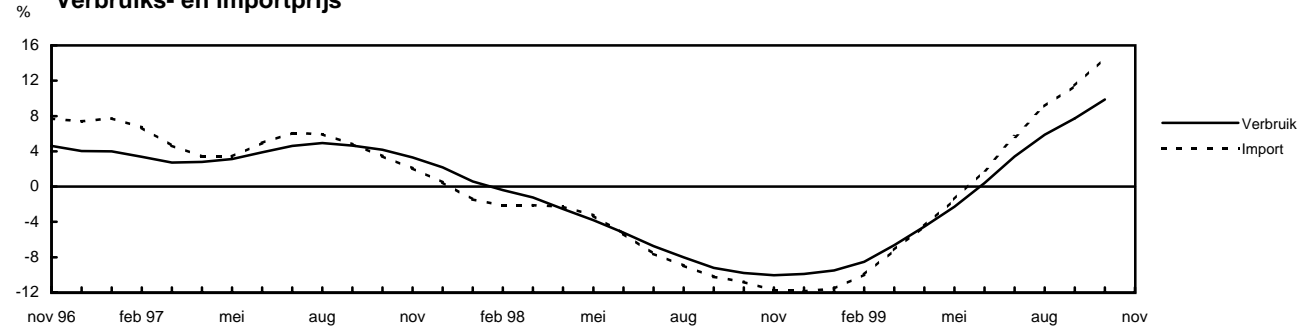
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

General figures: Netherlands and the manufacturing industry

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling in % ¹⁾
		1997	1998	1998		1999		1998		1999			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													
Industrie													
Omzet (waarde)		113,7	116,1	113,3	117,0	117,9	115,9	123,2	116,2	127,7	127,1	132,1	13,7
binnenland		111,6	114,6	120,5	135,9	134,3	123,5	121,3	115,3	128,5	127,0	132,1	14,6
buitenland		115,7	117,6	115,7	117,4	117,2	116,7	124,9	117,0	127,0	127,2	132,2	13,0
Ontvangen orders (waarde)		116,2	117,5	109,2	119,4	118,9	113,8	122,2	116,3	131,4	125,7	136,0	16,9
binnenland		112,1	122,0	110,7	127,3	125,9	115,5	123,8	127,4	130,9	136,2	134,3	5,4
buitenland		119,5	113,7	107,9	112,9	113,1	112,4	120,9	107,1	131,8	117,1	137,3	28,2
Afzetprijs		104,5	102,0	101,4	99,6	100,5	103,4	100,0	99,8	104,3	104,6	105,9	6,1
binnenland		103,7	101,8	101,4	100,2	101,0	103,1	100,4	100,2	103,6	104,0	104,6	4,3
buitenland		105,0	102,1	101,4	99,3	100,2	103,6	99,7	99,4	104,7	105,0	106,7	7,3
Verbruiksprijs		106,3	100,4	99,0	96,4	99,4	104,8	97,1	96,2	106,0	106,3	108,2	12,5
import		108,7	101,5	100,1	96,5	102,0	109,2	97,9	96,7	111,3	111,1	114,3	18,3
Productie (volume gemiddelde dag)		106,2	108,8	102,1	110,1	114,3	103,8	113,9	113,7	114,9	117,5	118,1	3,9
Productie (seizoengecorrigeerd)		106,2	108,8	108,7	106,6	109,4	110,5	108,6	107,9	110,9	112,1	111,9	3,7
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		106,2	108,7	105,1	112,0	112,8	107,6						2,4
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	15	19	18	19	24	.						14,3
ontstaan	1000	84	91	20	23	28	.						7,7
vervuld	1000	78	89	23	22	24	.						4,3
Aantal bedrijven ³⁾													
Uitgesproken faillissementen	1	523	475	130	115	101	99						
Aantal werkdagen	1	254	255	66	65	61	66	22	21	22	21	22	
Energieverbruik	PJ	1186	1199	291	315	298	.						
1995=100													
Nederland													
Bruto Binnenlands Product (volume, mp)		106,9	110,9	107,3	114,5	117,1	111,1						3,6
Gezinsconsumptie (volume)		106,8	111,2	109,4	115,5	118,1	113,9						4,1
Bedrijfsinvesteringen (volume)		114,1	120,8	110,2	127,9	130,5	115,1						4,5
Invoer van goederen en diensten (volume)		113,7	122,5	119,5	128,5	126,8	126,6						6,0
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		114,0	121,3	118,6	127,3	124,5	123,8						4,4
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	375	287	271	260	216	212	262	260	211	206	189	-27,3
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	85	123	117	124	182	.						30,9
ontstaan	1000	656	790	189	183	250	.						16,8
vervuld	1000	621	772	211	176	214	.						8,6
Aantal uren uitzendkrachten	mIn uren	351,8	374,6	103,9	95,1	80,4	88,0						-15,3
Aantal bedrijven ³⁾													
Uitgesproken faillissementen ⁵⁾	1	4409	4015	1059	851	838	750						
Energieverbruik	PJ	3028	3024	638	857	677	.						
Consumentenvertrouwen	⁶⁾	15	15	22	4	11	21	4	4	23	23	20	
economische klimaat	⁶⁾	19	20	22	-11	-2	18	-13	-11	24	24	17	
koopbereidheid	⁶⁾	12	18	22	14	20	22	15	14	22	22	22	
Consumentenprijsindexcijfers		104,2	106,3	106,4	107,1	108,6	108,9	107,3	107,2	109,4	109,5	109,6	2,2
CBS-koersindex algemeen		564,8	713,0	741,4	660,9	771,3	788,8	604,1	685,3	793,9	766,3	828,0	
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	5,22	4,53	4,42	4,08	4,00	4,80	4,15	4,17	4,98	5,28	5,04	

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.³⁾ Stand per 1 januari.⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.⁵⁾ Bedrijven en instellingen.⁶⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 1.2
Conjunctuurtest ' ' gegevens: Industrie
Business survey figures: Manufacturing industry

Eenheid	jaar		kwartaal					maand		Gemidd. laatste 12 mnd.			
	1998	1999	1998		1999			1999					
			4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.		nov.	dec.	
Producentenvertrouwen	3,7	3,0	0,5	0,0	1,7	4,3	6,0	0,2	0,2	5,8	4,9	3,0	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand	3	8	-2	7	7	9	7	-4	1	8	7	8	
binnenlandse markt	2	5	-2	5	5	7	4	-1	-1	6	4	5	
buitenlandse markt	1	7	-3	5	6	10	9	-6	0	8	10	7	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand	3	5	-1	4	3	5	7	-4	-2	11	4	5	
Bezettingsgraad ²⁾	%	85,0	84,3	83,7	84,1	84,1	84,3	84,5				84,3	
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	81	83	84	81	79	81				81	
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	8	9	9	8	7	6				8	
tekort aan arbeid	%	4	6	3	3	5	8	7				6	
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	2	1	2	2	2				2	
overige belemmeringen	%	3	4	3	3	4	4	4				4	
Orderpositie ⁴⁾		99,1	99,3	97,5	98,6	98,8	99,2	100,7	96,8	98,0	99,9	102,1	99,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		-4	-5	-10	-7	-8	-3	-1	-13	-6	-2	2	-5
orderpositie totaal		-2	-3	-7	-6	-6	-2	1	-8	-6	0	3	-3
orderpositie buitenland		-2	-2	-7	-7	-5	-1	3	-10	-6	2	5	-2
productiecapaciteit		1	2	3	4	3	0	1					2
voorraden gereed product		4	5	6	8	6	3	3	7	6	3	2	5
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		4	5	5	4	4	6	7					5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		4	4	3	2	1	2	10					4
buiten Europese Unie		1	3	-1	0	0	4	6					3
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	10	5	9	5	14	12					10
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	9	1	12	7	12	6	-1	3	4	4	9
verkoopprijs komende 3 mnd		0	7	-2	0	3	9	15	-2	1	16	19	7
personeelssterkte komende 6 mnd		-1	-1	0	0	-1	-1	0					-1
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,2	-0,3	-0,4	-0,2	-0,2	-0,4	-0,2					-0,3

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquôte worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

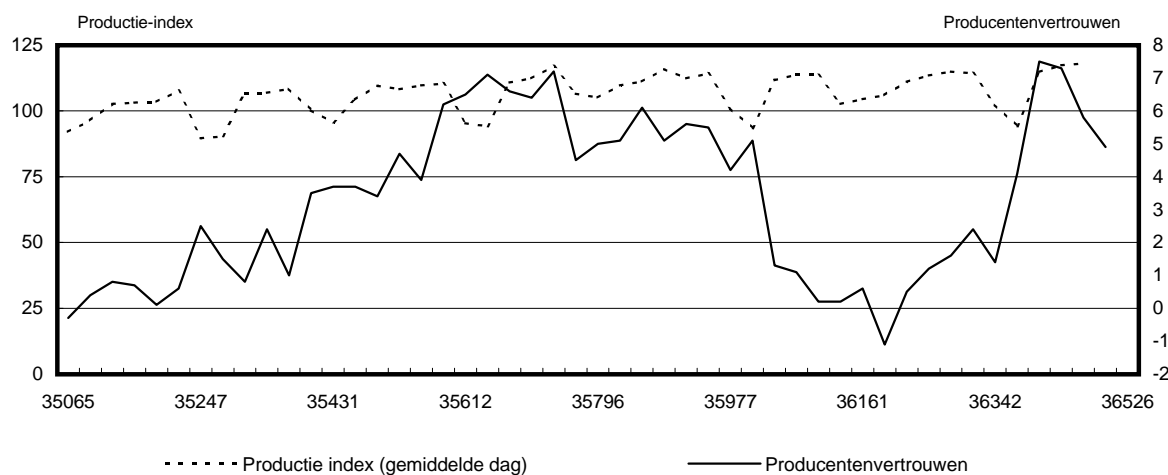
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Productie-index (gemiddelde dag) en producentenvertrouwen

januari 1996 - december 1999

Voedings- en genotmiddelenindustrie

In het derde kwartaal van 1999 komt de groei van de bruto toegevoegde waarde uit op 2%. De eerste cijfers over het vierde kwartaal wijzen in de richting van een zich voortzettende groei: toenemende verkopen, een hogere bezettingsgraad, minder productiebelemmeringen en een betere concurrentiepositie. Voor het eerste kwartaal van 2000 zijn de verwachtingen positief.

Groei branche trekt aan

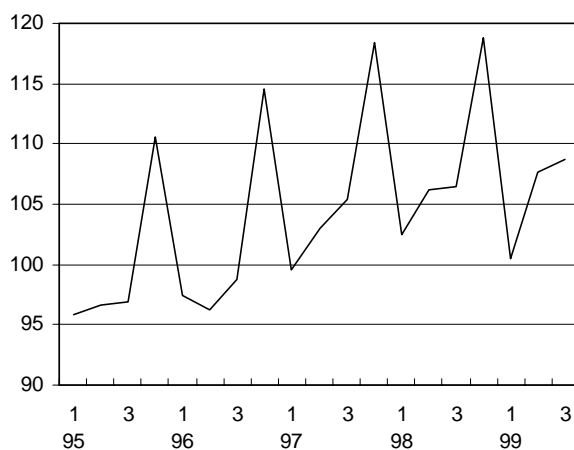
Na een tegenvallend eerste kwartaal trekt de groei van de branche in het tweede en derde kwartaal duidelijk aan. Vergeleken met hetzelfde kwartaal van 1998, daalt het volume van de bruto toegevoegde waarde in het eerste kwartaal van 1999 met bijna 2%. In het tweede kwartaal herstelt de groei zich echter en komt uit op 1,3%, om in het derde kwartaal verder aan te trekken tot 2,0%.

De eerste gegevens over het vierde kwartaal van 1999 wijzen in de richting van een voortgaande groei. Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de verkopen flink zijn toegenomen ten opzichte van het derde kwartaal. Vooral de buitenlandse afzet groeit fors doordat, volgens de ondernemers, de concurrentiepositie op deze markt flink verbeterd is. De bedrijvigheid neemt dan ook toe en de bezettingsgraad van de productie-installaties is 0,6 procentpunt hoger dan aan het einde van het derde kwartaal. Het percentage producenten dat productiebelemmeringen ondervindt, daalt dan ook.

Vergeleken met het vierde kwartaal van 1998 is het beeld nog positiever. De vraag naar voedings- en genotmiddelen neemt over deze periode flink toe en het percentage bedrijven dat productie-belemmeringen ondervindt door een onvoldoende vraag daalt van 15% in het vierde kwartaal van 1998 naar 2% in hetzelfde kwartaal van 1999. De bezettingsgraad van de productie-installaties ligt 0,8 procentpunt hoger dan aan het einde van 1998.

Veel wijst er dus op dat de groei zich in het vierde kwartaal voortzet. Ook op basis van het seizoenspatroon mag dit verwacht worden, zie de grafiek van de Bruto Toegevoegde Waarde.

Bruto Toegevoegde Waarde (volume)

Omzet neemt in november toe

De omzet in november 1999 komt ruim 7% hoger uit dan in dezelfde maand van voorgaand jaar. Hierbij moet opgemerkt worden dat november 1999 één werkdag meer telt, waarvan het positieve effect op de omzet naar schatting 4% tot 5% bedraagt. De afzetprijzen dalen met ruim 1% over dezelfde periode. Gecorrigeerd voor deze effecten bedraagt de volumetoename van de gemiddelde dagomzet ongeveer 4%.

Deze toename wordt in hoofdzaak op de buitenlandse markt behaald. Op de binnenlandse markt blijft de volumetoename beperkt tot bijna 1%, terwijl het omzetvolume op de buitenlandse markt met ongeveer 7% toeneemt.

Het volume van de gemiddelde dagproductie groeit met ruim 2% ten opzichte van november vorig jaar.

Verkopen nemen ook in december toe

Volgens het ondernemerspanel van de Conjunctuurtest nemen de verkopen in december toe ten opzichte van november. Met name de buitenlandse markt laat een flinke toename zien, bovenop de al zeer forse toename in november.

Door de hogere verkopen neemt ook de bedrijvigheid ten opzichte van november toe.

Het ondernemerspanel is gunstig gestemd over de gang van zaken in december. De voorraden gereed product zijn gelet op de verwachte afzet voldoende, evenals de productiecapaciteit.

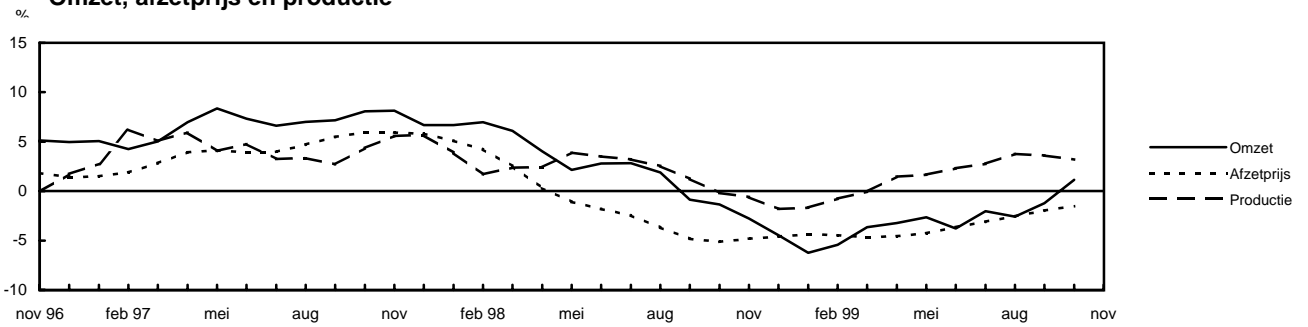
Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van 2000 verwachten de ondernemers een flinke toename van de buitenlandse afzet en een lichte toename van de bedrijvigheid.

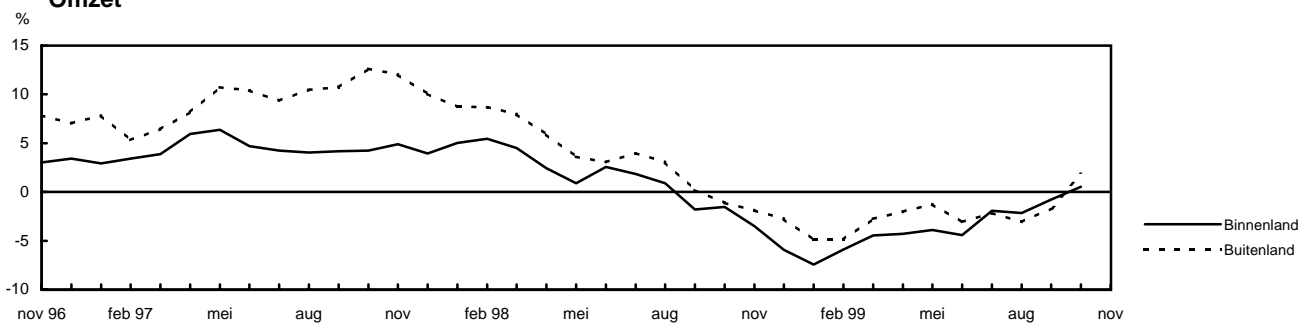
De verwachte stijging van de verkoopprijzen wordt in hoofdzaak bepaald door de veevoedersector waar veel ondernemers een stijging van de prijzen verwachten. Bij de ondernemers in de overige sectoren binnen de voedings- en genotmiddelenindustrie overheerst de verwachting dat de prijzen ongeveer gelijk blijven.

Voor de personeelssterkte voorziet men in het eerste halfjaar van 2000 geen grote veranderingen.

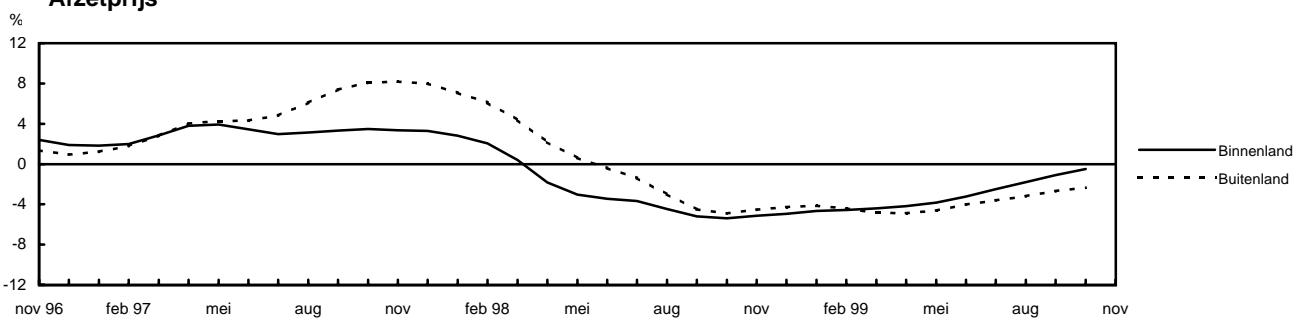
Omzet, afzetprijs en productie

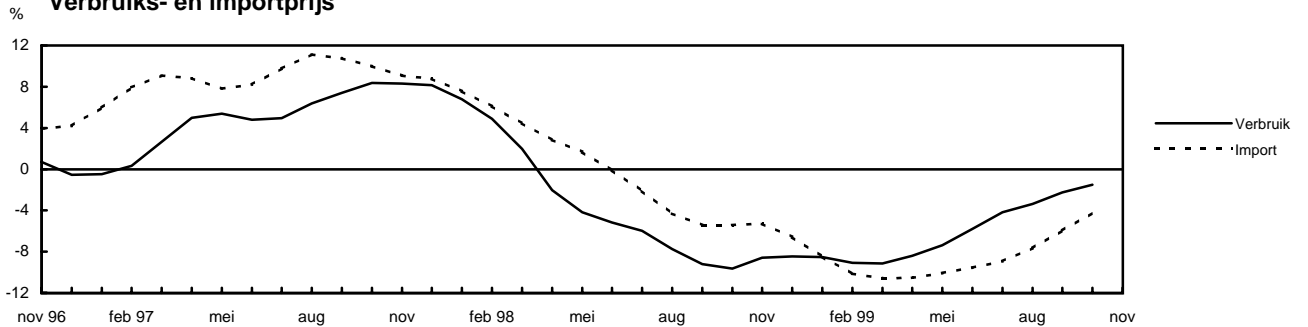
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

General figures: Manufacture of foodproducts, beverages and tobacco

Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling in % ¹⁾
	1997	1998	1998		1999		1998		1999			
			3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100												
Omzet (waarde)	110,1	112,2	112,6	111,5	110,3	109,6	116,3	109,7	114,6	112,1	117,6	7,1
binnenland	106,3	107,2	106,3	107,1	103,9	103,9	111,5	104,3	109,0	107,1	109,8	5,3
buitenland	114,8	118,5	120,3	117,0	118,1	116,6	122,3	116,4	121,4	118,3	127,1	9,2
Afzetprijs	106,4	104,9	104,0	102,8	101,1	101,4	102,7	102,4	101,7	101,2	101,1	-1,3
binnenland	105,7	102,8	102,1	100,5	99,6	100,2	100,6	100,2	100,4	100,1	100,2	0,0
buitenland	107,0	106,7	105,8	104,7	102,4	102,4	104,5	104,4	102,8	102,1	101,9	-2,3
Verbruiksprijs	107,8	103,5	101,6	99,4	97,1	98,2	98,8	98,7	97,8	97,6	97,9	-0,8
import	113,5	112,9	111,5	107,9	104,0	103,0	107,2	108,5	103,6	103,0	104,8	-3,5
Productie (volume gemiddelde dag)	106,6	108,5	102,6	115,5	112,7	106,4	117,3	117,3	111,1	118,9	120,0	2,3
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)	106,6	108,5	106,5	118,8	107,6	108,7						2,0
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,5	5,5									
Uitgesproken faillissementen	1	71	48	14	6	14	10					
Aantal werkdagen	1	254	255	66	65	61	66	22	21	22	21	22
Energieverbruik	PJ	94	100	23	31	24	.					

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Business survey figures: Manufacture of foodproducts, beverages and tobacco

Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.		
	1998	1999	1998		1999		1998		1999				
			4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.		dec.	
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand	12	15	12	15	10	18	19	12	16	21	14	15	
binnenlandse markt	6	6	9	6	4	6	6	16	11	9	6	6	
buitenlandse markt	15	23	15	21	14	30	28	11	20	27	21	23	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand	5	8	7	6	8	7	13	9	4	20	9	8	
Bezettingsgraad ²⁾	%	85,5	85,8	85,5	85,5	85,5	85,7	86,3				85,8	
Productiebelemmeringen ³⁾	%	85	85	80	84	84	83	88				85	
geen	%	85	85	80	84	84	83	88				85	
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	9	5	15	10	4	4	2				5	
tekort aan arbeid	%	1	5	1	2	5	7	4				5	
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	1	1	1	1	2				1	
overige belemmeringen	%	4	5	3	3	6	5	4				5	
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		-9	-5	-10	-11	-9	-2	1	-12	-8	2	3	-5
afzet / orderpositie totaal		-10	-7	-14	-11	-9	-6	-2	-15	-13	-1	0	-7
afzet / orderpositie buitenland		-10	-5	-12	-10	-10	-2	2	-16	-10	1	3	-5
productiecapaciteit		6	5	10	9	5	2	3					5
voorraden gereed product		4	6	7	11	7	4	1	7	7	1	1	6
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		8	10	8	11	7	12	10					10
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		16	19	12	20	14	20	23					19
buiten Europese Unie		16	18	17	21	17	18	16					18
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		18	23	14	28	13	31	21					23
bedrijvigheid komende 3 mnd		14	16	6	18	13	20	14	9	1	15	7	16
verkoopprijs komende 3 mnd		12	10	6	8	8	15	11	6	8	15	9	10
personeelssterkte komende 6 mnd		-4	3	3	8	5	-1	-2					3
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	0,1	0,6	0,0	0,4	-0,2	-0,2					0,1

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Tabel 2.3

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

Industrial sales: food products, beverages and tobacco products

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
Voedingsmiddelen en dranken	15	17435	18765	19246	19184	18244	18646	18625	
w.v.									
<i>Vlees en vleesproducten</i>	15.1	3606	3606	3609	3660	3374	3446	3603	
w.o.									
kalfs- en rundvlees, hele en halve dieren, voor- en achtervoeten, vers of gekoeld	15.11.11.40	320	323	336	359	346	326	335	
kalfs- en rundvlees, vers of gekoeld, excl. hele en halve dieren, voor- en achtervoeten	15.11.11.90	274	305	329	367	337	347	340	
kalfs- en rundvlees, delen, bevroren	15.11.12.00	37	44	38	31	34	34	43	
varkensvlees, hele en halve dieren, vers of gekoeld	15.11.13.30	279	309	227	202	194	237	252	
varkenshammen, -schouders en delen daarvan, vers of gekoeld	15.11.13.50	509	435	395	380	326	355	375	
varkensvlees, delen zoals karbonadenstrengen, buiken, buikspek en voorstukken, vers of gekoeld	15.11.13.90	439	420	372	366	326	359	415	
varkenshammen, -schouders en delen daarvan, met been, bevroren	15.11.14.50	15	22	x	x	x	x	x	
eetbare slachtafvallen van runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, ezels, muilezels en muilieren, excl. darmen, blazen en magen	15.11.19.00	39	45	43	55	45	42	52	
huiden en vellen van runderen, paarden of paardachtigen	15.11.22.00	37	33	41	42	40	43	41	
reuzel en ander gesmolten vet van varkens en pluimvee	15.11.30.50	21	19	20	21	18	17	16	
kippen en hanen, niet in stukken gesneden, vers of gekoeld	15.12.11.13	119	135	141	128	133	123	139	
hanen en kippen, delen van, vers of gekoeld	15.12.11.53	304	315	375	344	371	357	357	
kippen en hanen, niet in stukken gesneden, bevroren	15.12.12.13	43	46	58	55	56	53	53	
kippen en hanen, delen van, bevroren	15.12.12.53	126	77	122	115	119	106	109	
buiken van varkens alsmede delen daarvan zoals middel, rib en bacon, gedroogd, gezouten of gerookt	15.13.11.30	13	39	53	54	48	47	37	
varkensvlees, gedroogd, gezouten of gerookt, excl. buiken, hammen en schouders	15.13.11.50	98	72	64	63	63	87	83	
rundvlees, gedroogd, gezouten of gerookt	15.13.11.70	15	13	16	14	13	12	12	
leverworst	15.13.12.13	27	23	23	24	24	22	21	
worst, frikandellen, worsten- en saucijzenbroodjes e.d. producten, excl. leverworst	15.13.12.15	181	188	201	225	190	179	198	
bereidingen, incl. snacks, van vlees, slachtafvallen en bloed van pluimvee, excl. kalkoenen, excl. levers	15.13.12.35	109	131	109	111	115	116	115	
bereidingen van varkensvlees, minder dan 40 gew.% vlees of slachtafvallen, spek of vet bevattend, incl. snacks	15.13.12.53	42	42	32	34	32	35	37	
bereidingen van vnl. varkensvlees, slachtafval, spek of vet, ook gecombineerd met andere vleessoorten, vleesgehalte 40 of meer gew.%	15.13.12.59	95	122	129	142	112	117	126	
bereidingen van vnl. vlees of slachtafval van runderen, excl. sauzen, soepen, e.d.	15.13.12.60	46	48	53	55	43	45	48	
<i>Bereidingen en conserven van vis en visproducten</i>	15.2	242	252	309	355	261	265	275	
w.o.									
visfilets en ander visvlees, ook indien fijngemaakt, vers of gekoeld	15.20.11.90	26	29	44	51	37	37	37	
zeevis, bevroren, excl. filets of fijngemaakt visvlees of van graten ontdaan visvlees	15.20.12.10	34	31	28	29	24	25	28	
visfilets, bevroren	15.20.12.70	77	76	85	93	84	85	79	
bereidingen en conserven van schaal-, schelp- en weekdieren met groente en deegwaren, excl. gevulde deegwaren, soepen, sauzen, of preparaten hiervoor	15.20.16.00	38	43	68	82	30	25	42	
<i>Bereidingen en conserven van groenten en fruit</i>	15.3	1232	1250	1418	1448	1481	1585	1529	
w.o.									
aardappelmeel, -gries, -vlokken, -korrels en -pellets	15.31.12.30	18	24	52	57	54	52	47	
aardappelen en aardappelproducten, bevroren, bijv. voorgebakken, excl. in azijn of azijnzuur verduurzaamd	15.31.12.50	313	314	349	375	375	427	397	
aardappelen en aardappelproducten, verduurzaamd, niet bevroren, excl. meel, gries en vlokken	15.31.12.90	136	129	203	187	206	225	204	
groenten (incl. gemengde groenten), bevroren, ook indien alleen vooraf gekookt of gestoomd	15.33.11.00	57	46	52	45	45	42	47	
paddestoelen en truffels, niet bereid of verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.14.30	122	114	106	124	125	122	124	
groenten en vruchten, verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.15.00	26	28	26	28	24	29	29	
grondnoten, gegrild, gezouten, gesuikerd of op andere wijze gezoet, in alcohol of op andere wijze bereid of verduurzaamd (pindakaas), echter geen borrelnootjes	15.33.23.30	47	54	67	70	68	73	82	
<i>Ruwe oliën en vetten</i>	15.41	530	632	594	512	472	477	502	
<i>Geraffineerde oliën en vetten</i>	15.42	517	613	714	663	656	613	618	
w.o.									
geraffineerde sojaolie en fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.11.10	134	149	185	162	162	156	139	
geraffineerde palmolie en vloeibare fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.10	109	135	170	162	161	145	154	
geraffineerde kokosolie (kopaolie), incl. fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.20	35	43	55	45	59	61	x	
dierlijke vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.30	45	x	19	10	18	22	27	
plantaardige vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.50	91	106	120	125	126	116	106	
<i>Margarine en vetten voor menselijke consumptie, excl. ruwe en geraffineerde oliën en vetten</i>	15.43	252	304	280	312	266	252	260	
w.o.									
margarine, excl. vloeibare margarine	15.43.10.30	163	197	210	229	196	186	197	
bereidingen van vetten en oliën voor menselijke consumptie (vloeibare margarine)	15.43.10.50	88	107	70	83	70	66	62	
<i>Zuivelproducten</i>	15.5	2554	3078	3226	3049	3096	3159	2972	
w.o.									
melk en room, met een vetgehalte van meer dan 1%, doch max. 3%, zonder zoetstoffen, excl. ingedik	15.51.11.40	152	212	168	x	x	x	x	
melk en room, met een vetgehalte van meer dan 3%, doch max. 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedik	15.51.11.60	47	45	x	52	43	46	59	

Tabel 2.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

Industrial sales: food products, beverages and tobacco products

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
melk en room, met vetgehalte van meer dan 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.12.00	33	28	50	51	35	20	14	
melk in vaste vorm met een vetgehalte van max. 1,5%	15.51.20.30	41	52	x	x	x	x	x	
melk en room in vaste vorm, vetgehalte meer dan 1,5%, zoals poeder, korrels e.d.	15.51.20.60	161	158	188	181	180	208	200	
boter met een vetgehalte van max. 85%	15.51.30.30	146	189	213	217	240	370	220	
boter met een vetgehalte van meer dan 85% en andere van melk afkomstige									
vetstoffen, excl. smeersels vervaardigd met zuivelproducten	15.51.30.50	89	103	100	x	82	83	x	
wrongel, weikaas en andere verse, niet-gefermenteerde kaas, zoals kwark,									
cottage cheese, verse roomkaas e.d.	15.51.40.30	25	20	x	x	x	x	x	
kaas, excl. wrongel, weikaas, smelkaas en andere verse kaas	15.51.40.50	1031	1268	1237	1172	1153	1056	1101	
smelkaas, excl. geraspt of in poeder	15.51.40.70	60	60	49	45	28	30	29	
ingedikte melk en room, met zoetstoffen	15.51.51.08	113	125	152	131	119	90	84	
gestremde melk, room, yoghurt en andere gefermenteerde producten, zonder									
smaakstoffen en zonder toegevoegde vruchten, noten of cacao, niet in vaste vorm	15.51.52.43	43	73	62	52	53	51	50	
karnemelk, niet in vaste vorm	15.51.52.65	35	51	48	38	39	46	50	
lactose en melksuikerstroop	15.51.54.00	48	59	55	52	62	53	53	
wei in poeder, korrels of andere vaste vorm	15.51.55.33	85	107	103	92	120	95	x	
consumptie-ijs, ook indien cacao bevattend	15.52.10.00	50	87	69	30	43	113	79	
<i>Maalderijproducten</i>	15.61	379	382	325	316	304	313	334	
w.o.									
mengsels en deeg voor de bereiding van brood, gebak, biscuits, koekjes, beschuit,	15.61.24.00	71	77	43	47	45	50	65	
wafels, ontbijtkoek, hosties en ouwel, excl. broodverbeteraars									
halfwitte of volwitte rijst	15.61.40.30	65	78	x	x	x	x	x	
<i>Zetmeel en zetmeelproducten</i>	15.62	553	570	559	540	562	572	561	
w.o.									
glucose en glucosestroop, met minder dan 50 % fructose in droge toestand	15.62.21.10	125	106	100	83	96	97	96	
maïszetmeel	15.62.22.13	58	52	53	47	46	46	43	
tarwegluten ook indien gedroogd	15.62.22.50	26	27	38	32	31	36	32	
afvallen van zetmeelfabrieken en dergelijke afvallen	15.62.30.00	55	66	59	52	51	49	51	
<i>Bereide diervoeders</i>	15.7	2115	x	1996	2031	1864	1780	1753	
w.o.									
diervoeders, excl. voor huisdieren	15.71.10.00	1969	1826	1863	1889	1730	1650	1619	
honden- en kattenvoer, opgemaakt voor de verkoop in het klein	15.72.10.30	135	138	123	131	123	121	125	
<i>Bakkerijproducten</i>	15.81	572	578	644	672	610	643	643	
w.v.									
brood en broodjes, incl. roggebrood en afgebakken bake-off broodproducten,									
excl. gevuld brood en broodjes	15.81.11.00	358	343	368	374	346	364	366	
bakkers- en banketwaren, gezoet, zoals natgebak, oliebolletjes, donuts, schuimgebak									
en gevuld banket, vruchten-, noten- en suikerbrood, croissants of brioches	15.81.12.00	214	235	276	298	263	279	277	
<i>Beschuit, koekjes en ander houdbaar banketbakkerswerk</i>	15.82	444	456	501	525	452	470	484	
w.o.									
beschuit, geroosterd brood en dergelijke geroosterde producten	15.82.11.50	38	38	34	44	33	36	43	
snijkoeke (ontbijt-, candij-, luxekoeke) en taaitaai	15.82.12.30	31	30	28	31	x	x	28	
gezoete koekjes, biscuits, wafeltjes, met cacao	15.82.12.53	57	52	51	54	49	51	52	
gezoete koekjes en biscuits, zonder cacao	15.82.12.55	109	123	114	117	114	119	122	
wafels en wafeltjes zonder cacao	15.82.12.59	25	27	30	27	28	31	30	
koekjes, biscuits en crackers, niet gezoet	15.82.13.40	41	45	55	54	40	33	30	
geëxtrudeerde en geëxpandeerde producten, gezouten of gearomatiseerd,									
op basis van bloem, meel of maïs	15.82.13.50	x	40	56	56	50	50	49	
<i>Suiker</i>	15.83	360	x	x	x	x	x	x	
<i>Cacao, chocolade en suikerwerk</i>	15.84	1107	1218	1312	1352	1321	1131	1247	
w.o.									
cacaoboter, cacaovet en cacao-olie	15.84.12.00	279	366	407	388	372	280	329	
cacaopoeder, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen	15.84.13.00	88	96	102	97	107	107	109	
zoethoutextract meer dan 10 gew. % saccharose bevattend, incl. drop,									
zonder andere toegevoegde stoffen	15.84.23.20	39	37	39	42	39	39	32	
pasta's en spijs (incl. marsepein), zonder cacao	15.84.23.53	x	19	30	48	22	30	35	
gom- en geleipproducten, incl. vruchtenpasta's toebereid als suikergoed	15.84.23.65	35	39	46	47	48	50	39	
<i>Macaroni, noedels, koeskoes en dergelijke deegwaren</i>	15.85	x	40	34	38	30	32	34	
<i>Thee en koffie</i>	15.86	x	x	x	x	x	x	x	
w.o.									
extracten, essences en concentraten van koffie, in vaste vorm, met een gehalte									
aan droge, uit koffie afkomstige stof van 95 % of meer	15.86.12.30	x	51	50	67	58	51	50	
<i>Specerijen en kruiden</i>	15.87	324	371	361	347	353	378	377	
w.o.									
tomatenketchup en andere tomatensausen	15.87.12.30	85	89	92	96	100	112	x	
sausen en preparaten voor sausen; samengestelde kruiden en dergelijke									
producten, excl. sojasaus, tomatensausen, mosterdmeel en bereide mosterd	15.87.12.70	217	262	244	227	229	240	232	

Tabel 2.3 (slot / end)

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

Industrial sales: food products, beverages and tobacco products

	1996	1997	1998	1999				
	3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
	mln gld							
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
<i>Gehomogeniseerde voedingspreparaten en dieetvoeding</i>	15.88	215	230	216	213	217	233	189
w.o.								
kindervoeding bestemd voor de detailhandel	15.88.10.70	168	184	164	157	161	177	129
<i>(Overige) voedingsmiddelen zoals (preparaten voor) soepen, eiproducten, gist, moutextract, samengestelde bakpoeders, producten van meel, gries en "fondues"</i>	15.89	472	519	565	622	609	601	594
w.o.								
preparaten voor soep of voor bouillon; bereide soep en bouillon	15.89.11.00	129	134	155	203	167	156	157
eiproducten, excl. ovoalbumine	15.89.12.30	28	33	44	44	46	46	45
bereidingen voor menselijke consumptie van meel, gries, griesmeel, zetmeel enz.	15.89.14.39	40	51	49	54	67	68	68
proteïneconcentraten w.o. puddingpoeder, voedingsuppl., gisthydrolysaten, producten met i.p.v. melkvet plantaardig vet, zonder cacao, incl. limonadesiropen	15.89.14.91	151	167	119	117	133	143	154
<i>Dranken</i>	15.9	1531	1876	1725	1598	1493	1860	1850
w.o.								
gin en jenever	15.91.10.50	41	42	52	50	43	52	57
likeuren, wodka, alcoholvolumegehalte van meer dan 45,4 % en andere gedistilleerde dranken, zoals likeuren, vieux, advocaat, arak, boerenjongens e.d., excl. gedistill. uit fruit of wijn, whiskey, rum, tafia, gin, jenever en wodka	15.91.10.80	31	43	41	48	36	41	42
bier van mout	15.96.10.00	933	1187	1079	1003	907	1155	1127
mineraalwater en spuitwater, ongezoet	15.98.11.30	14	18	14	13	11	17	19
frisdranken en water, gezoet, incl. mineraal- en spuitwater, excl. sportdranken	15.98.12.30	321	357	336	297	302	371	389
alcoholvrije dranken, zonder melkvet, excl. ongegiste vruchten- en groentesappen	15.98.12.50	60	79	93	80	89	111	102
alcoholvrije dranken met melkvet	15.98.12.70	x	54	23	22	x	x	19
Tabaksproducten	16	1591	1724	1817	1707	1550	1863	1773
w.o.								
sigaren en sigarillo's, tabak bevattend	16.00.11.30	112	118	151	143	140	151	148

1) Voorlopige cijfers.

Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

De omzet neemt in november met bijna 6% toe. De ontvangen orders uit het buitenland stijgen met bijna 11%. De voorraden gereed product worden als te groot beoordeeld. Van januari tot en met maart 2000 wordt een verdere stijging van de verkoopprijzen verwacht.

Omzet in november hoger

In november 1999 stijgt de omzet van de branche met bijna 6% ten opzichte van november vorig jaar. Doordat november 1999 een werkdag meer telt dan de maand november in 1998, waarvan het effect door het CBS geschat wordt op 4 à 5% en de afzetprijzen met bijna 1% gestegen zijn, is het productievolume in november 1999 ruim 1% lager ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Binnen de branche blijkt dat de textiel- en kledingindustrie een omzetsijging realiseert van respectievelijk 6,5% en ruim 13%, terwijl de leder- en schoenindustrie een omzetsdaling laat zien van 10%.

Buitenlandse orderontvangst hoger

De waarde van de ontvangen orders neemt in november 1999 toe met 7% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Met name de buitenlandse orderontvangst stijgen met bijna 11%. De textiel- en kledingindustrie laten een stijging van de buitenlandse orderontvangst zien van respectievelijk ruim 12% en ruim 22%, terwijl deze in de leder- en schoenindustrie dalen met ruim 11%. Uit de Conjunctuurtest blijkt dat in de kledingindustrie de buitenlandse orderontvangst in december ten opzichte van november flink toenemen, terwijl deze in de leder- en schoenindustrie sterk dalen. In de textielindustrie staan de buitenlandse orderontvangst in december op hetzelfde niveau als in november. Toch zijn de ondernemers in de branche niet tevreden over de orderontvangst.

De index van de orderpositie, die het aantal maanden werk in voorraad aangeeft, stijgt in de kledingindustrie met ruim 5 procentpunten. In de textielindustrie daalt deze licht en in de leder- en schoenindustrie stijgt deze licht.

Bedrijvigheid stabiel

In de gehele branche ligt de bedrijvigheid in december volgens de ondernemers op hetzelfde niveau als in november. De bezettingsgraad daarentegen stijgt in de loop van december met ruim 1 procentpunt tot 85,2%. Hierdoor komt de gemiddelde bezettingsgraad over 1999 hoger uit, maar blijft toch onder die van 1998. Bij de textielindustrie nemen de productiebelemmeringen licht af, want men heeft minder last van een arbeidstekort. In de kleding- en lederindustrie nemen de productiebelemmeringen iets toe, met name door een onvoldoende vraag. Alleen in de kledingindustrie constateren de ondernemers een verbetering van hun concurrentiepositie. Dit geldt zowel voor de binnenlandse als voor de buitenlandse markt. In de gehele branche worden de voorraden gereed product nog steeds als te groot ervaren.

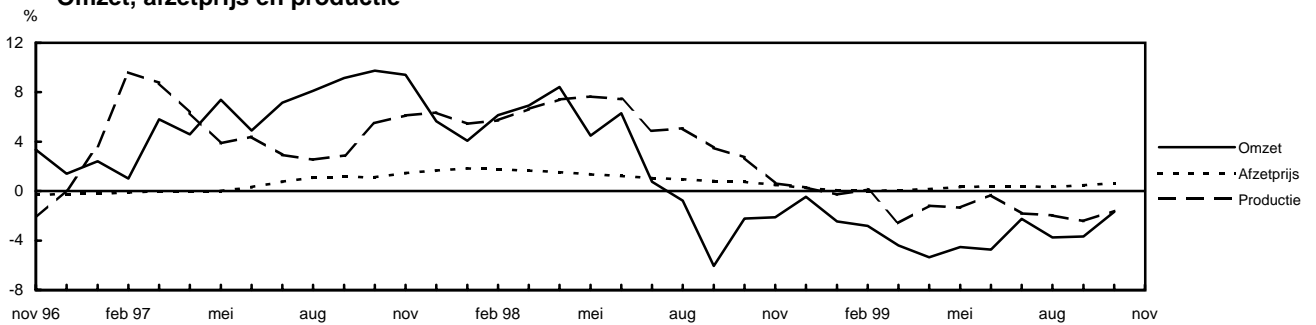
Verwachtingen

Bij de Conjunctuurtest van december geven de ondernemers aan dat zij verwachten dat de bedrijvigheid in het eerste kwartaal van 2000 stabiel zal blijven.

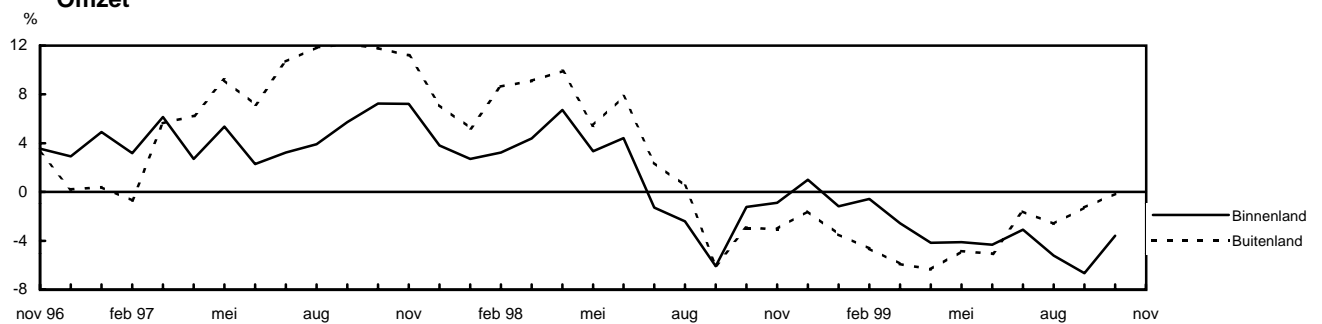
In de textiel- en lederindustrie verwachten de ondernemers dat de buitenlandse afzet zal toenemen. Bij de kledingindustrie verwacht men een lichte daling. Ten aanzien van de verkoopprijzen verwachten veel ondernemers een stijging. Dit geldt vooral voor de textielindustrie en voor de leder- en schoenindustrie.

Voor wat betreft de personeelssterkte verwacht men in de branche een lichte daling.

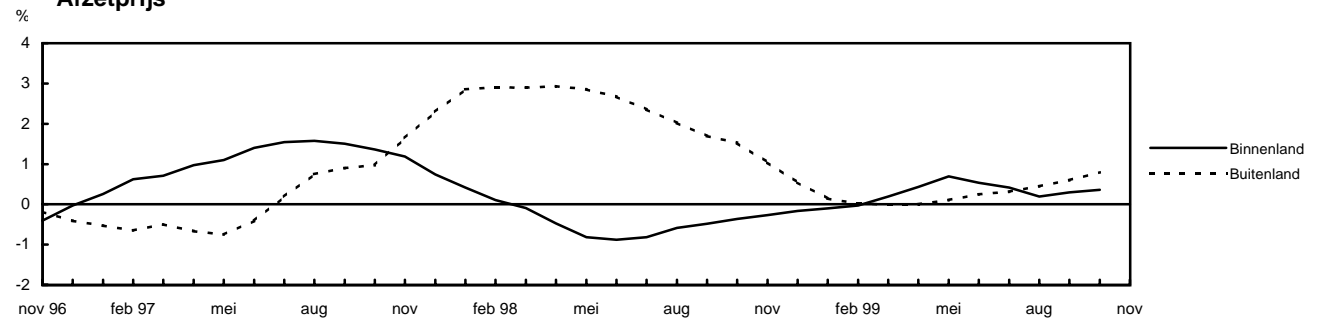
Omzet, afzetprijs en productie

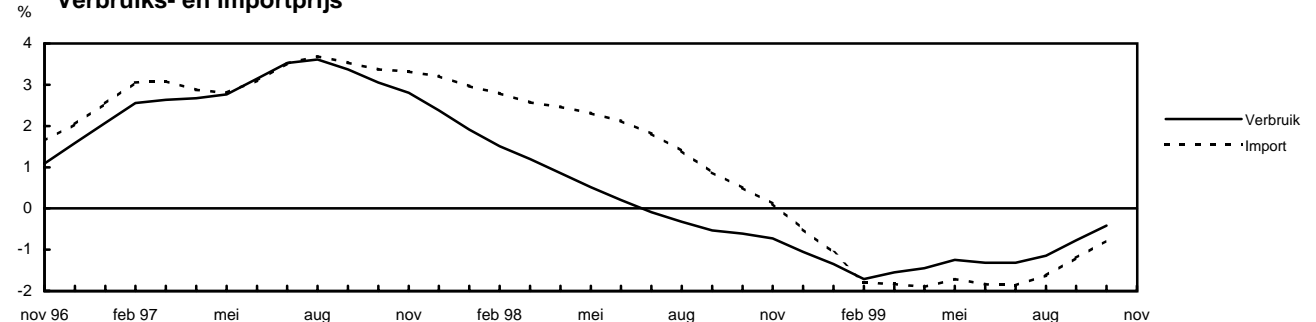
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

General figures: Manufacture of textiles, clothes, leather and footwear

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling in % ¹⁾
		1997	1998	1998		1999		1998		1999			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													
Omzet (waarde)		106,3	108,3	104,5	107,1	103,5	100,3	118,3	110,5	114,9	109,9	116,9	5,8
binnenland		106,6	107,5	102,2	106,7	103,8	96,8	118,3	108,5	110,4	105,9	114,0	5,2
buitenland		106,0	108,9	106,3	107,4	103,2	103,1	118,3	112,2	118,5	113,1	119,2	6,3
Ontvangen orders (waarde)		110,9	111,6	105,0	109,7	108,6	100,1	123,9	111,9	119,8	122,0	119,7	7,0
binnenland		109,6	109,6	98,7	114,3	104,9	93,1	128,7	118,2	111,0	120,6	120,9	2,3
buitenland		111,9	113,1	109,6	106,4	111,3	105,2	120,4	107,3	126,2	123,0	118,8	10,7
Afzetprijs		99,5	100,7	100,8	100,6	100,9	101,2	100,6	100,5	101,2	101,2	101,3	0,7
binnenland		99,1	98,8	98,9	98,8	99,1	99,1	98,8	98,8	99,0	99,3	99,2	0,4
buitenland		99,8	102,0	102,2	101,8	102,2	102,7	101,8	101,8	102,7	102,6	102,8	1,0
Verbruiksprijs		102,5	102,8	102,7	102,1	101,6	101,5	102,1	102,1	101,7	101,7	101,9	-0,2
import		104,2	105,9	106,0	105,1	104,3	104,3	105,1	105,2	104,5	104,3	104,6	-0,5
Productie (volume gemiddelde dag)		104,6	109,5	100,5	110,0	114,4	98,6	121,4	112,1	114,6	119,2	111,0	-1,0
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		104,5	109,4	103,3	124,0	114,2	102,0						1,2
Aantal bedrijven ⁴⁾	1000	3,9	3,9										
Uitgesproken faillissementen	1	48	47	14	9	10	4						
Aantal werkdagen	1	254	255	66	65	61	66	22	21	22	21	22	
Energieverbruik	PJ	10	10	2	3	2	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar⁴⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Business survey figures: Manufacture of textiles, clothes, leather and footwear

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		1998	1999	1998		1999			1998		1999		
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	2	2	0	-3	3	6	4	-4	9	3	2
binnenlandse markt		5	2	6	3	-6	2	9	10	1	13	3	2
buitenlandse markt		3	-1	-7	-5	0	0	-1	-9	-13	2	2	-1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		9	3	6	3	-3	7	6	8	-4	11	0	3
Bezettingsgraad ²⁾	%	84,7	84,2	83,9	84,2	83,2	84,1	85,2					84,2
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	86	83	86	87	82	81	83					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	8	9	9	9	6	7					8
tekort aan arbeid	%	2	5	2	2	5	7	5					5
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	1	1	2	2	2					2
overige belemmeringen	%	2	3	2	1	2	4	3					3
Orderpositie	³⁾	116,5	111,0	114,8	111,8	110,6	110,0	111,4	116,0	115,2	112,0	112,2	111,0
Beoordelingen:													
orderontvangst		-1	-8	-5	-12	-10	-5	-3	-8	-6	-1	-2	-8
orderpositie totaal		-3	-8	-9	-11	-14	-3	-4	-12	-10	-4	-4	-8
orderpositie buitenland		-3	-11	-9	-14	-16	-3	-9	-9	-13	-10	-6	-11
productiecapaciteit		1	4	6	6	4	1	3					4
voorraden gereed product		10	14	14	12	14	12	19	14	14	19	20	14
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		11	6	14	3	6	7	7					6
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		6	0	18	-2	-1	-4	6					0
buiten Europese Unie		5	1	10	2	2	0	-1					1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		15	6	18	-5	10	4	14					6
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	7	6	-1	4	12	12	8	12	11	1	7
verkoopprijs komende 3 mnd		5	6	8	2	2	2	18	8	11	16	25	6
personeelssterkte komende 6 mnd		4	2	9	4	-2	3	2					2
toe- of afname personeelssterkte	%	0,1	-0,3	0,1	-0,1	-0,2	0,2	-1,1					-0,3

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 3.3

Industriële verkopen: producten van textiel of leder

Industrial sales: products of textile or leather

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
Textiel	17	1059	1164	1184	1216	1220	1211	1126	
w.v.									
<i>Textielgarens</i>	17.1	51	62	59	56	40	30	28	
w.o.									
tapijtgarens met tenminste 85% synthetische vezels, n.o.v.k.	17.10.52.31	x	9	x	x	x	x	x	
<i>Textielweefsels</i>	17.2	118	114	125	134	135	139	117	
w.o.									
stoffen van synth. filamentgarens, excl. voor kleding, wandbekleding of woningtextiel	17.20.31.59	x	24	27	23	20	27	22	
stoffen voor vitrages, gordijnen, rolgordijnen e.d. van weefsels met tenminste 85% synthetische vezels	17.20.32.14	9	8	8	16	9	13	13	
<i>Textielveredelingsdiensten</i>	17.3	143	154	160	173	174	165	132	
w.o.									
verven van weefsels van katoen	17.30.22.30	11	12	17	16	15	14	10	
bedrukken van weefsels van katoen	17.30.30.30	64	59	54	70	61	61	x	
bedrukken van weefsels van kunstmatige filamentgarens en stapelvezels	17.30.30.60	11	10	9	14	10	8	7	
<i>Geconfectioneerde artikelen van textiel, excl. kleding</i>	17.4	136	150	160	168	178	196	173	
w.o.									
vitrages, gordijnen, rolgordijnen en valletjes, geweven	17.40.15.50	36	41	35	35	33	39	37	
dekbedden en andere textielwaren, niet gevuld met veren of dons, excl. slaapzakken en matrassen	17.40.24.99	19	16	16	22	26	23	18	
geconfectioneerde artikelen, zoals zwemgordels, -vesten, dweilen, vaatdoeken e.d. van brei- of haakwerk	17.40.25.90	23	27	29	23	25	26	23	
<i>Vloerkleden en tapijt</i>	17.51	345	373	396	416	428	410	405	
w.o.									
geweven tapijt, incl. handgeweven	17.51.12.00	18	22	25	27	25	27	23	
getufte tapijten, incl. tegels	17.51.13.00	292	317	334	353	361	344	345	
tapijten van vilt, incl. tegels, excl. gevlokt of getuft	17.51.14.30	24	26	x	x	33	29	28	
tapijten, excl. geweven, geknoopt, getuft of van vilt	17.51.14.90	12	8	x	x	x	x	x	
<i>Koord, bindgarens, touw en netten</i>	17.52	8	9	4	3	x	x	x	
<i>Gebonden textielvlies en artikelen van gebonden textielvlies, excl. kleding</i>	17.53	96	117	111	98	112	131	129	
<i>Textielproducten, excl. garens, weefsels, geconfect. art., vloerbedekking, touw, netten, (art. van) gebonden textiel, kleding, gebreide, gehaakte stoffen en art.</i>	17.54	94	108	105	92	85	87	84	
w.o.									
beklede weefsels	17.54.37.00	30	39	35	23	21	27	28	
<i>Gebreide en gehaakte stoffen</i>	17.6	17	19	18	20	19	20	15	
w.o.									
tricotstukgoed van kunstm. of synthetische garens, excl. voor gordijnen of vitrages	17.60.12.90	x	17	x	x	x	x	x	
<i>Gebreide en gehaakte artikelen</i>	17.7	51	59	47	54	45	27	39	
w.o.									
truien, jumpers, pullovers en slipovers voor dames/meisjes, van synthetische of kunstmatige vezels, excl. hemdtruien (sous-pulls)	17.72.10.72	28	23	29	26	28	x	x	
Kleding; bont	18	275	279	253	243	242	187	213	
w.v.									
<i>Kleding van leer</i>	18.1	x	x	x	x	x	x	x	
<i>Werkkleding</i>	18.21	35	x	x	x	x	x	x	
w.o.									
werk- en bedrijfskleding voor heren/jongens, van katoen, excl. ensembles, jasjes, blazers, lange broeken en overalls	18.21.30.11	11	9	11	12	10	9	8	
<i>Bovenkleding</i>	18.22	136	140	104	92	85	55	85	
w.o.									
lange broeken voor heren/jongens, van weefsels van synthetische garens, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.24.46	15	13	12	10	12	7	12	
anoraks en blousons voor dames/meisjes, van weefsels van katoen	18.22.31.21	6	5	x	x	x	x	x	
anoraks en blousons voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische of kunstmatige garens	18.22.31.25	x	9	x	x	x	x	x	
blazers en andere jasjes voor dames/meisjes, van textielweefsels, excl. van wol, fijn haar of katoen	18.22.33.39	6	7	2	2	1	1	2	
japonnen voor dames/meisjes, van katoenen weefsels	18.22.34.71	12	9	3	2	5	4	x	
japonnen voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische garens	18.22.34.76	7	6	3	5	3	2	3	
rokken en broekrokken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen	18.22.34.81	5	4	x	x	x	x	x	
rokken en broekrokken voor dames/meisjes, van weefsels van synthetische garens	18.22.34.86	x	4	0	x	1	0	1	
lange broeken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen, excl. van denim of corduroy, ook excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.43	9	4	12	10	9	5	7	
lange broeken voor dames/meisjes, van synth. weefsels, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.46	3	3	x	2	1	1	3	

Tabel 3.3 (slot / end)

Industriële verkopen: producten van textiel of leder

Industrial sales: products of textile or leather

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
<i>Onderkleding</i>	18.23	60	61	60	60	56	54	54	
w.o.									
overhemden voor heren/jongens, van brei- of haakwerk	18.23.11.10	3	3	1	2	2	2	2	
slips- en onderbroeken voor heren/jongens, van brei- of haakwerk	18.23.12.20	6	6	5	5	5	5	5	
blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.13.10	4	5	6	7	6	6	5	
slips en onderbroeken voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.14.20	16	15	13	14	14	14	14	
blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van synthetische of kunstm. garens	18.23.23.15	5	4	7	5	3	1	4	
t-shirts, van brei- of haakwerk, van katoen	18.23.30.30	7	8	8	8	8	x	x	
<i>Ov. kleding en toebehoren, excl. werk-, boven-, onder-, nachtkleding en kleding van leer</i>	18.24	42	45	48	44	58	38	36	
w.o.									
babykleding van brei- of haakwerk	18.24.11.00	5	4	x	x	x	x	x	
zwemkleding voor dames/meisjes van brei of haakwerk	18.24.12.50	7	5	x	2	17	x	x	
kledingtoebehoren, zoals koppels, moffen, mouwbeschermers, etiketten, insignes, van geweven stoffen, excl. zakdoeken, sjaals, dassen, handschoenen	18.24.23.93	7	9	x	x	12	11	10	
Leder en lederwaren	19	124	130	144	150	145	130	130	
w.v.									
<i>Leder</i>	19.1	39	49	57	60	61	59	55	
w.o.									
gesplit leder van runderen, zonder natuurlijke nerf, na het looien verder bewerkt	19.10.20.50	30	40	43	44	45	44	40	
leder van runderen, zonder natuurlijke nerf, na het looien verder bewerkt	19.10.20.70	8	9	14	16	16	15	15	
<i>Reiskoffers, handtassen e.d.; zadel- en tuigmakerswerk</i>	19.2	24	19	20	20	8	12	12	
w.o.									
handtassen	19.20.12.20	8	x	x	x	x	x	x	
kleinlederwaren, die gewoonlijk in de zak of in de handtas worden meege dragen, zoals portefeuilles, etuis, kokers	19.20.12.30	8	6	6	8	3	3	3	
<i>Schoeisel</i>	19.3	61	62	67	70	76	59	63	
w.o.									
wandelschoenen, bovendeele leder, voor heren, binnenzoolengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.51	18	18	19	22	23	20	17	
wandelschoenen, bovendeele leder, voor dames, binnenzoolengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.52	15	13	15	9	11	7	18	

1) Voorlopige cijfers.

Papier- en grafische industrie

De bruto toegevoegde waarde groeit in het derde kwartaal met ruim 3%. In het vierde kwartaal zet de groei door. Voor het eerste kwartaal van 2000 verwachten de ondernemers een flinke stijging in de buitenlandse afzet en stijgende verkoopprijzen.

Groei in derde kwartaal

In het derde kwartaal van 1999 is, vergeleken met dezelfde periode van het jaar daarvoor, het volume van de bruto toegevoegde waarde met 3,2% gegroeid. In de eerste twee kwartalen van 1999 is de groei met respectievelijk 2,3 en 0,6% duidelijk minder sterk.

In het derde kwartaal dalen de afzetprijzen nog met 0,7%. De waarde van de omzet laat daarbij echter een stijging zien van ongeveer 2%, vooral door de toename van de omzet op de binnenlandse markt in deze periode.

Omzet en orders nemen toe in november

In november 1999 stijgt de waarde van de omzet in de branche ten opzichte van dezelfde maand van het jaar daarvoor met ruim 10%. November 1999 heeft echter een werkdag meer. Tegelijkertijd zijn daarbij de afzetprijzen met ruim 2% gestegen. Per saldo stijgt het volume van de gemiddelde dagomzet met 3,5%.

De waarde van de ontvangen orders is in november vergeleken met een jaar eerder met ruim 14% toegenomen. De forse stijging van de ontvangen orders uit het buitenland zijn de reden van deze groei. Op de binnenlandse markt blijven de orderontvangsten stabiel.

Bezettingsgraad hoger

De bezettingsgraad stijgt van september 1999 naar eind december 1999 met 0,7 procentpunt tot 85,7%.

Het percentage ondernemers dat zegt geen productiebelemmeringen te ondervinden is eind december 1999 even hoog als eind september van dat jaar. In vergelijking met het begin van het jaar neemt het aantal ondernemers toe die zeggen geen belemmering bij de productie te ondervinden. De belemmering tengevolge van een tekort aan arbeidskrachten die het derde kwartaal sterk gevoeld werd is op het einde van het vierde kwartaal iets afgezwakt. Eind december meldt 7% van de ondernemers dan nog een tekort aan arbeidskrachten.

Orderontvangsten hoger in december

Volgens de ondernemers in de Conjunctuurtest nemen in december de orderontvangsten toe. Op de buitenlandse markt is zelfs sprake van een forse toename. De bedrijvigheid ligt volgens de producenten in december op een iets lager niveau dan in de maand daarvoor. De index van de orderpositie is in december 1999 dan ook opgelopen naar 132 en bereikt daarmee de hoogste stand van het jaar. In het algemeen oordelen de ondernemers in decem-

ber vergeleken met november 1999 een stuk positiever over hun orderontvangsten en orderpositie.

Op het einde van het vierde kwartaal vinden de ondernemers dat hun concurrentiepositie is verbeterd wat betreft de binnenlandse markt maar zij oordelen negatief over hun positie op de buitenlandse markt.

Papierindustrie

In de papierindustrie zijn de prijzen in november verder gestegen, nu met bijna 4% in vergelijking met dezelfde maand een jaar daarvoor. De verbruiksprijzen stijgen in dezelfde periode met 9%. Gecorrigeerd voor het verschil in werkdagen en de prijsontwikkeling, is ruim 5% toename van de omzet in deze periode gepaard gegaan met een daling in omzetvolume van ongeveer 4%.

De ondernemers in de Conjunctuurtest melden in december dat hun orderontvangsten flink zijn gestegen. De bezettingsgraad ligt op het einde van het vierde kwartaal met bijna 87% op een normale waarde voor deze branche.

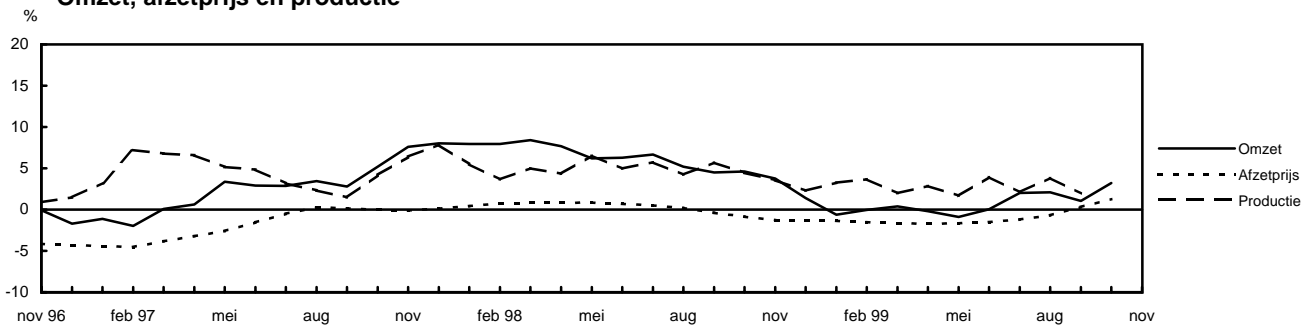
Grafische industrie

De afzetprijzen in de grafische industrie zijn in november 1999 vergeleken met november 1998 met 1% gestegen, terwijl de verbruiksprijzen slechts 0,5% stijgen. De waarde van de omzet steeg tegelijkertijd met bijna 13%. Gecorrigeerd voor het aantal werkdagen is er in deze periode een stijging van het volume in de afzet van zo'n 8%. De ondernemers in de Conjunctuurtest tonen zich op het einde van het jaar niet tevreden over de bedrijvigheid. Dit oordeel volgt dan wel na de grote stijgingen in oktober en november. Over hun orderontvangsten, orderpositie en voorraden gereed product zijn de producenten meer tevreden als een maand eerder.

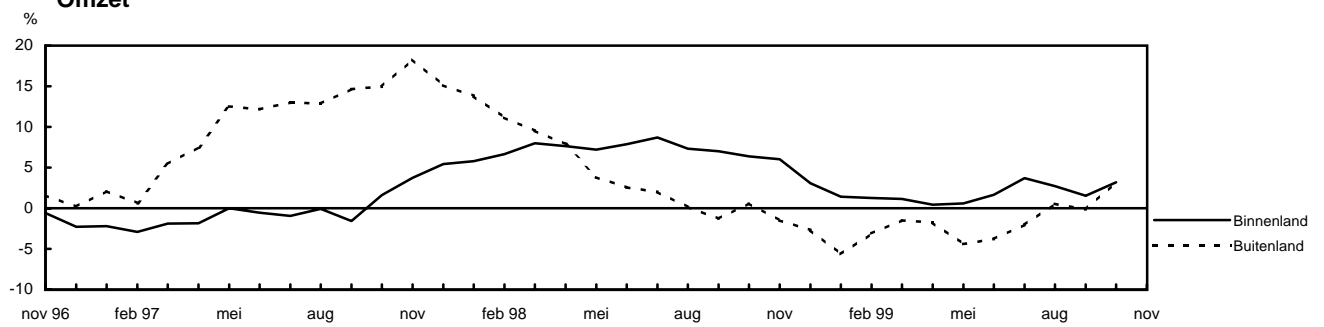
Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van het jaar 2000 verwachten de ondernemers een flinke stijging in de buitenlandse afzet. Daarnaast verwacht men dat de verkoopprijzen verder zullen stijgen. De bedrijvigheid daarentegen zal naar verwachting in deze periode in de grafische industrie afnemen. In de papierindustrie voorziet men dan nog een geringe stijging. Verder verwacht men een lichte afname in de personeelssterkte.

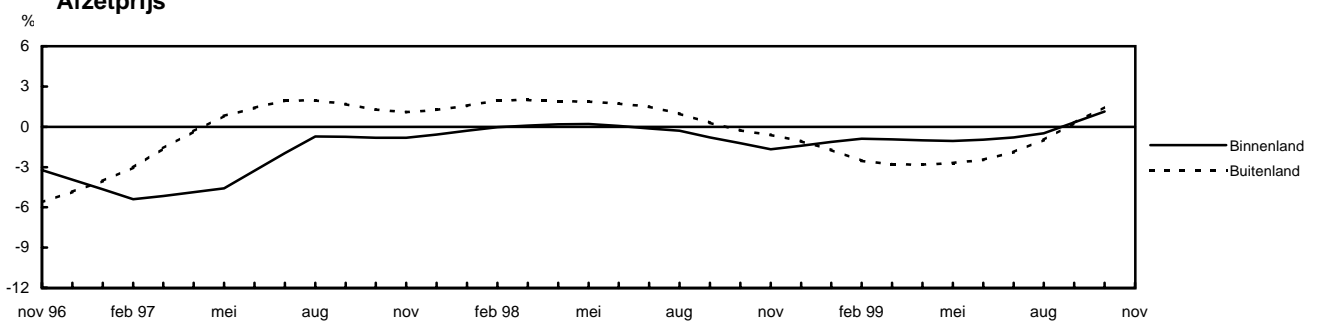
Omzet, afzetprijs en productie

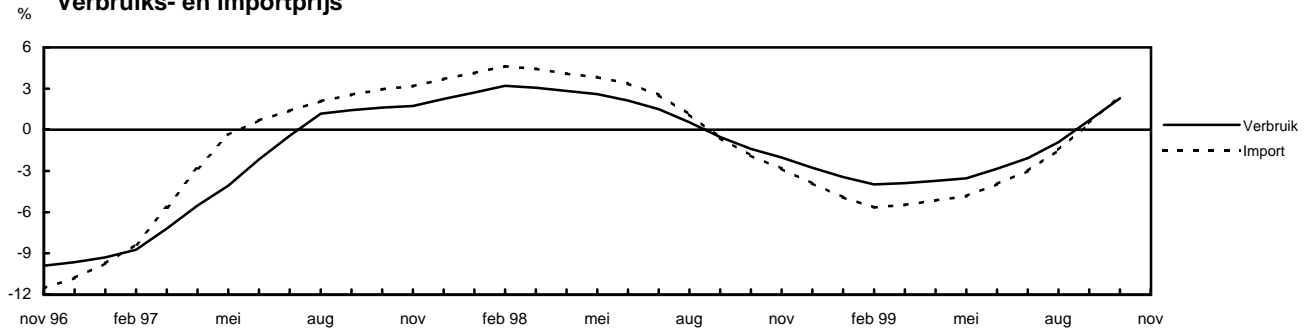
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

General figures: Manufacture of paper and paperproducts, publishing and printing

Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling in % ¹⁾
	1997	1998	1998		1999		1998		1999			
			3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100												
Omzet (waarde)	104,9	110,9	107,6	117,9	110,9	109,8	121,5	116,7	121,2	117,7	128,6	10,1
binnenland	102,4	109,3	106,2	117,5	110,7	109,0	120,0	115,8	119,6	116,6	127,0	9,7
buitenland	111,6	115,0	111,4	119,0	111,3	112,0	125,5	119,2	125,2	120,6	132,6	11,3
Ontvangen orders (waarde)	103,8	113,5	110,1	107,6	110,3	107,4	111,7	106,8	116,0	111,1	122,1	14,2
binnenland	92,1	104,9	103,1	100,9	100,8	94,3	105,5	103,4	105,7	104,7	109,1	5,5
buitenland	115,4	121,9	117,0	114,1	119,7	120,2	117,8	110,2	126,2	117,4	134,8	22,3
Afzetprijs	96,2	96,3	96,4	95,2	95,2	95,7	95,2	95,1	96,1	96,8	97,2	2,2
binnenland	96,8	96,4	96,7	95,2	95,8	96,2	95,2	95,3	96,5	96,9	97,0	1,9
buitenland	95,1	96,1	95,9	95,0	94,1	94,9	95,0	95,0	95,6	96,6	97,5	2,7
Verbruiksprijs	91,5	92,5	92,5	90,7	90,1	91,7	90,8	90,7	92,2	93,6	94,0	3,6
import	91,3	92,8	92,9	90,4	89,3	91,5	90,5	90,5	92,0	93,5	94,2	4,2
Productie (volume gemiddelde dag)	107,2	112,0	104,2	119,8	119,4	108,2	119,3	120,6	120,1	120,2	.	0,8
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)	107,2	112,0	109,4	116,1	115,7	112,9						3,2
Aantal bedrijven ²⁾	1000	7,2	7,5									
Uitgesproken faillissementen	1	58	81	25	14	18	19					
Aantal werkdagen	1	254	255	66	65	61	66	22	21	22	21	22
Energieverbruik	PJ	43	43	10	11	10	.					

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar
²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest 'gegevens: Papier- en grafische industrie

Business survey figures: Manufacture of paper and paperproducts, publishing and printing

Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.		
	1998	1999	1998		1999		1998		1999				
			4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.		dec.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand	5	10	2	7	4	17	13	11	3	12	9	10	
binnenlandse markt	6	11	6	6	3	22	15	16	6	15	8	11	
buitenlandse markt	-2	8	-15	10	8	0	13	-7	-17	4	20	8	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand	8	5	7	2	-4	11	11	8	10	19	-4	5	
Bezettingsgraad ¹⁾	%	86,9	85,1	86,3	84,9	84,7	85,0	85,7				85,1	
Productiebelemmeringen ²⁾	%	81	75	80	72	75	77	77				75	
geen	%	81	75	80	72	75	77	77				75	
stagnatie a.g.v.	%	8	12	8	14	14	9	9				12	
onvoldoende vraag	%	3	7	4	5	7	10	7				7	
tekort aan arbeid	%	2	1	1	1	0	1	2				1	
te geringe productiecapaciteit	%	6	5	7	8	4	3	5				5	
overige belemmeringen	%	6	5	7	8	4	3	5				5	
Orderpositie	3)	110,6	119,0	112,0	112,0	111,8	122,6	129,6	111,7	114,1	129,8	132,2	119,0
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-5	-6	-6	-17	-1	3	-10	4	1	8	-5
orderpositie totaal		0	-6	-6	-9	-15	-1	0	-5	-2	-7	3	-6
orderpositie buitenland		-1	-6	-9	-13	-12	-6	8	-15	-8	13	14	-6
productiecapaciteit		-3	3	0	5	8	-3	2					3
voorraden gereed product		5	5	6	7	4	4	5	6	7	4	6	5
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		4	10	5	10	6	14	10					10
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	-5	-8	-7	-10	3	-7					-5
buiten Europese Unie		-4	-4	-13	-5	-17	9	-3					-4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		7	7	9	12	-12	7	21					7
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	12	2	17	-1	29	2	5	-2	-4	-7	12
verkoopprijs komende 3 mnd		2	13	2	-1	2	24	25	-1	9	19	33	13
personeelssterkte komende 6 mnd		-6	-2	-7	-6	3	-7	1					-2
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-0,5	-0,6	-0,3	0,1	-1,1	-0,6					-0,5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 4.3

Industriële verkopen: papier en grafische producten

Industrial sales: products of paper, published or printed products

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
Pulp, papier en kartonwaren	21	2471	2595	2583	2554	2395	2476	2499	
w.v.									
<i>Pulp</i>	21.11	x	x	x	x	x	x	x	
<i>Papier en karton</i>	21.12	846	932	931	918	905	920	950	
w.o.									
houtvrij grafisch papier en karton, met max. 10% mechanische vezels, met een minimaal gewicht van 150 g/m ² , ongestreken	21.12.14.50	29	30	30	29	35	33	33	
kraftpapier, ongestreken, met een gewicht van max. 150 g/m ² , excl. gecrept, geplisseerd of voor kraftliner of grote zakken	21.12.23.33	32	31	32	31	31	28	28	
papier en karton, vervaardigd uit oud papier, met een gewicht van minimaal 225 g/m ² , ongestreken, excl. testliner	21.12.30.85	152	162	180	171	176	183	186	
papier en karton, met een deklaag van kunststof, gebleekt, gewicht groter dan 150 g/m ² , excl. deklaag van kleefmiddelen	21.12.56.55	x	28	29	26	x	x	x	
<i>Gegolfd papier en golfkarton en verpakkingsmateriaal van papier en karton</i>	21.21	832	835	831	809	735	778	766	
w.o.									
gegolfd papier en gegolfd karton, ook indien geperforeerd	21.21.11.00	61	66	75	67	68	72	68	
zakken van verpakkingspapier of -karton, met een bodembreedte van minder dan 40 cm, incl. puntzakken	21.21.12.50	22	25	x	25	22	22	22	
dozen van gegolfd papier of van gegolfd karton	21.21.13.00	242	235	249	240	225	230	229	
vouwdozen van verpakkingskarton, excl. van gegolfd papier of karton	21.21.14.00	294	293	329	300	278	319	311	
verpakkingsmiddelen, incl. bussen, vaten en kernen van composietmat., zachte verpakkingsmidd. en hoezen voor grammofoonplaten, excl. vouwdozen en zakken	21.21.15.30	192	194	132	153	119	113	115	
<i>Huishoudelijke en sanitaire papierwaren</i>	21.22	264	268	302	303	232	253	278	
w.o.									
toilet papier	21.22.11.10	63	42	41	39	x	x	x	
keukenrollen, handdoeken van papier of cellulosewatten	21.22.11.35	34	26	28	29	x	x	x	
luiers, inlegluiers, onderleggers voor zieken, artikelen voor incontinentie van papier, cellulosewatten of vliezen van cellulosewatten	21.22.12.30	110	120	150	155	124	144	156	
<i>Kantoorbenodigdheden van papier</i>	21.23	231	251	194	203	191	194	185	
w.o.									
enveloppen	21.23.12.30	103	101	97	103	102	100	93	
postbladen, brief- en correspondentiekaarten van papier, excl. prentbriefkaarten	21.23.12.50	23	27	3	3	3	3	3	
assortimenten van papierwaren voor correspondentie in dozen	21.23.12.70	33	32	4	3	2	2	2	
<i>Behangsel papier</i>	21.24	35	x	41	40	x	x	x	
<i>Papier- en kartonwaren, excl. verpakkingsmateriaal, sanitaire- en huishoudelijke papierwaren, kantoorbenodigdheden, behangsel papier, golfpapier en -karton</i>	21.25	x	x	x	x	x	x	x	
w.o.									
bedrukte etiketten van papier of karton, zelfklevend	21.25.12.35	133	130	139	127	135	135	135	
klossen, hulzen en dergelijke artikelen van papier of karton, voor het opwinden van textielgarens	21.25.14.30	13	15	16	15	16	16	15	
bierviltjes en andere artikelen van papier of karton, zoals kartonnen strippen voor kleerhangers, staafjes van papier voor mondstukken voor sigaretten	21.25.14.90	18	22	22	23	24	22	23	
Drukkerij en opgenomen media	22	4118	4244	4616	5280	4694	4879	4984	
w.v.									
<i>Boeken, couranten en dergelijk drukwerk</i>	22.1	2146	2230	2457	2678	2533	2676	2839	
w.o.									
boeken, brochures en dergelijk drukwerk, in losse vellen	22.11.10.00	84	79	95	107	109	112	116	
schoolboeken	22.11.20.10	195	160	217	54	83	100	333	
kinderboeken, excl. prentenalbums, -boeken, teken- of kleurboeken	22.11.20.20	18	23	19	24	18	17	20	
letterkundige boeken	22.11.20.30	16	12	13	17	12	13	14	
sociale en mensenwetenschappelijke boeken	22.11.20.40	x	25	28	x	x	x	x	
natuurwetenschappelijke en technologische boeken	22.11.20.50	44	40	26	29	35	28	31	
boeken, brochures en dergelijk drukwerk, zoals telefoon- en adresboeken, telex- en telefaxgidsen, beroeps- en exportgidsen, fotoalbums en plaatwerken	22.11.20.60	155	164	131	178	127	139	126	
dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.12.10.00	730	798	889	984	977	1001	942	
dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.13.10.00	826	880	922	1113	1042	1144	1106	
prentbriefkaarten en andere gedrukte briefkaarten	22.15.11.30	14	12	2	2	2	2	x	
gedrukte kaarten met persoonl. wens en mededelingen, al dan niet met enveloppe	22.15.11.50	6	7	x	26	x	x	x	
kalenders van alle soorten, gedrukt, incl. kalenderblokken	22.15.13.50	1	1	2	x	x	x	2	
<i>Drukkerijen en diensten in verband met drukkerijen</i>	22.2	1670	1655	1840	2183	1830	1916	1844	
w.o.									
drukken van dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.21.10.00	79	87	52	54	55	54	49	
waardepapieren, w.o. nieuwe postzegels, gezegeld papier, cheques, bankbiljetten, aandelen e.d.	22.22.11.00	43	44	35	49	32	37	37	
handelscatalogi	22.22.12.30	61	48	53	55	48	44	53	
reclamedrukwerk zoals brochures, folders, reisgidsen, sales promotionmateriaal, excl. handelscatalogi	22.22.12.50	489	501	512	623	507	559	520	
drukwerk zoals handelsformulieren, vergunningen, reisbiljetten, toegangskarten en familiedrukwerk, excl. kettlingformulieren en reclamedrukwerk	22.22.13.00	171	184	210	250	245	226	243	

Tabel 4.3 (slot / end)

Industriële verkopen: papier en grafische producten

Industrial sales: products of paper, published or printed products

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Pulp, papier en kartonwaren									
<i>Drukkerijen en diensten in verband met drukkertijen (vervolg)</i>	22.2								
w.o.									
opbergmappen, mappen en banden, omslagen voor dossiers, van papier en karton	22.22.20.50	26	30	35	38	35	36	34	
onderleggers, boekomslagen en andere bedrukte papierwaren	22.22.20.90	3	2	3	4	2	2	2	
drukken van boeken, brochures (geen reclame), jaarverslagen e.d. drukwerk,									
prentenalbums, prenten-, teken- en kleurboeken, geschreven of gedrukte muziek	22.22.31.00	130	126	126	161	127	138	129	
drukken van dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.22.32.20	373	353	371	428	353	391	345	
drukken van cartografische en topografische werken van alle soorten	22.22.32.30	1	1	x	x	x	1	x	
drukken van alle soorten kalenders, incl. kalenderblokken	22.22.32.50	7	8	9	14	4	4	8	
drukken van prenten, posters, gravures en foto's	22.22.32.70	5	6	7	10	10	10	10	
afwerken van boeken en dergelijke artikelen (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.10	47	45	48	51	42	49	47	
afwerken van brochures, tijdschriften, catalogi, reclamemateriaal, prospectussen,									
e.d. (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.30	57	49	64	74	65	66	64	
drukletters, clichés, drukplaten, drukcilinders en dergelijke	22.24.20.00	73	76	77	77	63	59	60	
<i>Reproductie van opgenomen media</i>	22.3	302	359	319	419	331	288	301	
w.o.									
reproductie van magneetbanden voor geluid, breedte max. 4 mm	22.31.10.30	22	21	23	34	17	18	20	
reproductie van compact discs	22.31.10.70	203	251	185	262	181	172	184	
gereproduceerde magneetbanden voor video (breedte meer dan 6,5 mm)	22.32.10.50	48	47	67	75	68	39	36	

1) Voorlopige cijfers.

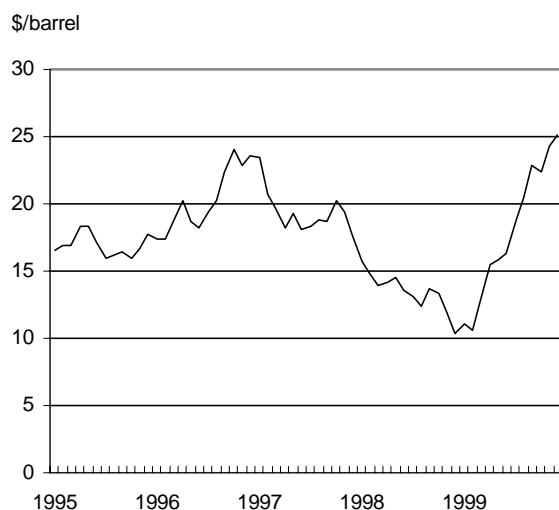
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De orders blijven ook in december gestaag binnenstromen. Er wordt door de ondernemers zelfs gesproken over te krappe voorraden om aan de verwachte vraag te voldoen. De ondernemers zijn dan ook zeer gunstig gestemd. Voor het eerste kwartaal van 2000 verwacht men een toenemende productie en een hogere buitenlandse afzet.

Aardolie boven \$25 per barrel

In de vorige editie van de Industriemonitor is even ingegaan op de prijsdaling van aardolie in oktober 1999. De toen getrokken conclusie over een einde aan de forse stijging van de afzetprijzen blijkt ongegrond. In november en december stijgt de aardolieprijs weer verder. De grafiek hieronder toont het prijsverloop van ruwe aardolie.

Grafiek: Wereldmarktprijs ruwe aardolie North Sea Brent

Omzet en productie nemen toe

Ten opzichte van november 1998 komt de omzet in november 1999 bijna 32% hoger uit. Het belangrijkste deel van de stijging wordt veroorzaakt door de hogere afzetprijzen (+24%). Daarnaast heeft november in 1999 een werkdag meer dan in 1998. Na correctie voor de prijsontwikkeling en kalenderverschillen resulteert een volumestijging van de gemiddelde dagomzet met ongeveer 3%.

Het CBS raamt de volumestijging van de productie (gemiddelde dag) in november voorlopig op ruim 6%. Oktober komt uit op een groei van bijna 7%. Beide ontwikkelingen zijn ten opzichte van dezelfde maanden in 1998. Indien december een vergelijkbare productiegroei oplevert, en de Conjunctuurtest over december geeft dit aan, dan komt het vierde kwartaal uit op een groei van rond 6% op jaarbasis. Dit zou een ruime verdubbeling zijn van de groei in het derde kwartaal van 1999.

Ondernemers gunstig gestemd 2000 in

Ten opzichte van november is de orderontvangst in december iets toegenomen. Evenals in november blijft met deze ontwikkeling de gebruikelijke daling van de orderontvangst uit. Vooral de ondernemers in de chemie zijn tevreden met deze gang van zaken. Hun collega's in de kunststofverwerkende industrie zijn daarentegen in december minder tevreden met de orderontvangst dan in november. Uit de Conjunctuurtest blijkt ook een toename van de bedrijvigheid. In december bedraagt de bezetting van de productie-installaties 85,5%; dat was in september 85,2%. Een dergelijk geringe stijging van de bezetting is ook in de kunststofverwerkende industrie gemeten. De ondernemers melden hier hinder in de productie te ondervinden door een tekort aan personeel.

Voorraden te krap

De productie verloopt in een dergelijk hoog tempo dat de orderpositie, ondanks de gunstige ontwikkeling van de orderontvangst, maand op maand iets moet prijsgeven. Dit vinden de ondernemers echter geen probleem: men is zeer tevreden, met name in de chemie.

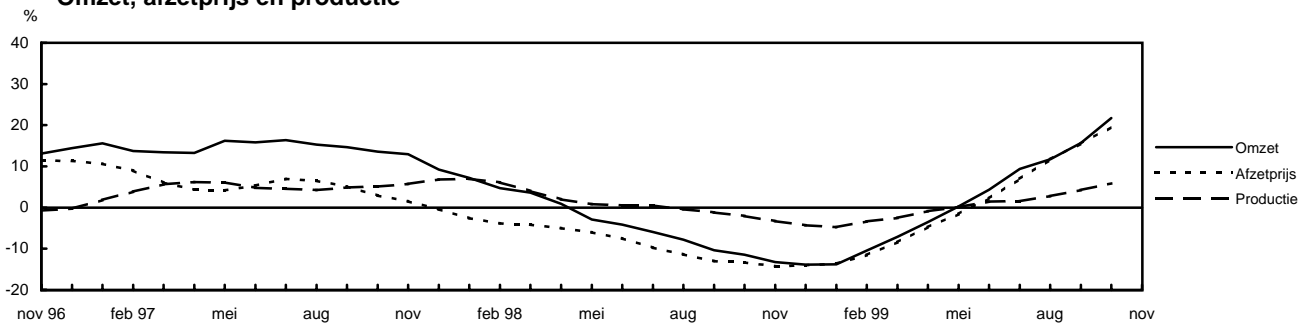
Opmerkelijk is dat, opnieuw in de chemie, de voorraden gereed product te klein worden genoemd gelet op de te verwachten afzet. Hier sluit de door de ondernemers gemelde verbeterde concurrentiepositie goed op aan. De verbeterde positie geldt overigens alleen voor de buitenlandse markten; op de binnenlandse markt blijft de concurrentiepositie ongewijzigd. De positieverbetering is door zowel de ondernemers in de chemie als die in de kunststofverwerkende industrie gemeld.

Verwachtingen

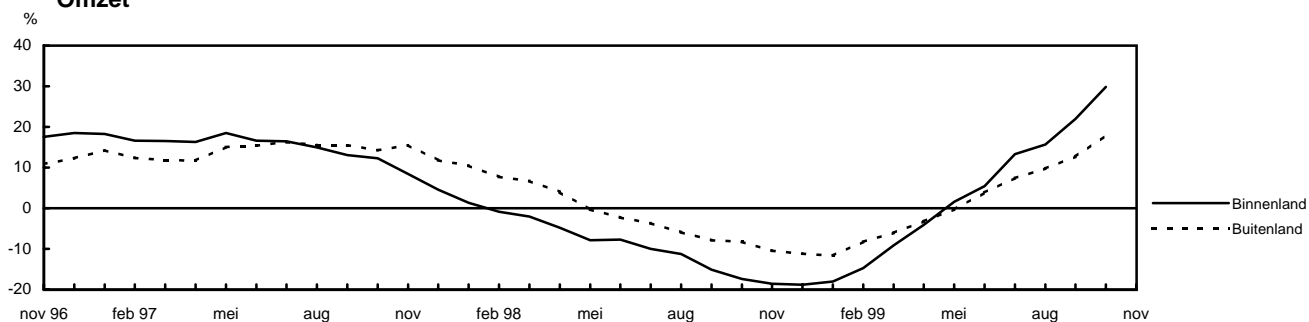
Voor het eerste kwartaal van 2000 verwachten de ondernemers een voor de tijd van het jaar gebruikelijke toename van de productie en van de buitenlandse afzet. Het percentage producenten dat hogere afzetprijzen verwacht is in december ten opzichte van de vorige maanden toegenomen.

Voor de personeelssterkte verwacht men een afname in de loop van de eerste helft van 2000. Het percentage ondernemers dat deze uitspraak doet, is overigens wel gedaald.

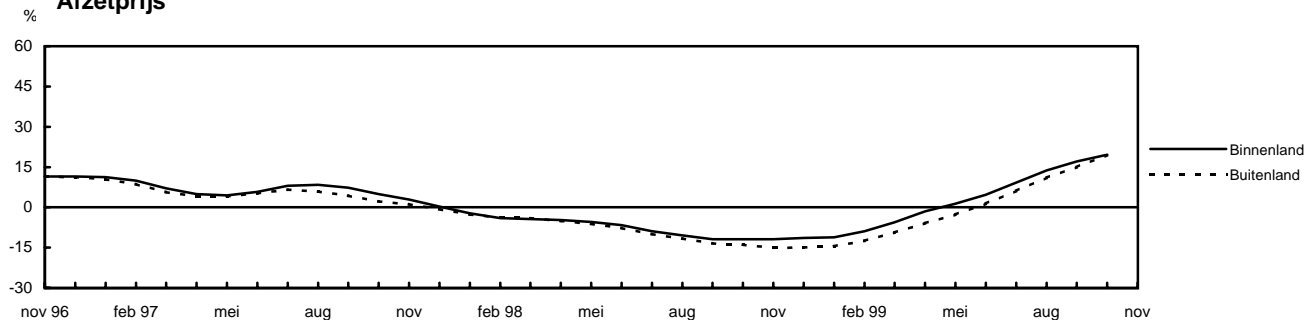
Omzet, afzetprijs en productie

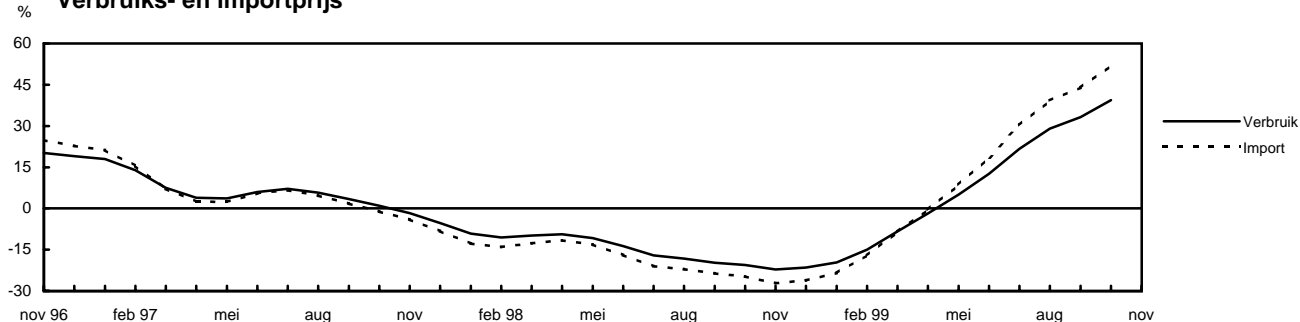
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

General figures: Manufacture of petroleum, chemicals, rubber and plastic products

Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling in % ¹⁾
	1997	1998	1998		1999		1998		1999			
			3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100												
Omzet (waarde)	119,2	113,3	110,9	105,9	117,1	123,8	113,8	105,6	129,9	136,3	139,2	31,8
binnenland	122,7	110,6	109,0	101,6	117,0	125,9	107,7	100,6	132,6	138,9	145,0	44,1
buitenland	117,4	114,6	111,9	108,0	117,2	122,8	116,9	108,2	128,5	135,0	136,3	26,0
Afzetprijs	109,2	99,5	97,8	94,3	99,4	109,3	95,5	95,0	112,1	113,7	118,0	24,2
binnenland	109,7	101,0	99,3	97,6	102,9	112,9	98,4	98,1	115,5	117,5	120,0	22,3
buitenland	109,0	98,9	97,3	93,1	98,1	108,0	94,5	93,9	110,9	112,3	117,3	24,9
Verbruiksprijs	114,4	96,7	93,9	89,5	103,8	121,1	92,8	89,6	125,8	126,4	132,5	47,9
import	116,8	94,4	91,4	85,4	105,7	127,3	90,2	85,4	133,1	132,2	140,1	64,1
Productie (volume gemiddelde dag)	102,5	103,3	100,0	98,3	108,1	102,8	103,6	102,4	109,6	110,6	108,6	6,1
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)	102,5	103,3	102,6	100,2	108,9	109,6						6,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	1,8	1,9									
Uitgesproken faillissementen	1	20	22	6	6	8	10					
Aantal werkdagen	1	254	255	66	65	61	66	22	21	22	21	22
Energieverbruik	PJ	796	813	202	211	205	.					

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Business survey figures: Manufacture of petroleum, chemicals, rubber and plastic products

Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
	1998	1999	1998		1999			1998		1999			
			4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.		
Orderontvangst t.o.v. vorige maand	-4	7	-12	6	12	8	1	-21	-9	-3	4	7	
binnenlandse markt	-5	7	-15	7	9	12	1	-28	-12	6	2	7	
buitenlandse markt	-5	7	-10	5	13	5	4	-16	-7	-2	6	7	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand	1	5	-3	6	4	7	5	-13	1	12	9	5	
Bezettingsgraad ²⁾	%	86,3	84,9	84,5	83,6	85,4	85,2	85,5				84,9	
Productiebelemmeringen ³⁾	%	86	83	88	83	82	83	85				83	
geen stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	8	8	12	9	6	5				8	
tekort aan arbeid	%	3	4	1	1	3	5	5				4	
te geringe productiecapaciteit	%	2	2	1	1	2	2	2				2	
overige belemmeringen	%	4	4	2	3	4	4	3				4	
Orderpositie	⁴⁾	102,8	101,6	100,5	100,1	101,5	103,0	101,8	100,2	99,9	101,8	101,0	101,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		-5	-2	-12	-9	-4	2	2	-18	-7	5	5	-2
orderpositie totaal		-5	-3	-9	-10	-5	-1	2	-14	-6	2	4	-3
orderpositie buitenland		-6	-2	-10	-12	-1	-1	5	-14	-7	5	4	-2
productiecapaciteit		1	3	4	4	3	3	1					3
voorraden gereed product		8	4	9	12	3	1	0	11	7	0	-2	4
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		2	-2	3	-6	-1	-2	3					-2
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-2	1	-1	-4	-3	-2	14					1
buiten Europese Unie		-7	0	-10	-7	-5	2	10					0
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		-1	7	0	2	2	9	15					7
bedrijvigheid komende 3 mnd		4	6	4	9	11	-1	6	2	9	7	5	6
verkoopprijs komende 3 mnd		-12	8	-17	-8	4	14	22	-17	-19	20	25	8
personeelssterkte komende 6 mnd		-6	-12	-4	-14	-15	-11	-7					-12
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-1,2	-0,4	-1,0	-1,1	-1,6	-0,9					-1,2

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 5.3

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

Industrial sales: chemical products and products of rubber or plastic

		1996	1997	1998	1999			
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾
		mln gld						
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Chemische producten en synthetische of kunstmatige vezels	24	11839	14178	13254	12492	12911	13456	13714
w.v.								
Basischemicaliën	24.1	6853	8537	7665	7371	7377	7680	8068
w.o.								
<i>Industriële gassen</i>	24.11	54	x	93	86	87	86	97
<i>Kleurstoffen en pigmenten</i>	24.12	154	x	192	175	187	201	216
w.o.								
kleur- en verfstoffen, preparaten en luminoforen, excl. op basis van titaanoxide, of chroom- of cadmiumverbindingen	24.12.24.70	39	48	51	47	50	55	49
<i>Anorganische chemische basisproducten, excl. industriële gassen, kleur- en verfstoffen</i>	24.13	440	503	503	485	485	481	502
w.o.								
fosforzuur en polyfosforzuren	24.13.14.55	57	65	56	45	50	x	x
<i>Organische chemische basisproducten</i>	24.14	2947	3617	3006	2926	2893	3071	3545
w.o.								
cycloalkanen, cycloalkenen en cycloterpenen, excl. cyclohexaan	24.14.12.15	24	28	27	24	28	31	34
benzeen, zuiverheid minstens 95 gew. perc.	24.14.12.23	77	109	85	95	74	88	97
esters van azijnzuur, excl. ethyl- en vinylacetaat	24.14.32.19	32	30	16	13	14	14	16
mono-, di-, trichloorazijnzuur, propion-, boter-, valeriaanzuur en zouten of esters daarvan	24.14.32.20	x	34	x	x	x	x	38
verzadigde eenw. acyclische carbonzuren, incl. zouten en esters daarvan, excl. miere-, azijn-, propion-, boter-, valeriaan-, palmatine- en stearinezuur	24.14.32.80	70	70	x	x	x	x	x
carbonzuren met andere zuurstofhoudende groepen en derivaten daarvan, excl. citroenzuur en derivaten daarvan	24.14.34.75	x	45	68	57	55	x	x
aminoverbindingen met zuurstofhoudende groepen, excl. aminoalcoholen, lysine en glutaminezuur	24.14.42.90	70	73	76	78	77	66	61
acyclische ethers en halogeën-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diethylether	24.14.63.19	73	108	x	x	x	x	x
2,2'-oxydiëthanol (diëthyleenglycol)	24.14.63.33	17	27	x	x	x	x	x
etheralcoholen en halogeën-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diëthyleenglycol	24.14.63.39	78	81	68	54	63	63	68
olie en andere olieproducten, uit de distillatie van steenkoolteer, excl. benzeen, toluen, xyleen, naftaleen, creosootolie en mengsels van aromaten	24.14.73.67	22	24	26	23	22	22	31
<i>Kunstmeststoffen en stikstofverbindingen</i>	24.15	601	609	455	447	513	438	406
w.o.								
ammoniak, watervrij (100 % N)	24.15.10.75	72	99	67	59	54	62	71
meststoffen van dierlijke of van plantaardige oorsprong	24.15.60.00	31	30	x	x	x	x	x
meststoffen met stikstof, fosfor en kalium, met meer dan 10 gewichtspercenten stikstof (100 % effectieve stof)	24.15.80.23	32	49	46	59	90	32	49
<i>Kunststoffen in primaire vormen</i>	24.16	2560	3465	3319	3152	3105	3286	3220
w.o.								
copolymeren van styreen en acrylonitril (SAN), in primaire vormen	24.16.20.50	x	21	x	x	x	x	x
copolymeren van acrylonitril, butadien en styreen (ABS), in primaire vormen	24.16.20.70	115	113	118	104	106	97	87
polymeren van stureen, in primaire vormen, excl. polystyreen, SAN en ABS	24.16.20.90	77	100	106	88	98	98	94
polyethyleenglycolen en andere polyetheralcoholen, in primaire vormen	24.16.40.15	x	203	x	x	185	185	214
verzadigde polyester n.e.g., in primaire vormen	24.16.40.90	196	154	142	168	150	155	130
acrylpolymeren, in primaire vormen, excl. polymethylmethacrylaat	24.16.53.90	114	117	111	97	113	125	104
polyamide-6, -11, -12, -6,6, -6,9, -6,10 of -6,12, in primaire vormen	24.16.54.50	160	196	170	147	128	139	114
polyamiden in primaire vormen, excl. polyamide-6, -11, -12, -6,6, -6,9, -6,10 of -6,12	24.16.54.90	44	51	x	x	x	x	x
polyurethanen in primaire vormen	24.16.56.70	x	x	x	x	x	x	x
<i>Synthetische rubber in primaire vormen</i>	24.17	97	100	97	101	107	117	81
<i>Verdelingsmiddelen en andere chemische producten voor de landbouw</i>	24.2	96	110	103	78	130	147	95
<i>Verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek</i>	24.3	733	792	832	719	843	878	903
w.o.								
verf en vernis op basis van acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.50	74	96	100	85	93	103	99
verf en vernis in waterige systemen, op basis van synthetische polymeren, excl. op basis van acryl- of vinylpolymeren	24.30.11.70	25	24	27	22	25	25	25
verf en vernis oplossingen van polyesters met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.29	121	132	123	97	132	134	141
verf en vernis oplossingen op basis van acryl- of vinylpolymeren, met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.50	38	38	38	41	35	37	36
verf en vernis oplossingen op basis van synth. polymeren met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen, excl. op basis van acryl- of vinylpolymeren	24.30.12.90	115	119	131	108	130	121	124
bereide pigmenten, opacificeermiddelen en verfstoffen, bijv. voor keramiek	24.30.21.30	28	36	37	31	32	33	34
zwarte drukinkt	24.30.24.50	20	18	19	18	18	17	18
drukinkt, excl. zwarte drukinkt	24.30.24.70	69	80	96	88	85	81	84
<i>Farmaceutische grondstoffen</i>	24.41	269	339	323	343	308	317	305

Tabel 5.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

Industrial sales: chemical products and products of rubber or plastic

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
<i>Farmaceutische producten</i>	24.42	1600	2021	2179	2046	2215	2239	2142	
w.o.									
geneesmiddelen met penicillinen of streptomycinen in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.60	26	28	38	38	44	39	32	
geneesmiddelen met antibiotica, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein, excl. met penicillinen of streptomycinen	24.42.11.80	25	22	20	20	25	23	21	
geneesmiddelen zonder antibiotica met hormonen uit de bijnierschors, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.12.70	16	18	22	20	22	21	23	
geneesmiddelen, niet op basis van penicillinen, hormonen, antibiotica, alkaloiden of provitaminen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.13.80	1124	x	x	x	x	x	x	
vaccins voor mensen	24.42.21.40	78	73	88	63	45	51	56	
<i>Glycerol, zeep en wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen</i>	24.51	336	372	376	343	371	375	382	
w.o.									
niet-ionische organische tensioactieve producten, excl. zeep	24.51.20.50	18	25	25	25	25	25	28	
was- en reinigingsmiddelen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.50	116	117	106	92	106	104	107	
was- en reinigingsmiddelen, niet opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.70	58	55	60	53	53	57	56	
preparaten voor het parfumeren van of het neutraliseren van geuren in vertrekken	24.51.41.00	17	18	25	26	25	22	23	
<i>Parfums en cosmetische artikelen</i>	24.52	191	170	126	112	124	136	138	
w.o.									
schoonheids- en verzorgingsmiddelen, excl. voor het opmaken van lippen en ogen, de verzorging van handen of voeten, poeder voor cosmetisch gebruik	24.52.15.00	31	28	25	21	22	27	32	
haarshampoo	24.52.16.30	20	20	7	6	9	8	8	
haarverzorgingsmiddelen, excl. shampoo, lak, preparaten voor het permanent-haargolven of ontkrullen	24.52.17.00	21	23	x	x	15	17	14	
<i>Kruit en springstoffen</i>	24.61	x	x	x	x	x	x	x	
<i>Lijm en gelatine</i>	24.62	144	139	134	145	114	115	109	
w.o.									
lijmen opgemaakt voor de verkoop in het klein; kleefmiddel opgemaakt voor de verkoop in het klein, verpakking max. 1 kg	24.62.10.70	24	21	17	27	-	-	-	
Lijm, excl. op basis van caseïne, caseïnaten, albuminen, albuminaten, gelatine, beenderen of zetmeel	24.62.10.95	-	-	-	-	62	61	58	
<i>Etherische oliën</i>	24.63	167	190	183	163	203	208	209	
w.o.									
mengsels van reukstoffen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie	24.63.10.75	112	132	130	115	143	154	149	
<i>Fotochemische producten</i>	24.64	543	503	451	323	389	479	x	
w.o.									
fotografische film en film voor "direct-klaar fotografie", op rollen, lichtgevoelig en onbelicht	24.64.11.50	326	242	x	x	x	x	x	
<i>Informatiedragers waarop niets is opgenomen</i>	24.65	x	x	x	x	x	x	x	
<i>Overige chemische producten, zoals smeermiddelen, dopes, remvloeistof, antivriespreparaten, peptonen, residuen, proteïnestoffen, bereide bindmiddelen, appreteermiddelen, alkylbenzenen</i>	24.66	603	667	533	510	525	529	588	
w.o.									
reageermiddelen van gemengde samenstelling, voor diagnose of laboratorium, incl. geïmpregneerd of bekleed papier	24.66.42.10	24	26	23	27	24	24	27	
reactie-initiatoren, -versnellers en katalytische preparaten, n.e.g.	24.66.46.60	99	110	54	76	x	x	x	
chemische producten en preparaten n.e.g., zoals niet-gedoopt lithium, mengsels van aminen uit gedimeriseerde vetzuren met een mol. gew. >250 en <=550	24.66.48.90	156	158	136	113	-	-	-	
Producten van rubber of kunststof	25	2116	2297	2375	2315	2393	2533	2430	
w.v.									
<i>Producten van rubber</i>	25.1	213	229	281	282	237	228	231	
w.o.									
gegoten artikelen van niet-geharde ge vulcaniseerde rubber, excl. voor motorvoert.	25.13.73.60	41	45	37	39	33	22	24	
<i>Platen, vellen, buizen en profielen van kunststof</i>	25.21	839	923	930	893	928	1005	949	
w.o.									
stijve buizen en slangen van polyethyleen	25.21.21.53	14	48	32	30	35	44	38	
stijve buizen en slangen van polyvinylchloride	25.21.21.57	88	72	67	63	76	81	75	
niet-versterkte buizen en slangen van kunststof, verkregen door herschikking of additie, zonder hulpstukken	25.21.22.35	x	18	x	x	x	x	x	
niet-versterkte buizen en slangen van kunststof, versterkt of op andere wijze gecombineerd met andere stoffen, excl. flexibele met drukweerstand <27,6 Mpa	25.21.22.50	21	29	27	27	23	25	19	
hulpstukken voor buizen en slangen van kunststof	25.21.22.70	68	73	70	67	80	84	69	
platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., niet versterkt met andere stoffen, van polyethyleen, dikte max. 0,1 mm, niet vezelversterkt	25.21.30.10	75	90	100	112	115	114	119	
platen, foliën e.d. van polyurethanen met celstructuur	25.21.41.50	82	68	74	78	82	90	84	
platen, foliën e.d. van kunststoffen, met celstructuur, excl. van polystyreen, polyvinylchloride, polyurethanen of geregenereerde cellulose	25.21.41.80	41	36	39	34	39	42	39	
platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., versterkt of gecombineerd, excl. van polymerisatieproducten door herschikking, condensatie of additie	25.21.42.80	26	33	33	31	32	35	37	

Tabel 5.3 (slot / end)

Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

Industrial sales: chemical products and products of rubber or plastic

		1996		1997		1998		1999	
		2e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
<i>Verpakkingsmateriaal van kunststof</i>	25.22	381	400	450	416	467	484	479	
w.o.									
vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van polyethyleen	25.22.11.00	89	103	115	101	109	112	130	
vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van kunststof, excl. van polyethyleen	25.22.12.00	20	21	25	25	25	24	25	
dozen, bakken, kisten en dergelijke artikelen van kunststof	25.22.13.00	94	96	114	100	116	123	111	
flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, max. 2 l	25.22.14.50	42	30	51	47	55	58	54	
flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, meer dan 2 l	25.22.14.70	15	17	17	16	16	18	16	
stoppen, deksels en andere sluitingen van kunststof	25.22.15.27	16	26	23	24	23	23	21	
vaten, containers of pallets voor vervoer, opslag of verpakking van kunststof	25.22.15.40	-	-	-	-	-	-	-	
<i>Kunststofartikelen voor de bouw</i>	25.23	235	223	245	243	257	271	246	
w.o.									
bidets, closetpotten, stortbakken en dergelijke sanitaire artikelen van kunststof	25.23.12.90	14	20	x	x	x	x	18	
garnituren, beslag en coating van kunststof, om blijvend te worden bevestigd in of op deuren, vensters, trappen, muren en andere delen voor gebouwen	25.23.15.50	22	16	16	16	16	19	17	
uitrustingsstukken van kunststof voor gebouwen, zoals kabelgoten of rawl- en andere pluggen, excl. garnituren en beslag	25.23.15.90	28	42	38	36	35	39	37	
geprefabriceerde bouwwerken van kunststof	25.23.20.00	22	17	20	23	20	25	22	
<i>Producten van kunststof, excl. platen, vellen, foliën, buizen, profielen, verpakkingsmiddelen en producten voor de bouw</i>	25.24	447	523	468	481	504	545	524	
w.o.									
tafelkleden, bakjes voor levensmidd. en andere keuken- en tafelgerei van kunststof	25.24.23.20	32	43	47	45	47	54	52	
huish. en toiletartikelen van kunststof, excl. van geregenereerde cellulose, excl. keuken- of tafelgerei	25.24.23.70	48	45	50	50	57	57	52	
art. van kunststof en van fysisch gewijzigde natuurlijke harsen, niet uit vellen, excl. kleding (toebehoren), beslag voor meubelen, beeldjes, schoolbehoeften	25.24.28.70	195	202	149	159	180	198	194	
onderdelen van kunststof voor optische, fotografische, cinematografische, medische, chirurgische apparaten of voor meet- en precisietoestellen	25.24.90.97	12	16	15	14	16	15	13	

1) Voorlopige cijfers.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Het volume van de bruto toegevoegde waarde over de eerste drie kwartalen van 1999 blijft gelijk ten opzichte van dezelfde periode in 1998. In het vierde kwartaal trekt de productie aan. Door de grote toestroom van orders bij gelijke bedrijvigheid stijgt de orderpositie in december. In het algemeen zijn de ondernemers tevreden en hun verwachtingen voor 2000 zijn optimistisch.

Bruto toegevoegde waarde stabiel

Het volume van de bruto toegevoegde waarde is in het derde kwartaal van 1999 nagenoeg gelijk aan dat van het derde kwartaal van 1998. Een vergelijking van de eerste negen maanden van 1999 en 1998 levert hetzelfde beeld op: het volume van de toegevoegde waarde is nagenoeg stabiel gebleven.

Productie stijgt in november

Het volume van de gemiddelde dagproductie stijgt in november 1999 met bijna 3% ten opzichte van november 1998. Uitgaande van de uitkomsten van de Conjunctuurtest van december lijkt het er op dat het productievolume in het vierde kwartaal is toegenomen in vergelijking met het laatste kwartaal van 1998.

Ook omzet neemt toe

In november 1999 groeit de omzet van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie met zo'n 7% ten opzichte van november 1998. Wel telt november in 1999 een werkdag meer dan in 1998. De positieve invloed van een werkdag meer wordt geraamd op 4 à 5%. Daarnaast ligt ook de afzetprijs nog 1% hoger. Na verrekening van deze effecten resteert een groei van 1% voor het volume van de gemiddelde dagomzet.

Op de binnenlandse markt komt het volume van de gemiddelde dagomzet uit op een plus van 3%. Het volume van de gemiddelde dagomzet op de buitenlandse markt blijkt nagenoeg gelijk gebleven.

Orderontvangst uit buitenland stijgt fors

Vergeleken met november 1998 stijgt de waarde van de totale orderontvangst in november 1999 met 18%. Het is de buitenlands orderontvangst die deze groei veroorzaakt. Want terwijl de binnenlandse orderontvangst met slechts 4% toeneemt, groeit die uit het buitenland met 30%.

Meer orders en stabiele bedrijvigheid

In december 1999 blijft de bedrijvigheid op peil. Dit is opmerkelijk omdat normaliter de bedrijvigheid afneemt ten opzichte van november. Dit kan verklaard worden doordat de orderontvangsten, na de groei van oktober op november, in december weer toenemen ten opzichte van november. Het zijn zowel de binnenlandse als de buitenlandse orders die stijgen. De ondernemers zijn over deze orderontvangsten dan ook tevreden.

De bezettingsgraad van de productie-installaties ligt in december op hetzelfde niveau als in september. Gecorrigeerd voor het seizoen echter ligt de bezettingsgraad bijna anderhalf procent hoger. Toch is vooralsnog van een tekort aan productiecapaciteit geen sprake. Wel melden de ondernemers in december andere productiebelemmeringen. Net als in september geeft 8% van de ondernemers aan last te hebben van een tekort aan arbeidskrachten. Daarnaast geeft 7% aan hinder te ondervinden als gevolg van onvoldoende vraag.

Orderpositie loopt op

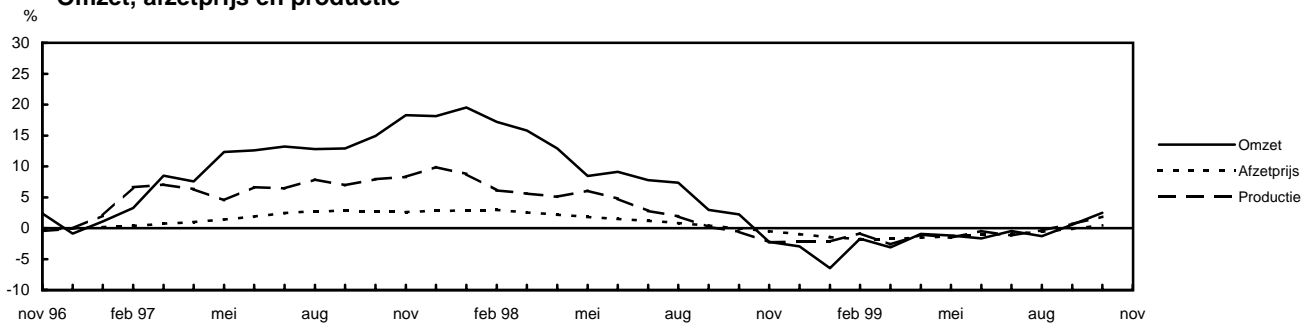
De groei van de orderontvangst bij een gelijke productie in december vertaalt zich in een stijging van de orderpositie. De index van de orderpositie loopt met 3 punten op. Zowel over de buitenlandse orderpositie als de totale orderpositie zijn de fabrikanten volgens de Conjunctuurtest dik tevreden. Verder geven ze aan dat hun concurrentiepositie op de buitenlandse markt licht verbeterd is. Dit geldt zowel binnen als buiten de Europese Unie.

Verwachtingen

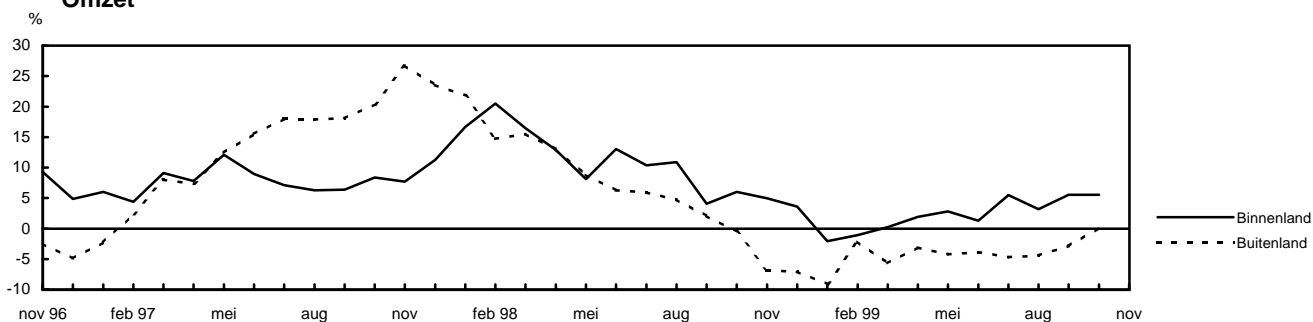
Voor de korte termijn zijn de verwachtingen van de ondernemers rooskleurig. Ze verwachten dat de bedrijvigheid in het eerste kwartaal van 2000 nog licht zal stijgen. Bovendien voorzien ze dat de buitenlandse afzet in deze drie maanden zal toenemen. Gelet op de tijd van het jaar mag zelfs gesproken worden van een flinke toename. Daarnaast verwachten ze een betere prijs voor hun producten te ontvangen.

Op het personeelsbestand zal dit volgens de ondernemers echter geen invloed hebben.

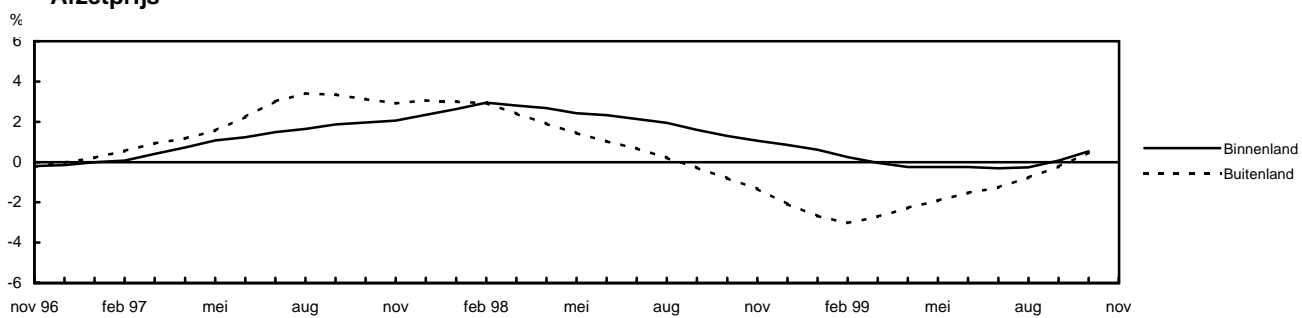
Omzet, afzetprijs en productie

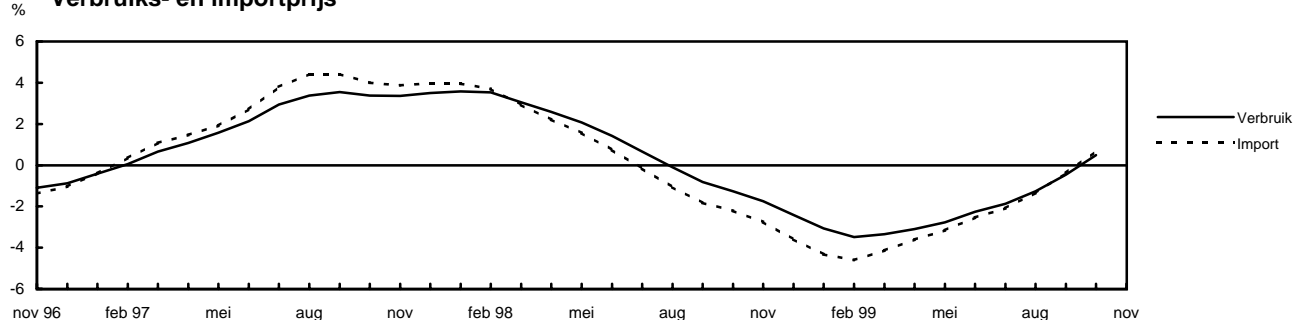
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

General figures: Manufacture of metal and electrical products, transport equipment

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling in % ¹⁾
		1997	1998	1998		1999		1998		1999			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													
Omzet (waarde)		116,1	124,1	119,1	131,4	125,3	117,4	136,6	130,0	137,6	134,5	139,0	6,9
binnenland		115,5	127,9	120,5	135,9	134,3	123,5	138,3	134,8	147,1	142,8	146,8	8,9
buitenland		116,5	121,4	118,1	128,0	118,7	112,9	135,4	126,4	130,7	128,4	133,2	5,4
Ontvangen orders (waarde)		117,9	117,9	109,3	120,7	119,0	114,6	122,4	116,7	132,2	125,8	137,3	17,7
binnenland		113,9	124,3	112,0	131,0	127,3	117,5	124,4	130,5	131,5	138,6	135,5	3,8
buitenland		120,9	113,1	107,3	113,0	112,8	112,4	121,0	106,4	132,8	116,4	138,7	30,3
Afzetprijs		101,7	103,0	103,2	102,0	101,9	102,6	102,2	102,0	102,7	102,8	103,1	1,0
binnenland		101,4	103,6	104,0	103,3	103,4	103,7	103,5	103,3	103,7	104,2	104,3	0,9
buitenland		101,8	102,6	102,7	101,2	101,0	101,9	101,5	101,3	102,1	102,0	102,4	1,1
Verbruiksprijs		101,1	102,0	101,9	100,2	100,0	100,6	100,4	100,3	100,6	101,3	101,6	1,3
import		101,2	101,5	101,3	99,2	99,3	99,9	99,5	99,4	100,0	100,5	101,0	1,6
Productie (volume gemiddelde dag)		108,7	111,9	103,3	111,9	116,7	102,9	115,2	115,7	116,0	117,9	118,9	2,8
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		108,7	111,9	105,8	114,5	114,5	105,7						-0,1
Aantal bedrijven ²⁾	1000	16,1	16,6										
Uitgesproken faillissementen	1	195	191	44	60	37	35						
Aantal werkdagen	1	254	255	66	65	61	66	22	21	22	21	22	
Energieverbruik	PJ	195	193	45	38	46	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar
²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

Business survey figures: Manufacture of metal and electrical products, transport equipment

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		1998	1999	1998		1999		1998		1999			
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.		dec.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		0	4	-4	2	3	5	5	-5	0	6	9	4
binnenlandse markt		1	3	-6	1	6	1	2	-6	-4	3	6	3
buitenlandse markt		-1	2	-4	-1	-1	7	5	-6	1	6	10	2
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		2	2	-5	2	0	2	5	-7	-8	6	2	2
Bezettingsgraad ²⁾	%	83,2	82,4	81,5	83,0	82,1	82,3	82,2					82,4
Productiebelemmeringen ³⁾	%	83	82	85	85	82	79	80					82
geen													
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	8	7	7	8	8	7					8
tekort aan arbeid	%	6	6	4	4	5	8	8					6
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	2	2	2	2	2					2
overige belemmeringen	%	3	3	2	2	3	3	3					3
Orderpositie	⁴⁾	96,6	95,9	94,8	96,1	95,8	95,4	96,5	93,8	95,4	95,3	98,5	95,9
Beoordelingen:													
orderontvangst		-1	-8	-8	-6	-10	-8	-6	-10	-5	-8	-2	-8
orderpositie totaal		4	-1	-2	-1	-1	-1	1	-3	-1	-1	6	-1
orderpositie buitenland		5	0	-3	0	-2	0	2	-4	-2	0	6	0
productiecapaciteit		-1	1	1	1	1	0	2					1
voorraden gereed product		2	3	4	4	4	3	2	4	4	3	1	3
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		2	1	3	0	0	0	2					1
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		5	0	4	1	-1	-4	5					0
buiten Europese Unie		0	0	-2	-2	-1	0	4					0
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		6	9	3	6	8	13	7					9
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	6	-3	8	2	10	2	-6	1	-2	3	6
verkoopprijs komende 3 mnd		-2	3	-3	-1	1	3	9	-4	1	10	12	3
personeelssterkte komende 6 mnd		4	2	1	2	0	4	1					2
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,1	0,0	-0,3	0,0	-0,2	0,0	0,1					0,0

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 6.3

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
: mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
Metalen in primaire vorm en metaalproducten uit eerste verwerking	27
w.o.									
<i>Buizen en hulpstukken (fittings) van gietijzer</i>	27.21	8	x	x	x	x	x	x	x
<i>Buizen en hulpstukken (fittings) van staal</i>	27.22	132	130	148	153	165	159	136	
<i>Getrokken draad uit ijzer of staal</i>	27.34	x	26	37	35	35	39	39	
<i>Aluminium en werken van aluminium</i>	27.42	569	656	666	622	630	677	694	
w.o.									
<i>ruw aluminium (blokken e.d.) van gelegeerd secundair aluminium</i>	27.42.11.55	40	61	72	75	76	81	82	
<i>staven en profielen, incl. holle profielen, van gelegeerd aluminium</i>	27.42.22.50	131	142	150	132	147	149	144	
<i>Lood, tink en zink en werken daarvan</i>	27.43	122	x	x	x	x	x	x	
<i>Werken van koper</i>	27.44	112	135	120	135	120	118	116	
<i>Gieten van ijzer</i>	27.51	81	100	105	116	113	115	100	
<i>Gieten van lichte metalen</i>	27.53	63	82	84	87	85	85	74	
w.o.									
<i>gegoten onderdelen van lichte non-ferro metalen, excl. voor voertuigen, machines, aandrijvingselementen, kussenblokken of assen</i>	27.53.10.90	46	53	52	55	54	55	46	
Producten van metaal, excl. machines en apparaten	28	4098	4379	4690	4865	4260	4765	4448	
w.o.									
<i>Metalen constructiewerken en delen daarvan</i>	28.11	1605	1831	1935	2089	1685	2003	1753	
w.o.									
<i>geprefabriceerde bouwwerken van ijzer of staal</i>	28.11.10.30	135	206	206	212	182	229	208	
<i>geprefabriceerde bouwwerken van aluminium</i>	28.11.10.50	34	28	57	62	50	78	74	
<i>bruggen en brugdelen van ijzer of staal</i>	28.11.21.00	23	x	51	41	26	32	35	
<i>steiger-, bekistings- en stutmateriaal, materiaal voor pijler- en galerij-ondersteuning, van ijzer of staal</i>	28.11.23.10	13	22	19	17	16	15	13	
<i>constr. werken hoofdz. bestaand uit plaatmat. van ijzer of staal, met isolerende tussenlaag, zoals puien, vloeren of scheidingswanden, excl. waterb.constr.werken</i>	28.11.23.40	69	82	107	104	88	91	88	
<i>constr.werken, hoofdz. bestaande uit plaatmateriaal zonder isolerende tussenlaag</i>	28.11.23.50	73	71	88	88	68	86	80	
<i>constr. werken en delen hiervoor, van ijzer of staal, vrijwel geen platen, zoals lucht-kanalen, pijp- en transportleidingen, skeletten, e.d., excl. waterbk.constr.werken</i>	28.11.23.60	962	1078	1099	1211	947	1124	929	
<i>constr.werken en delen van constr.werken, van aluminium</i>	28.11.23.70	261	250	257	301	264	309	279	
<i>Metalenconstructiewerken voor de bouw</i>	28.12	173	178	193	215	200	215	214	
w.o.									
<i>deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van ijzer of staal</i>	28.12.10.30	76	85	86	95	84	94	84	
<i>deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van aluminium</i>	28.12.10.50	98	93	107	120	116	121	131	
<i>Tanks, reservoirs en bergingsmiddelen van metaal</i>	28.21	128	147	152	159	108	120	84	
w.o.									
<i>gashouders, -tanks e.d. bergingsmidd., inhoud >300 l, voor opslag van gassen, van ijzer of staal, excl. gecompriemd of vloeibaar gemaakt gas</i>	28.21.11.10	12	8	7	8	x	x	x	
<i>kuipen, reservoirs, tanks, inhoud >300 l, inw. bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer of staal, voor vloeistoffen, excl. vloeibare gassen</i>	28.21.11.20	31	32	17	26	15	7	5	
<i>kuipen, reservoirs, tanks, inh. >300 l, niet inw. bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer of staal, voor vloeistoffen, excl. vloeibare gassen</i>	28.21.11.30	25	40	44	41	31	24	30	
<i>kuipen, reservoirs, tanks, silo's, inhoud >300 l, voor vaste stoffen, van ijzer of staal</i>	28.21.11.50	7	13	x	12	x	x	x	
<i>Radiatoren en ketels voor centrale verwarming</i>	28.22	249	256	277	273	227	232	270	
w.o.									
<i>radiatoren, convectoren, panelen en delen daarvan, van ijzer of staal, excl. voor elektrische verwarming en excl. steunen, afsluiters, buizen e.d.</i>	28.22.11.50	58	55	60	57	48	50	56	
<i>verwarmingketels voor centrale verwarming, lagedrukstoomketels e.d.</i>	28.22.12.00	169	181	205	204	169	175	205	
<i>Stoomketels, excl. warmwaterketels voor centrale verwarming</i>	28.3	282	125	x	115	69	89	x	
<i>Smeden, persen, stampen en profielwalsen van metaal; poedermetallurgie</i>	28.4	303	408	462	513	494	448	408	
w.o.									
<i>pers-, trek- en stansdelen van staal voor voertuigen voor vervoer over land</i>	28.40.13.10	83	115	150	167	169	133	115	
<i>pers-, trek- en stansdelen van staal voor elektrotechnische producten</i>	28.40.13.40	23	30	26	38	32	31	27	
<i>pers-, trek- en stansdelen van staal, excl. voor landvoertuigen, machines of elektrotechnische producten</i>	28.40.13.50	109	163	154	169	155	148	134	
<i>pers-, trek- en stansdelen van non-ferrometalen</i>	28.40.13.70	32	36	39	40	42	39	35	
<i>Oppervlaktebehandeling van metaal</i>	28.51	189	200	218	222	153	199	191	
w.o.									
<i>metallische laag (dompel)</i>	28.51.11.30	38	41	44	47	29	38	34	
<i>het aanbrengen van metallische lagen d.m.v. elektro-chemisch verchromen, vernikkelen, incl. hardverchromen, verkoperen, cadmeren e.d.</i>	28.51.11.90	22	27	26	30	28	30	30	
<i>het aanbrengen van niet- metallische lagen: lak- en poederspuiten, moffelen, email.</i>	28.51.22.30	80	84	95	90	57	88	86	

Tabel 6.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
<i>Algemene metaalbewerking</i>	28.52	120	113	147	164	162	195	155	
w.o.									
gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor kernreactoren, stoomketels, machines, toestellen of mechanische werktuigen	28.52.10.33	46	30	44	48	42	78	39	
gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor optische, fotografische, medische, meet- en regelapparatuur	28.52.10.55	26	27	32	36	34	30	29	
<i>Scharen, messen en bestek</i>	28.61	13	x	x	x	x	x	x	
<i>Gereedschap</i>	28.62	78	85	103	101	99	110	84	
w.o.									
stamp-, pers- en stanggereedschappen voor metaalbewerking	28.62.50.33	23	35	33	27	31	42	24	
<i>Hang- en sluitwerk</i>	28.63	71	x	x	x	x	x	x	
w.o.									
cilindersloten voor deuren van gebouwen van onedel metaal, mech. of elektrisch	28.63.12.30	21	23	x	30	27	x	x	
garnituren, beslag e.d. artikelen voor gebouwen van onedel metaal	28.63.14.40	21	26	26	22	21	25	23	
<i>Stalen vaten e.d.</i>	28.71	47	65	64	54	58	59	56	
w.o.									
reservoirs, vaten, bussen e.d. verpakkingsmidd., inhoud 50 t/m 300 l, al dan niet bekleed of geïsoleerd, van ijzer of staal, excl. voor gecompriëerd of vloeibaar gas	28.71.11.00	34	53	53	44	x	x	x	
<i>Bergingsmiddelen van lichtmetaal</i>	28.72	249	250	294	264	276	289	304	
w.o.									
blikken door solderen of felzen gesloten, inhoud minder dan 50 l, voor verpakkingsdoeleinden van ijzer of staal, excl. conservenblikken voor voeding en drank	28.72.11.50	57	52	55	48	61	63	66	
<i>Artikelen van draad</i>	28.73	180	192	168	146	169	199	178	
<i>Bouten, schroeven, moeren, kettingen en veren</i>	28.74	62	67	70	74	78	73	65	
<i>(Overige) metaalproducten, zoals kastjes (berg-, kaarten-, brand-), scheepsschroeven, tafel-, keukengerie, sluitingen, geldkistjes, safeloketten, lijsten, spiegels</i>	28.75	350	370	393	375	393	441	393	
w.o.									
werken van ijzer/staal, zoals zonwering, troggen voor kneden/mengen, looprekken, gereedschappkisten, botaniseertrommels, contactverb. voor optische vezelkabel werken van aluminium, zoals kettingen, lijstwerkprofielen, afvoerbuizen, binnen- en buitenzonwering, excl. van gegoten alum. en excl. spijkers, nagels e.d.	28.75.27.49	27	36	39	33	36	56	48	
	28.75.27.55	96	81	96	76	85	116	95	
Machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	29	4685	5112	5143	6113	5081	5931	5211	
w.o.									
<i>Motoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en bromfietsen</i>	29.11	264	404	363	297	255	298	299	
w.o.									
revisie, reparatie en onderhoud van verbrandingsmotoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en motorrijwielen	29.11.92.00	80	75	167	126	94	108	105	
<i>Pompen en compressoren</i>	29.12	317	397	424	491	432	445	374	
w.o.									
hydraulische motoren en krachtmach., rechtlijnig werkend, excl. hydraul. systemen	29.12.11.35	39	41	48	67	44	43	40	
delen van pompen en elevatoren voor vloeistoffen	29.12.42.00	25	24	49	54	52	53	32	
delen van lucht- en vacuümpompen, compressoren, ventilatoren en afzuigkappen, waarvan de langste horizontale zijde maximaal 120 cm is	29.12.43.00	29	30	24	25	21	28	30	
revisie, reparatie en onderhoud van hydraulische en pneumatische motoren en systemen, pompen en compressoren	29.12.92.00	33	37	45	61	54	49	46	
<i>Kranen en dergelijke artikelen</i>	29.13	163	159	166	167	181	167	167	
w.o.									
vlinderkleppen	29.13.13.75	37	47	42	48	46	41	43	
kranen, excl. sanitaire, voor C.V., regel-, schuif-, klep- en kogelafsluiters, plugkranen, vlinderkleppen of membraanafsluiters	29.13.13.80	31	27	28	29	28	31	29	
<i>Lagers, getande overbrengingen en drijfwerkelementen</i>	29.14	57	73	70	86	80	79	80	
<i>Hijs-, hef- en transportwerktuigen</i>	29.22	609	658	715	949	801	816	750	
w.o.									
kranen, hijsmach. en -toest., voor montage op wegvoertuig (hoog en laagwerkers)	29.22.14.60	22	21	34	45	52	55	44	
elektrisch aangedreven personen- en goederenliften, incl. bakkenliften	29.22.16.30	62	52	61	66	66	78	58	
continu werkende transportinrichtingen met banden voor stort- en stukgoederen, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.70	53	41	62	71	62	63	70	
continu werkende transportinrichtingen met rollenbanen/castors, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.93	36	30	40	24	26	24	27	
continu werkende transportinrichtingen, excl. met bakken, banden en rollenbanen/castors of pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.95	20	41	43	72	67	55	43	
hef-, hijs-, laad- en losmachines en -toestellen, incl. laadtoestellen voor hoogovens en manipulators voor smeedinrichtingen	29.22.18.70	59	83	73	120	91	87	x	
delen van hefwerktuigen, hefurks en transportwagentjes met hef- en hanteer-inrichting, transport-, laad- en losinrichtingen of toestellen	29.22.19.30	66	64	60	64	60	63	55	
revisie, reparatie en onderhoud van hef-, hijs- en transportwerktuigen (incl. goederen- en personenliften)	29.22.92.00	99	116	110	132	118	118	114	

Tabel 6.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
<i>Machines en apparaten voor de koeltechn. en klimaatregeling, voor niet- huish. gebr. w.o.</i>	29.23	368	399	412	432	369	489	458	
warmtewisselaars	29.23.11.30	40	67	46	44	31	43	37	
toestellen voor het filteren of zuiveren van lucht	29.23.14.10	27	28	34	34	40	41	37	
centrifugale ventilatoren, vermogen meer dan 125 Watt	29.23.20.50	30	23	20	18	20	22	16	
installeren van machines en apparaten voor de industr. koeltechn. en klimaatregel.	29.23.91.00	91	82	93	121	93	127	119	
revisie, reparatie en onderhoud van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.92.00	42	47	43	47	40	53	56	
<i>(Overige) machines, apparaten en onderdelen voor algemeen gebruik, zoals weegtoestellen, verkoopautomaten, distill., zuiverings-, heetwatertoestellen (voor vloeistoffen), spuit- en blusapparatuur</i>	29.24	497	535	588	690	663	703	662	
w.o.									
toestellen voor het filteren en zuiveren van water	29.24.12.30	55	49	51	65	102	69	79	
verpakingsmach., excl. voor het vullen, sluiten, capsuleren of etiketteren van verpakkingen en het persen van koolzuur in dranken	29.24.21.70	91	100	101	118	86	97	97	
thermische apparaten, inrichtingen en systemen voor de industrie	29.24.40.70	38	30	56	59	54	76	87	
onderdelen voor filters en toestellen voor het filteren of zuiveren van vloeistoffen, lucht en andere gassen	29.24.52.50	28	27	27	31	27	29	27	
onderdelen voor machines en toestellen van metaal, excl. elektrische of voorzien van elektrische onderdelen, n.e.g.	29.24.54.00	112	129	169	196	182	202	167	
revisie, reparatie en onderhoud van overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.	29.24.92.00	58	66	74	97	82	105	89	
<i>Machines en werktuigen voor de land- of bosbouw, excl. tractoren</i>	29.32	267	316	339	373	385	456	348	
w.o.									
machines voor het reinigen of sorteren van eieren, vruchten of andere landbouwproducten	29.32.61.00	-	-	-	-	45	69	54	
machines en toestellen voor het bereiden van veevoeder, excl. pletmolens en machines voor het bereiden van veevoeder	29.32.63.36	-	-	-	-	21	28	24	
machines en toestellen voor de land-, bosbouw en bijenteelt, excl. voor veevoederbereiding, pluimveeteelt en automatische drinkbakken	29.32.65.50	26	29	34	32	27	31	27	
onderdelen voor oogst-, dorst-, pers-, maai-, reiniging- en sorteermachines	29.32.70.50	19	27	22	21	30	35	28	
<i>Gereedschapswerktuigen</i>	29.4	174	131	171	263	163	177	170	
<i>Machines voor de winning van delfstoffen en voor de bouw</i>	29.52	82	88	77	113	80	93	85	
w.o.									
onderdelen voor bulldozers, schrapers, walsen, hijskranen, takelwagens, heimach. sneeuwruimers, kolenploegen, machines voor grond, mineralen, ertsen e.d.	29.52.61.50	29	28	30	39	37	42	45	
revisie, reparatie en onderhoud van machines voor de delfstoffenw. en de bouw	29.52.92.00	26	29	11	13	8	6	6	
<i>Machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen</i>	29.53	316	347	352	425	336	380	359	
w.o.									
machines en toestellen voor zuivelbedrijven, excl. melkcontromers	29.53.12.00	29	22	x	37	x	8	x	
machines en toestellen voor het industrieel vervaardigen van deegwaren	29.53.16.15	31	44	35	48	32	42	43	
machines en toestellen voor het industrieel bewerken of verwerken van vlees	29.53.16.50	72	73	83	118	70	95	67	
machines voor de industriële behandeling of bereiding van koffie, thee, dranken en voedingsmiddelen, excl. brouwerijen	29.53.16.70	27	39	36	29	36	41	30	
onderdelen voor machines en toestellen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie, brood- en banketbakkerijen, excl. voor bewerking van vetten en oliën	29.53.22.50	48	51	52	51	57	55	58	
<i>Machines voor de productie van textiel, kleding en leer</i>	29.54	50	60	46	54	40	41	35	
<i>(Overige) machines, apparaten en werktuigen voor specifieke doeleinden zoals zet-, offsetdruk-, diepdruk-, spuitgiet-, spinmachines, matrijzen, droogtoestellen, machines voor mengen, malen</i>	29.56	1015	1026	869	1265	887	1351	979	
w.o.									
vormen (matrijzen) voor het spuit- of persgieten van rubber of kunststof	29.56.24.70	30	29	39	44	36	43	39	
machines voor het mengen, kneden, breken, malen, ziften, homogeniseren, emulgeren of roeren, excl. robots	29.56.25.65	28	28	40	34	35	40	36	
(Montage)machines, mech. toest., zoals voor luchtverfrissen via verdampen, prod. van diverse soorten schakelingen, systemen voor openen van garagedeuren e.d.	29.56.25.90	485	475	x	719	399	x	x	
onderd. voor mach. met eigen functie, zoals mach. voor uitvoeren van openb.- en bouwwerken, voor kneden/breken/roeren, persen van spaanplaat, ind. robots	29.56.26.70	x	125	85	x	x	x	90	
revisie, reparatie en onderhoud van speciaalmachines, -apparaten en -werktuigen voor specifieke industriële activiteiten	29.56.92.00	44	41	55	59	52	52	56	
<i>Niet-elektrische huishoudapparaten</i>	29.72	77	79	84	101	83	76	83	
w.o.									
luchtverhitters en/of luchtverspreiders voorzien van ventilator of blaasinrichting met motor, excl. met elektrische warmtebron	29.72.13.00	25	31	38	50	38	30	38	
Kantoormachines en computers	30	641	1102	1280	1824	1372	1137	1091	
w.v.									
Kantoormachines, alsmede delen daarvan	30.01	476	x	x	x	x	x	x	
Computers en andere informatieverwerkende machines	30.02	165	x	x	x	x	x	x	

Tabel 6.3 (vervolg / continued)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

	1996	1997	1998	1999				
	3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
mln gld								
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
(Overige) elektrische machines en apparaten, incl. delen, zoals elektromotoren, transformatoren, schakel- en verdeelinr. geïsoleerde kabel en draad, accumulatoren, lampen, buizen	31	1545	1682	1637	1884	1455	1547	1514
w.o.								
<i>Elektromotoren, elektrische generatoren en elektrischetransformatoren</i>	31.1	250	224	252	282	220	220	251
w.o.								
statische omvormers, zoals gelijkrichters voor lassen e.d., excl. voor laden van accumulatoren, voedingseenh. voor autom. gegevensverwerkende app., omzetter	31.10.50.70	25	18	7	7	x	x	x
<i>Schakel- en verdeelinrichtingen</i>	31.2	441	521	479	560	399	442	447
w.o.								
schakelaars, spanning max. 1 kV, excl. vermogensschakelaars	31.20.25.00	72	89	72	73	76	75	76
borden, (installatie)panelen, schakelkasten, verdelers, meterbevestigingsplaten, voor elektrische bediening/verdeling van elektrische stroom, spanning max. 1 kV	31.20.31.70	111	108	126	136	97	102	97
<i>Geïsoleerd kabel en draad</i>	31.3	301	313	292	316	282	337	321
w.o.								
coaxiaalkabel en andere coaxiale geleiders van elektriciteit, data- en besturingskabel	31.30.12.00	17	23	26	31	27	29	32
draad en kabel voor telecommunicatie, spanning max. 80 V	31.30.13.30	42	43	44	48	44	42	38
draad en kabel, 80 V < spanning <= 1 kV	31.30.13.70	124	135	120	119	110	122	107
draad en kabel, spanning meer dan 1 kV	31.30.14.00	44	36	31	31	25	50	42
optische vezelkabel voor datatransmissie	31.30.15.00	x	38	40	55	43	60	71
lichtreclames, verlichte aanwijzingsborden e.d. artikelen	31.50.24.00	30	42	51	61	61	61	56
luchters en andere elektrische plafond- en wandlampen voor huishoudelijk gebruik	31.50.25.30	48	54	48	80	37	43	34
elektrische toestellen voor buitenverlichting, openbare wegen, andere openbare plaatsen, bakenlichten voor zee-, binnen- of luchtvaart	31.50.34.30	22	27	x	x	x	x	x
elektrische mach. en toest. met een eigen functie, excl. deeltjesversnellers, signaalgen., toest. voor galvanotechniek, elektrolyse of elektroforese	31.62.13.90	40	56	51	61	71	58	55
Radio-, televisie- en telecommunicatieapparatuur	32	1116	1381	1338	1283	x	x	x
Medische apparatuur en instrumenten, precisie- en optische instrum.	33	1226	1415	1360	1597	1264	1418	1418
w.o.								
<i>Medische apparatuur en instrumenten en orthopedische artikelen</i>	33.1	570	692	636	717	620	655	696
w.o.								
<i>Meet-, regel- en controleapparatuur (excl. voor de bewaking van industr. processen)</i>	33.2	476	501	509	673	444	538	491
w.o.								
elektronische doorstromingsmeters	33.20.52.35	54	50	57	52	47	58	54
installatie van meet-, regel-, controle- en besturingsapparatuur, excl. voor bewaking of besturing van industriële processen	33.20.91.00	45	45	x	x	x	x	75
<i>Optische instrumenten en foto- en filmapparatuur</i>	33.4	120	151	132	123	133	150	155
w.o.								
brilleglazen, afgewerkt aan beide zijden, voor verbetering van gezichtsstoornissen, excl. unifocale	33.40.11.59	26	x	26	27	28	28	32
Motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers	34	2176	2475	3207	3643	3453	3589	3070
w.o.								
<i>Motorvoertuigen</i>	34.1	1426	1669	2312	2634	2513	2599	2258
w.o.								
reinigings-, röntgen-, bibliotheek-, werkplaats-, winkelauto's e.d. auto's	34.10.54.90	27	32	36	41	34	35	29
<i>Carrosserieën voor motorvoertuigen; aanhangwagens en opleggers</i>	34.2	326	376	426	518	452	483	384
w.o.								
carrosserieën, incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, voor personenvervoer > 10 personen, incl. bestuurder	34.20.10.30	40	80	65	77	68	76	52
carrosserieën, incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, excl. voor personenvervoer voor minder dan 10 personen	34.20.10.50	86	94	112	123	107	102	89
containers en dergelijke laadkisten, incl. tankcontainers, ingericht en uitgerust voor het vervoer met ongeacht welk vervoermiddel	34.20.21.00	20	24	31	40	32	31	28
aanhangwagens en opleggers voor goederenvervoer	34.20.23.00	143	144	168	217	190	216	168
<i>Delen en toebehoren voor automobielen en motoren daarvan (excl. elektrische)</i>	34.3	424	430	470	491	488	507	429
w.o.								
delen voor zuigermotoren met vonkontsteking, excl. voor luchtvaartuigmotoren	34.30.11.00	29	24	32	30	34	34	34
delen en toebehoren voor tractors, automobielen en andere voert., zoals brandstoftanks, klimaatregelininstallaties en delen voor transmissie of ophanging	34.30.20.70	191	206	199	206	189	200	185
delen en toebehoren voor carrosserieën en cabines, excl. veiligheids gordels	34.30.30.90	41	48	87	84	104	104	69
Transportmiddelen, excl. auto's, aanhangwagens, opleggers en onderdelen hiervan	35	1430	1516	1644	1637	1768	2660	1362
w.o.								
<i>Schepen</i>	35.11	645	896	938	760	978	1879	759
w.o.								
nieuwbouw van zeegaande algemene ladingsschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.30	85	175	90	159	129	341	148
nieuwbouw van zeegaande containerschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.40	53	x	x	x	x	-	-
reparatie, onderhoud en scheepsschilderwerken aan binnenvaart- en zeegaande schepen en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.91.00	190	268	304	259	234	394	221

Tabel 6.3 (slot / end)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

Industrial sales: metal and electrical products and transport equipment

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
min gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
<i>Schepen (vervolg)</i>									
verbouw van binnenvaart- en zeegaande schepen, baggermolens en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.92.00	12	22	x	9	10	14	8	
<i>Plezier- en sportvaartuigen</i>									
w.o.	35.12	99	182	221	274	291	240	232	
motorboten en -jachten, zeegaand, excl. met buitenboordmotor	35.12.13.30	10	134	141	192	194	135	115	
<i>Rollend materieel voor spoor- en tramwegen</i>									
w.o.	35.2	28	25	51	38	48	49	40	
delen van rollend spoor- en tramwegmaterieel	35.20.40.30	21	23	31	35	47	45	40	
<i>Lucht- en ruimtevaartuigen</i>									
w.o.	35.3	x	235	222	297	148	164	127	
delen voor luchtvaartuigen met en zonder voortbewegingsmechanisme e.a. vlieg- en ruimtevaartuigen, excl. propellers, rotors en landingsgestellen	35.30.50.90	37	84	x	137	114	113	81	
<i>Motorrijwielen</i>									
	35.41	14	17	14	16	17	18	16	
<i>Rijwielen</i>									
w.o.	35.42	103	129	156	207	235	263	143	
fietsen met kogellagers, zonder hulpmotor, incl. bakfietsen	35.42.10.50	89	116	135	189	209	234	124	
<i>Invalidenwagens</i>									
	35.43	9	9	14	16	15	14	15	
<i>Voertuigen zonder eigen beweegkracht, excl. aanhangwagens, opleggers, afvalcontainers, treinstellen, zweefvliegtuigen, fietsen, invaliden-, kruitwagens</i>									
	35.5	23	22	27	28	36	32	29	

1) Voorlopige cijfers.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

In november groeit het volume van zowel de omzet als de productie aanzienlijk en stijgen de verbruiksprijzen harder dan de afzetprijzen. De conjunctuur was vooral in het tweede halfjaar van 1999 gunstig. In het eerste kwartaal van 2000 voorzien ondernemers nog meer productie. Bovendien verwachten veel bedrijven meer export en hogere verkoopprijzen.

Sterke groei van omzetvolume continueert

Op jaarbasis groeit in oktober vorig jaar het volume van de gemiddelde dagomzet fors met bijna 12%. In november is de volumegroei met bijna 14% nog sterker. In deze maanden gaat de productie eindelijk weer stevig groeien nu de grote voorraden gereed product afgebouwd zijn. Het volume van de gemiddelde dagproductie groeit in oktober en november vergeleken met dezelfde maanden een jaar eerder met respectievelijk 6 en 7% (zie ook de grafiek van de omzetwaarde, productie en afzetprijs).

Verbruiksprijs stijgt harder dan afzetprijs

Terwijl de procentuele toename van de totale afzetprijs blijft afnemen, houdt die van de verbruiksprijzen aan (vergelijk de grafiek van de verbruiksprijs met die van de afzetprijzen). Op jaarbasis groeien de verbruiksprijzen in november met ongeveer 1,5% terwijl de stijging van afzetprijzen beperkt blijft met 0,5%.

Of de afname in de stijging van de afzetprijzen nog veel langer zal duren, mag echter betwijfeld worden. Een zeer groot aantal bedrijven voorziet in het eerste kwartaal van 2000 een verhoging van de verkoopprijzen. In het verleden zijn zulke verwachtingen vrijwel altijd uitgekomen.

Gunstige conjunctuur en stemming in 1999

Nu de Conjunctuurtest voor 1999 is afgesloten kan hier voor het eerst op basis van alle maanden een conjunctuurbalans worden opgemaakt, zij het kort en slechts op het totale brancheniveau.

Met name in het tweede halfjaar ontwikkelt de conjunctuur zich nogal gunstig. In 1998 was het precies andersom, toen begonnen juist in het tweede halfjaar de economische activiteiten snel terug te lopen. Per saldo ging het in 1999 economisch gezien al weer beter dan in 1998. Het conjunctuurverloop kan over een wat langere periode gemeten worden met behulp van de omzet gecorrigeerd voor prijzen. Het omzetvolume groeide in 1996 met 2,6, in 1997 met 5,8, in 1998 met 4,2 en groeit over de eerste elf maanden van 1999 met 7,1%.

Meer vraag en hogere productie

Ten opzichte van 1998 zijn in 1999 de orderontvangsten licht toegenomen in deze branche. Dit

geldt voor zowel de vraag uit het binnenland als uit het buitenland. Iets minder ondernemers melden in 1999 vergeleken met 1998 dat de productie is belemmerd door onvoldoende vraag. Ofschoon de productie in 1999 wat meer afgeremd is door een tekort aan geschikt personeel dan in 1998, is er toch wat meer geproduceerd in 1999. Desalniettemin ligt de benutting van de productiecapaciteit bijna een half procent lager dan in 1998. De meest voor de hand liggende verklaring is dat de bezettingsgraad in 1999 op een grotere productiecapaciteit is geënt. Er zijn verschillende aanwijzingen daarvoor. Vergeleken met 1998 hebben vorig jaar gemiddeld meer ondernemers gemeld dat de productiecapaciteit te klein was gelet op de te verwachten afzet. Ook is in 1999 de productie van een wat groter aantal bedrijven belemmerd door geringe technische capaciteit. In de najaarsenquête geven ondernemers aan dat de investeringsuitgaven in 1999 hoger zullen uitvallen dan in 1998.

Binnenlandse concurrentiepositie beter

In het binnenland heeft de concurrentiepositie zich in 1999 gunstig ontwikkeld. Op de buitenlandse markten neemt daarentegen vorig jaar het concurrerende vermogen af: wat meer buiten dan binnen de Europese Unie. Voor de branche is de binnenlandse markt echter het belangrijkste afzetgebied.

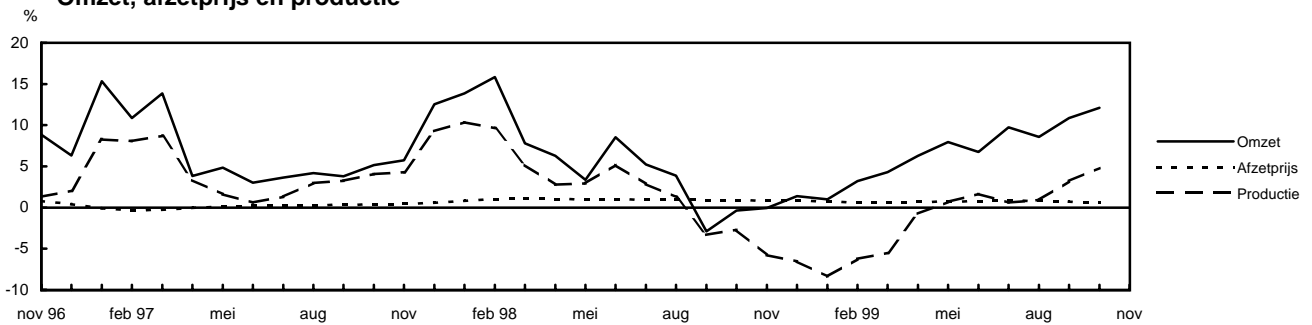
Optimisme producenten neemt toe in 1999

In 1999 verbetert de stemming van de ondernemers in de branche over de orderontvangsten en de orderpositie duidelijk in vergelijking met 1998. Ontevreden waren zij in het grootste deel van 1999 met de te grote voorraden gereed product. Pas in het najaar van 1999 zijn de producenten deze voorraden als gunstig gaan beoordelen.

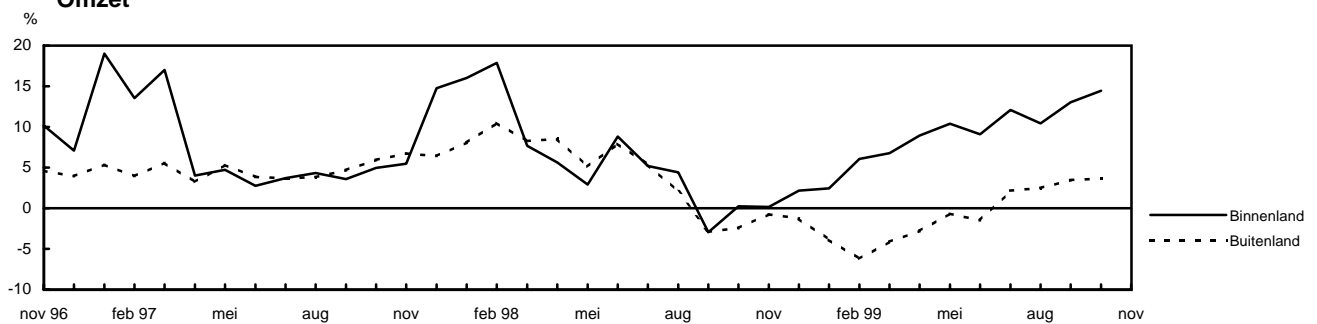
Verwachtingen

Voor het eerste kwartaal van 2000 verwacht de branche dat de bedrijvigheid zal toenemen. Voor flink veel bedrijven ligt een stijging van de verkoopprijzen in het verschiet in dit kwartaal. Gunstig zijn ook de exportvooruitzichten voor het eerste kwartaal, daar nogal wat bedrijven dit verwachten. Voor het eerste halfjaar voorziet men een minieme toename van de personeelssterkte.

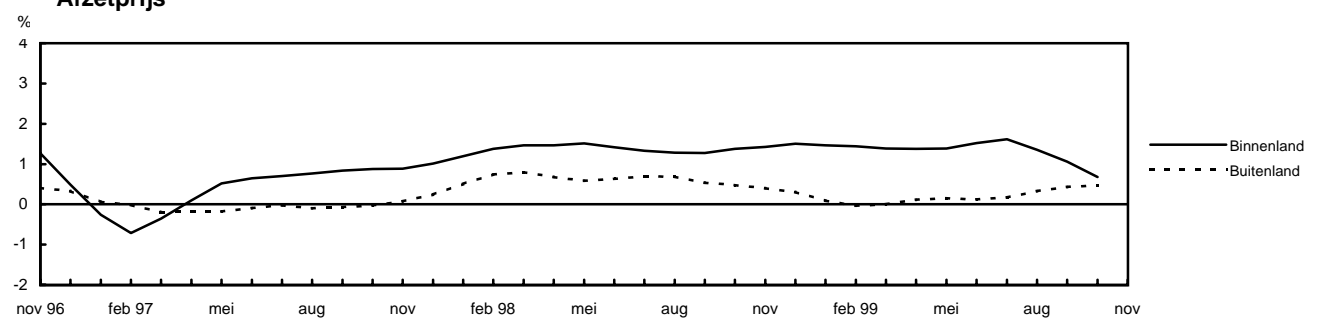
Omzet, afzetprijs en productie

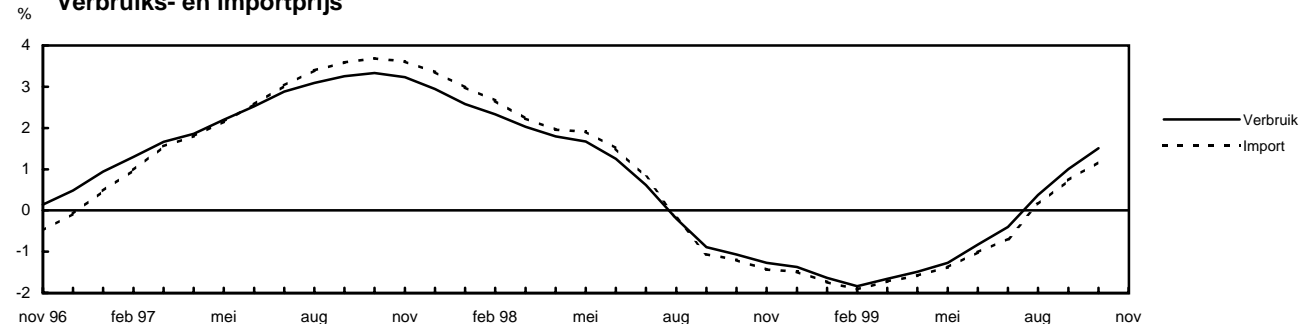
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

General figures: Manufacture of wood and other products

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling in % ¹⁾
		1997	1998	1998		1999		1998		1999			
				3e kw.	4e kw.	2e kw.	3e kw.	okt.	nov.	sep.	okt.	nov.	
1995=100													
Omzet (waarde)		109,9	115,6	108,5	117,2	134,0	117,2	129,8	120,7	142,6	139,4	143,2	18,7
binnenland		111,3	117,5	109,2	120,1	140,4	120,0	133,5	124,1	149,4	146,0	150,6	21,4
buitenland		105,3	109,6	106,3	108,1	113,6	108,5	118,1	109,8	120,5	118,2	119,5	8,8
Afzetprijs		101,3	102,3	102,2	102,3	103,0	103,0	102,2	102,4	102,7	102,9	102,9	0,5
binnenland		102,2	103,7	103,5	104,0	105,2	104,9	103,8	104,1	104,4	104,6	104,6	0,5
buitenland		100,5	101,1	101,1	101,0	101,3	101,4	101,0	101,1	101,4	101,4	101,5	0,5
Verbruiksprijs		101,9	102,5	102,0	101,5	102,0	102,4	101,1	101,9	102,7	102,9	103,5	1,6
import		101,3	102,1	101,6	100,9	101,6	101,7	100,5	101,5	102,1	101,8	102,6	1,1
Productie (volume gemiddelde dag)		104,6	106,4	99,1	107,5	115,6	100,0	115,5	115,3	121,0	122,9	123,3	7,0
Bruto Toegevoegde Waarde (fk, volume)		104,6	106,4	100,6	108,9	119,4	103,3						2,7
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,1	10,6										
Uitgesproken faillissementen	1	131	86	27	20	14	21						
Aantal werkdagen	1	254	255	66	65	61	66	22	21	22	21	22	
Energieverbruik	PJ	43	41	9	11	10	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

Business survey figures: Manufacture of wood and other products

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		1998	1999	1998		1999			1998		1999		
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	nov.	dec.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		1	5	-13	13	6	5	-3	-16	-14	-5	-5	5
binnenlandse markt		1	6	-13	13	8	6	-3	-18	-14	-5	-4	6
buitenlandse markt		-4	6	-10	16	1	-2	8	-5	-22	11	-5	6
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		3	6	-8	6	8	6	2	-11	-11	2	0	6
Bezettingsgraad ²⁾	%	86,8	86,4	84,7	86,1	86,7	86,5	86,2					86,4
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	76	79	79	73	74	76					76
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	6	9	6	7	4	5					6
tekort aan arbeid	%	8	11	6	7	8	15	13					11
te geringe productiecapaciteit	%	2	4	1	2	7	4	3					4
overige belemmeringen	%	4	4	5	6	5	3	3					4
Orderpositie	⁴⁾	104,3	104,8	100,3	103,0	104,9	104,8	106,3	99,9	99,6	106,1	107,0	104,8
Beoordelingen:													
orderontvangst		-5	-2	-15	-3	-3	0	-1	-19	-11	-4	2	-2
orderpositie totaal		-3	1	-10	-2	-2	5	4	-9	-10	6	3	1
orderpositie buitenland		-8	-2	-8	-4	-10	6	2	-8	-8	-1	1	-2
productiecapaciteit		1	-3	4	2	-3	-7	-5					-3
voorraden gereed product		5	10	12	15	14	6	4	14	11	6	4	10
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		2	8	2	2	7	8	13					8
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-7	-5	-11	-10	1	-8	-1					-5
buiten Europese Unie		-7	-9	-9	-16	-4	-7	-8					-9
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		8	7	9	20	-9	0	16					7
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	12	-7	19	11	14	3	-14	8	-5	10	12
verkoopprijs komende 3 mnd		5	11	9	8	4	5	25	7	16	30	32	11
personeelssterkte komende 6 mnd		0	3	-1	3	3	0	7					3
toe- of afname personeelssterkte	%	0,1	0,2	-0,1	0,3	-0,1	0,2	0,5					0,2

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.⁴⁾ Indices: maart 1996=100.

Tabel 7.3

Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

Industrial sales: products of wood and other non-metallic mineral products, furniture, other goods

		1996		1997		1998		1999	
		3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
: mln gld									
Verkopen van zelfvervaardigde producten									
Delfstoffen, excl. metaalertsen, aardolie, aardgas en turf	14	242	258	271	296	275	297	269	
w.o.									
kiezelzand, kwartszand of industrieel zand	14.21.11.50	27	32	43	42	33	35	34	
zand voor de bouw, excl. metaalhoudend	14.21.11.90	32	21	24	24	19	24	21	
grind, keistenen, vuurstenen en rolstenen	14.21.12.10	21	25	27	27	19	26	28	
minerale stoffen, zoals tuinaarde, potgrond, mergel, teelaarde als grondverbeteraar, meerschuur, amber, stukken en scherven van aardewerk	14.30.13.90	35	36	35	37	44	55	40	
Hout en producten van hout en kurk (excl. meubelen), art. van riet	20	620	651	700	739	723	817	739	
w.o.									
<i>Hout, gezaagd, geschaafd of geïmpregneerd</i>	20.1	17	15	15	19	25	25	19	
<i>Fineer, duplex-, triplex- en multiplexhout, meubelplaat, spaanplaat, vezelplaat en andere panelen of platen</i>	20.2	27	28	35	33	32	32	29	
<i>Schrijn- en timmerwerk voor bouwwerken</i>	20.3	394	411	453	484	489	569	495	
w.o.									
ramen en raamkozijnen van hout	20.30.11.10	151	158	171	178	194	213	191	
deuren van hout en houtvezelplaat, incl. kozijnen en drempels	20.30.11.50	105	101	103	124	106	117	102	
timmerwerken voor bouwwerken, zoals panelen, wanden, trappen, hout- en dakconstructies e.d., excl. deuren, ramen, kozijnen e.d.	20.30.13.00	79	89	77	80	85	103	90	
geprefabriceerde bouwwerken van hout	20.30.20.00	46	47	68	68	72	98	80	
<i>Houten emballage</i>	20.4	119	134	149	149	118	124	132	
w.o.									
pallets, opzetframes voor pallets	20.40.11.33	76	87	89	89	76	82	83	
<i>Artikelen van kurk; riet en van vlechtwerk; (overige) artikelen van hout, excl. primaire houtbewerking, fineer- en plaatmateriaal, timmerwerk, houten emballage</i>	20.5	63	63	49	53	61	67	64	
w.o.									
houtwaren, zoals graf- en crematiekisten, kleeerhangers, spoelen, clossen, gordijn- en jaloezierollen, heften voor tafelmessen, excl. opzetframes voor pallets	20.51.14.50	52	50	43	45	51	56	57	
Glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	26	2242	2207	2296	2276	2277	2734	2517	
w.o.									
<i>Glas en producten van glas</i>	26.1	508	469	494	480	469	524	511	
w.o.									
vlakglas	26.11	40	42	60	53	57	58	63	
<i>gevormd en bewerkt vlakglas</i>	26.12	104	109	119	133	119	139	131	
w.o.									
geharde glasplaten (veiligheidsglas), excl. voor vervoermiddelen	26.12.12.30	26	30	27	31	31	32	31	
meenwandig glas voor isolatiedoeleinden	26.12.13.30	55	61	64	72	62	77	69	
<i>glasvezels</i>	26.14	111	115	109	112	111	x	x	
<i>Niet-voervaste keramische producten, excl. die voor de bouw</i>	26.2	68	61	57	58	65	48	62	
<i>Keramische tegels en plavuizen</i>	26.3	53	51	49	50	56	52	50	
<i>Bakstenen, tegels en andere bouwmaterialen, van gebakken klei</i>	26.4	206	206	197	179	186	250	226	
w.o.									
bakstenen (niet vuurvast)	26.40.11.10	153	154	146	131	145	190	164	
<i>Cement, kalk en gips</i>	26.5	x	x	x	x	x	x	x	
<i>Werken van beton, gips en cement</i>	26.6	1008	1013	1040	1010	1088	1342	1206	
w.o.									
blokken en stenen van cement, beton, kalk e.d.	26.61.11.30	108	119	97	83	103	121	107	
producten van beton voor woning- en utiliteitsbouw, grond-, weg- en waterbouw en agrarische toepassingen, excl. bouwblokken en stenen van beton	26.61.11.50	203	185	206	178	191	271	235	
geprefabriceerde bouwelementen van beton, zoals heipalen en oplangers, etc.	26.61.12.00	390	403	425	435	466	558	483	
buizen van beton of kunststeen	26.61.13.00	27	26	28	24	26	34	28	
<i>werken van gips voor de bouw</i>	26.62	38	37	x	x	41	41	38	
stortklare beton, niet vuurvast	26.63.10.00	159	181	176	208	198	235	238	
niet-voervaste mortel en beton, excl. stortklaar beton	26.64.10.00	34	33	29	29	32	42	43	
<i>Steen en werken daarvan</i>	26.7	23	x	28	31	x	x	x	
<i>schuur-, slijp- en polijstmiddelen</i>	26.81	12	16	x	x	x	x	x	
<i>(overige) niet-metaalhoudende minerale producten, zoals producten van asbest, bitumen, mica, grafiet, koolstof, kunstmatig korund, slakken, steenwol</i>	26.82	218	216	265	300	213	281	257	
w.o.									
bedekkingsmateriaal van asfalt, bitumen, teer en dergelijke producten, op rollen	26.82.12.53	40	33	30	25	20	33	32	
bitumineuze mengsels van natuurlijk asfalt, natuurlijk nitumen, petroleumbitumen, minerale teer, teerpek of koudasfalt	26.82.13.00	50	38	79	63	27	68	52	

Tabel 7.3 (slot / end)

Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

Industrial sales: products of wood and other non-metallic mineral products, furniture, other goods

	1996		1997		1998		1999	
	3e kw.	3e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw. ¹⁾	
min gld								
Verkopen van zelfvervaardigde producten								
Meubelen en ov. producten, zoals muziekinstr., (imitatie)sieraden, munten, sportart., spellen, speelgoed, kaarsen, borstelwaren, pijpen, paraplu's, feestart.	36	1171	1253	1325	1569	1528	1602	1401
w.o.								
<i>stoelen, banken en andere zitmeubelen</i>	36.11	232	249	271	346	364	409	304
w.o.								
zitmeubelen, met metalen onderstel, opgevuld	36.11.11.70	37	34	38	52	46	47	39
zitmeubelen met houten romp of geheel van hout, opgevuld	36.11.12.50	111	110	111	144	134	140	115
zitmeubelen met kunststof onderstel of geheel van kunststof	36.11.13.00	6	8	8	19	47	53	9
<i>kantoor- en winkelmeubilair</i>	36.12	264	281	317	374	366	363	319
w.o.								
bureaus (compleet, incl. ladeblok) met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm	36.12.11.30	34	34	58	68	69	64	55
kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm, excl. bureaus	36.12.11.50	36	38	32	38	36	33	31
kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal en hoogte meer dan 80 cm, deurkasten, rolluikkasten en kasten met kleppen	36.12.11.73	29	30	37	43	41	38	34
meubels en interieurs met houten onderstel of volledig van hout en betimmeringen van hout, voor bedrijven, cafe's, winkels, schepen e.d.	36.12.13.00	132	143	147	184	177	187	161
<i>keukenmeubelen</i>	36.13	93	108	111	130	134	136	119
w.o.								
keukenelementen met houten onderstel of volledig van hout	36.13.10.50	83	98	100	119	119	121	101
<i>Meubelen, excl. zit-, bedrijfs-, keukenmeubelen en interieurbouw</i>	36.14	266	277	279	338	316	323	290
w.o.								
meubelen met metalen onderstel of volledig van metaal, excl. zitmeubelen, kantoormeubelen e.d.	36.14.11.00	106	134	120	147	125	137	124
slaapkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout	36.14.12.30	39	35	37	42	41	40	36
woonkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout, zoals tafels, bergmeubelen en kleinmeubelen	36.14.12.50	57	49	51	58	59	59	52
meubelen met kunststof onderstel of volledig van kunststof, excl. zitmeubels	36.14.14.30	13	13	11	30	34	33	18
delen voor meubelen van hout, excl. voor zitmeubelen	36.14.15.50	29	28	38	40	38	36	40
<i>matrassen</i>	36.15	61	68	70	80	80	75	66
w.o.								
springbakken, spiraalmatrassen en andere bedbodems	36.15.11.00	21	26	25	28	29	27	25
matrassen met binnenvering	36.15.12.70	20	23	26	32	30	29	25
<i>Sieraden en munten</i>	36.2	17	21	28	34	45	64	61
<i>Muziekinstrumenten</i>	36.3	7	7	8	13	13	13	10
<i>Sportartikelen</i>	36.4	21	20	21	24	17	23	25
<i>Spellen en speelgoed</i>	36.5	15	23	17	13	16	15	16
<i>(Overige) producten, zoals kaarsen, imitatiesieraden, borstelwaren, schrijfgerei, pijpen, aanstekers, paraplu's, knopen, kunstbloemen, stempels, treksluitingen</i>	36.6	195	199	202	216	176	181	193
w.o.								
kaarsen	36.63.75.00	52	52	x	x	x	x	25

1) Voorlopige cijfers.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 200	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000
Industrie: economie en arbeidsmarkt	Roberto Wekker	december 1999
Uitgaven voor riolering en afvalwaterzuivering, 1985-1999	Egon Dietz Cor van Bruggen	november 1999
Het belang van onderzoek en innovatie voor bedrijfsresultaten	Luuk Klomp George van Leeuwen	oktober 1999
De bouwmaterialenindustrie	Willem Heijnen	augustus 1999
Seizoencorrectie en 'nowcasting' van producentenprijzen 1990-1997	Narly Rambharos	juli 1999
Industriële bedrijfsafvalstoffen, 1984-1996	Paul Klein	juni 1999
Banencreatie bij het Klein-, Midden- en Grootbedrijf	Ron van Dijk Ben van der Eijken Henry Nieuwenhuijsen	juni 1999
Winstgroei bij kleine ondernemingen	Erik Smeets	mei 1999
Hoge investeringen ondanks tanend ondernemersvertrouwen	André Meurink	april 1999
De industrie in 1998: afvlakking na een forse groei in 1997	Willem Heijnen	maart 1999
Het producentenvertrouwen: conjunctuurwijzer van de CBS-koersindex?	Roberto Wekker	februari 1999
Meer onderzoek en innovatie in Nederland	Luuk Klomp	januari 1999
Internationalisering van de industrie	Robert Goedegebuure	januari 1999
Vijf jaar PRODCOM in Nederland	Jos Smeets	november 1998
Nederland en de industrie: werkloosheid, werkgelegenheid en arbeidstekort	Roberto Wekker	oktober 1998
De cacaoonverwerkende industrie: een dwerg of een reus?	Willem Heijnen	september 1998
Investeren in de toekomst	Gerhard Meinen	augustus 1998
Gevaarlijk afval 1993-1996	Harrie Meeuwissen	juli 1998
De statistiek van CV-ketels	Willem Heijnen Tjakko Tol	juni 1998
De top vijftig Nederlandse export in de jaren negentig	Vick Smeets	mei 1998
De economie en het weer, de kalender en incidenten	Roberto Wekker	april 1998
Nijverheid verwacht ook in 1998 fors te investeren	Gerhard Meinen	maart 1998
Industrie regionaal	Jeroen Reijnders	februari 1998
Forse conjunctuuropleving in de industrie in 1997	Roberto Wekker	februari 1998
De Nederlandse voedings- en genotmiddelenindustrie	Tjakko Tol	januari 1998

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Het nummer van de "Industriemonitor" wat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
1999	3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	waarde waarde waarde
1998	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde
1997	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde
1996	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde
1995	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde
1994	jaar jaar 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde
1993	jaar jaar	hoeveelheid waarde

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 588 blz., f 49,95.

ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.

Statistisch Bulletin

Het Statistisch Bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

- *Statistisch Bulletin: wekelijks, circa 10 blz.*
ISSN 0166-9680.

- *Conjunctuurbericht: maandelijks, 4 blz.*
ISSN 0920-9743.

f 131,00 per jaar. Kengetal A-1

Tweehonderd jaar statistiek in tijdreeksen

Deze publicatie geeft historische reeksen waarmee de lange termijn ontwikkelingen in ons land in de periode 1800-1999 nauwkeurig kunnen worden gevolgd. Deze historisch-statistische database is een aanrader voor onderzoekers en andere gebruikers van historische tijdreeksen. De publicatie zal in december 1999 verschijnen.

Eenmalig, f 55,00.

ISBN 90.6861.175.5, + cd-rom.

Index

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. Index geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel thema-nummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, circa 32 blz., f 129,50 per jaar.

ISSN 1380-7447. Kengetal A-152/2000.

Samenvattend overzicht van de industrie

Het samenvattend overzicht geeft een overzicht van de belangrijkste variabelen van de afzonderlijke productiestatistiek van bedrijven. De publicatie bevat ook informatie over de verkopen van zelfvervaardigde producten.

Jaarlijks, 96 blz., f 37,50.

ISSN 0168-5546. Kengetal K-160/1997/1998.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare een breed en samenhangend overzicht te geven van de

economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 204 blz., f 32,50. Kengetal P-19

ISSN 1386 - 1042.

Maandstatistieken

Het CBS publiceert naast de Industriemonitor nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

- *Maandstatistiek Internationale Handel*
Maandelijks, ca. 30 blz., f 158,00 per jaar.
ISSN 1384-6981. Kengetal M-11.
- *Sociaal-Economische Maandstatistiek*
Maandelijks, ca. 80 blz., f 210,00 per jaar.
ISSN 0168-549X. Kengetal V-4/1999.
- *Maandstatistiek van de Prijzen*
Maandelijks, ca. 100 blz., f 205,00 per jaar.
ISSN 0166-9486. Kengetal U-2/1999.
- *Maandstatistiek Detailhandel*
Maandelijks, ca. 50 blz., f 163,00 per jaar.
ISSN 1385-0105. Kengetal L-10/1999.
- *Maandstatistiek Bouwnijverheid*
Maandelijks, ca. 40 blz., f 140,00 per jaar.
ISSN 0166-9338. Kengetal K-3/1999.
- *Financiële Maandstatistiek*
Maandelijks, ca. 50 blz., f 173,00 per jaar.
ISSN 1381-6780, Kengetal O-1/1999.

CBS Wijzer, recente cijfers en producten

Een systematisch overzicht van alle publicaties die het CBS heeft uitgebracht. Deze is op aanvraag gratis verkrijgbaar (telefoon 045 - 570 7070). Kengetal A-102

Diskettes

Veel gegevens zijn ook op diskette verkrijgbaar. Er zijn onder meer maandelijks en jaarlijkse diskettes met alle beursindices. Bestellen: telefoon 045 - 570 7070.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

Het CBS heeft een website. Deze is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

Voor bestellingen van CBS-publicaties kunt u terecht bij de infoservice van de sector Marketing en Verkoop van het CBS, tel 045 - 570 7070, fax 045 - 570 6268 of e-mail verkoop@cbs.nl, of via de boekhandel. Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen in onze bibliotheken. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht. De CBS-wijzer met CBS-publicaties is op aanvraag gratis verkrijgbaar (tel. 045 570 7070).

Informatieservice

Het CBS: Betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al bijna 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op Internet is veel informatie te vinden.

De Infogroepen

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infogroepen. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u terecht bij onze Infogroep Industrie.

Branchepublicaties vervangen Productiestatistieken industrie

De publicaties Productiestatistieken industrie zoals ze tot en met het verslagjaar 1995 zijn verschenen, bestaan niet

De Infogroepen	Telefoon	Fax	E-mail
Infoservice	(045) 570 70 70	(045) 570 62 68	infoserv@cbs.nl
Arbeid en Lonen	(070) 337 58 50	(070) 337 59 94	infosec@cbs.nl
Bedrijven (aantal)	(045) 570 79 37	(045) 570 62 66	infogwm@cbs.nl
Bevolking	(070) 337 58 30	(070) 337 59 87	infosbv@cbs.nl
Bouw	(070) 337 42 41	(070) 337 59 75	infolbn@cbs.nl
Conjunctuur en Regio	(070) 337 38 00	(070) 337 59 81	infopcr@cbs.nl
Consumentenprijsindex (inflatie)	(070) 337 58 09	(070) 337 59 94	infosec@cbs.nl
Cultuur, Toerisme en Recreatie	(070) 337 58 67	(070) 337 59 96	infokcr@cbs.nl
Eurodatashop	(070) 337 49 00	(070) 337 59 84	datashop@cbs.nl
Financiële markten	(070) 337 45 67	(070) 337 59 77	infohfo@cbs.nl
Gezondheid en Welzijn	(070) 337 58 64	(070) 337 59 79	infokgw@cbs.nl
Industrie	(045) 570 76 17	(045) 570 62 77	infolin@cbs.nl
Inkomen, Vermogen, Koopkracht	(045) 570 75 23	(045) 570 62 72	infosiv@cbs.nl
Internationale handel	(045) 570 79 17	(045) 570 66 75	infohnh@cbs.nl
Landbouw	(070) 337 58 03	(070) 337 59 51	infollb@cbs.nl
Milieu	(070) 337 58 96	(070) 337 59 76	infolmi@cbs.nl
Nationale rekeningen	(070) 337 58 76	(070) 337 59 81	infopni@cbs.nl
Onderwijs	(070) 337 53 45	(070) 337 59 78	infosoz@cbs.nl
Overheid	(070) 337 58 99	(070) 337 59 80	infokov@cbs.nl
Rechtsbescherming, Veiligheid	(070) 337 58 66	(070) 337 59 79	infokrv@cbs.nl

Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, persberichten, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

meer. Ze zijn vervangen door branchepublicaties die een actueel en totaal overzicht geven van de bij het CBS beschikbare informatie van de diverse branches in de industrie. In deze publicaties worden naast de uitkomsten van de productiestatistieken ook gegevens uit andere enquêtes over de desbetreffende branche opgenomen, zoals de afzet van producten, maandelijks omzetcijfers, investeringen, producentenprijzen, in- en uitvoer, energieverbruik en gegevens uit de Milieustatistieken. De uitkomsten worden in hun onderlinge samenhang besproken zodat een actueel en totaal beeld wordt gegeven van de branche.

De informatie zoals die in de Productiestatistieken industrie was opgenomen, blijft echter wel beschikbaar in de vorm van tabellen, gebundeld per bedrijfstak (SBI 2 digit), bedrijfsgroep (SBI 3 digit) of bedrijfssubgroep (SBI 4 digit). Voor bestellingen hiervan kunt u contact opnemen met het CBS Heerlen, telefoon (045) 5707617, fax (045) 5706277.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. Informatie: 070-3374795.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (fk)

Bruto Binnenlands Product tegen factorkosten. Dit is exclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies. Informatie: 070-3374795.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal. Informatie: 070-3374795.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividuutkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers. Informatie: 070-3374627.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1.700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête -de Conjunctuurtest- heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvig-

heid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand:

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst:

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie:

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit:

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad:

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet/verkoop'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en/of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand:

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Orderpositie:

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen:

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid:

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet:

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte:

Onze personeelssterkte zal in het komend halfjaar naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting toe- of afname personeelssterkte:

Bij toe- of afnemen (van de personeelssterkte) het percentage vermelden: ca. ...%.

Verwachting verkoopprijs:

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan. Informatie: 070-3374362.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgeno-

men. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW. Informatie 045 - 5707487.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het 'Consumentenvertrouwen' wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat:

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid:

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen. Informatie: 045-5707487.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10¹⁵ joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas. Informatie: 070-3374331.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd. Informatie: 070-3375642.

Geregistreerde werklozen

Onder de geregistreerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. Informatie: 070-3375449.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden. Informatie: 070-3374795.

Invoer van goederen en diensten

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's. Informatie: 070-3374795.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers. Informatie: 045-5706333.

Producentenprijzen industrie

De statistiek Producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight). Informatie: 070-3374710.

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continudiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar. Informatie: 070-3374788.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd. Informatie: 070-3374795

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend. Informatie: 070-3375449

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat de SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor. Informatie: 045-5706933.

SBI	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetaleindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie